

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ – ΘΡΑΚΗΣ
2021-2025
1^ο Παραδοτέο

Ιούνιος 2021

Περιεχόμενα

ΑΡΤΙΚΟΛΕΞΟ	6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
Θεσμικό Πλαίσιο του Φορέα Κατάρτισης	9
I. ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	12
I.1. Κείμενα Στρατηγικής της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης	12
I.1.1. Νέο Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης – ΕΣΠΑ 2021-2027..	12
I.1.2. Ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	15
I.1.3. Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων	17
I.1.4. Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΠΕΠ) ΑΜΘ 2014-2020	17
I.1.5. Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού.....	19
I.1.6. Στρατηγικό Πλαίσιο Επενδύσεων Μεταφορών 2014-2025.....	20
I.1.7. Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών της Ελλάδας	21
I.1.8. Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Κοινωνική Ένταξη.....	22
I.1.9. Γενικό και Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης	23
I.1.10. Ειδικό Σχέδιο Δράσης «Βιώσιμες πόλεις – Μαθιός Καρλαύτης».....	24
I.1.11. Εθνική Στρατηγική & Σχέδιο Δράσης Βιοποικιλότητας	25
I.1.12. Μακροχρόνια Στρατηγική για το έτος 2050.....	25
I.1.13. ΠΡΑΣΙΝΗ ΒΙΒΛΟΣ Πλαίσιο για τις πολιτικές που αφορούν το κλίμα και την ενέργεια με χρονικό ορίζοντα το έτος 2030	26
I.1.14. Εγκεκριμένα Σχέδια Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών των Υδατικών Διαμερισμάτων της χώρας	26
I.1.15. Περιφερειακή Στρατηγική Καινοτομίας Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3).....	27
I.1.16. Πρόγραμμα Τουριστικής Προβολής Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.....	28
I.1.17. Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία	29
I.1.18. Σύνοψη βασικών κατευθύνσεων υπερκείμενου σχεδιασμού	30
I.2. Ανάλυση της Υφιστάμενης Κατάστασης	33
I.2.1. Γενική εικόνα	33
I.2.2. Έξυπνη Ανάπτυξη - Καινοτομία.....	35
I.2.3. Φυσικό Περιβάλλον και (Πράσινη) Αποδοτικότητα των Πόρων	37
I.2.4. Κοινωνική Πολιτική.....	39
I.2.5. Δίκτυα Υποδομών	40

I.2.6. Εξωστρέφεια της Περιφέρειας ΑΜΘ	42
I.2.7. Συνοπτική παρουσίαση υφιστάμενης κατάστασης	45
I.3. Ανάλυση SWOT	48
I.4. Αποτίμηση Υφιστάμενης Κατάστασης – Εκτελούμενα Έργα	57
II. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2021-2025	65
II.1. Το Όραμα για την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης	67
II.2. Στρατηγική της ΠΑΜΘ για την περίοδο 2021-2025	68
II.2.1. Άξονας 1: Έξυπνη Ανάπτυξη	72
II.2.2. Άξονας 2: Πράσινη Ανάπτυξη	75
II.2.3. Άξονας 3: Κοινωνική Ανάπτυξη	79
II.2.4. Άξονας 4: Ανάπτυξη Υποδομών	81
II.2.5. Άξονας 5: Ενίσχυση εξωστρέφειας	84
II.2.6. Άξονας 6: Υποστήριξη των εποπτευόμενων φορέων της ΠΑΜΘ	89
II.3. Τεκμηρίωση Ανάγκης Χρηματοδότησης από το ΕΠΑ	91
II.4. Δείκτες Εκροών	92
II.5. Πιθανοί Δικαιούχοι	103
III. ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	104
IV. ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	107
V. ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΠΠΑ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ	115
VI. ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΑΡΧΕΣ	128
VI.1. Συμβολή του ΠΠΑ στη Βιώσιμη Ανάπτυξη	128
VI.2. Συμβολή του ΠΠΑ στην Ισότητα των Ευκαιριών και στην Κατάργηση των Διακρίσεων	133
VII. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ – ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ – ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	137
VIII. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΕΡΓΩΝ	142
IX. ΕΙΔΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΘΕΜΑΤΑ	147
X. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ – ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	148

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Ανάλυση SWOT ανά Αναπτυξιακό Στόχο του ΕΠΑ.....	53
Πίνακας 2: Αποτίμηση Υφιστάμενης κατάστασης Εκτελούμενων Έργων ανά Άξονα του ΕΠΑ.....	57
Πίνακας 3: Αποτίμηση Υφιστάμενης κατάστασης Εκτελούμενων Έργων ανά Θεματική	59
Πίνακας 4: ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ – Εμβληματικά Έργα	60
Πίνακας 5: ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ – Εμβληματικά Έργα.....	60
Πίνακας 6: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ – Εμβληματικά Έργα	61
Πίνακας 7: ΥΓΕΙΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ – Εμβληματικά Έργα.....	61
Πίνακας 8: ΠΑΙΔΕΙΑ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ – Εμβληματικά Έργα	61
Πίνακας 9: ΔΙΚΤΥΑ- ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ – Εμβληματικά Έργα	62
Πίνακας 10: ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ & ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ – Εμβληματικά Έργα.....	62
Πίνακας 11: ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ – Εμβληματικά Έργα.....	63
Πίνακας 12: Αποτίμηση Υφιστάμενης κατάστασης Εκτελούμενων Έργων ανά Προτεραιότητα του ΕΠΑ	63
Πίνακας 13: Στόχοι και Προτεραιότητες του ΕΠΑ	69
Πίνακας 14: Έξυπνη Ανάπτυξη - Ειδικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι.....	74
Πίνακας 15: Έξυπνη Ανάπτυξη - ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΑ - ΠΠΑ/ΔΡΑΣΕΙΣ ή ΕΡΓΑ	74
Πίνακας 16: Πράσινη Ανάπτυξη - Ειδικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι.....	77
Πίνακας 17: Πράσινη Ανάπτυξη - ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΑ - ΠΠΑ/ ΔΡΑΣΕΙΣ ή ΕΡΓΑ	77
Πίνακας 18: Κοινωνική Ανάπτυξη - Ειδικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι.....	80
Πίνακας 19: Κοινωνική Ανάπτυξη - ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΑ - ΠΠΑ/ΔΡΑΣΕΙΣ ή ΕΡΓΑ	81
Πίνακας 20: Ανάπτυξη Υποδομών - Ειδικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι	83
Πίνακας 21: Ανάπτυξη Υποδομών - ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΑ - ΠΠΑ/ΔΡΑΣΕΙΣ ή ΕΡΓΑ.....	83
Πίνακας 22: Εξωστρέφεια - Ειδικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι	87
Πίνακας 23: Εξωστρέφεια - ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΑ - ΠΠΑ/ΔΡΑΣΕΙΣ ή ΕΡΓΑ	88
Πίνακας 24: Υποστήριξη των εποπτευόμενων φορέων της ΠΑΜΘ - Ειδικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι.....	89
Πίνακας 25: Υποστήριξη των εποπτευόμενων φορέων της ΠΑΜΘ - ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΑ - ΠΠΑ/ ΔΡΑΣΕΙΣ ή ΕΡΓΑ.....	90
Πίνακας 26: Δείκτες του ΠΠΑ για τον Αναπτυξιακό Στόχο «Έξυπνη Ανάπτυξη».....	94
Πίνακας 27: Δείκτες του ΠΠΑ για τον Αναπτυξιακό Στόχο «Πράσινη Ανάπτυξη».....	96
Πίνακας 28: Δείκτες του ΠΠΑ για τον Αναπτυξιακό Στόχο «Κοινωνική Ανάπτυξη».....	97
Πίνακας 29: Δείκτες του ΠΠΑ για τον Αναπτυξιακό Στόχο «Ανάπτυξη Υποδομών» ...	100
Πίνακας 30: Δείκτες του ΠΠΑ για τον Αναπτυξιακό Στόχο «Ενίσχυση Εξωστρέφειας»	101
Πίνακας 31: Κατανομή Προϋπολογισμού του ΠΠΑ ΠΑΜΘ ανά Αναπτυξιακό Στόχο ..	109
Πίνακας 32: Κατανομή Προϋπολογισμού του ΠΠΑ της ΠΑΜΘ ανά έτος, Αναπτυξιακό Στόχο και Άξονα Προτεραιότητας.....	110
Πίνακας 33: Συσχέτιση Ειδικών Αναπτυξιακών Στόχων του ΠΠΑ ΑΜΘ με Προτεραιότητες ΕΠΑ για την Έξυπνη Ανάπτυξη	115
Πίνακας 34: Συσχέτιση Ειδικών Αναπτυξιακών Στόχων του ΠΠΑ ΑΜΘ με Προτεραιότητες ΕΠΑ για την Πράσινη Ανάπτυξη	116

Πίνακας 35: Συσχέτιση Ειδικών Αναπτυξιακών Στόχων του ΠΠΑ ΑΜΘ με Προτεραιότητες ΕΠΑ για την Κοινωνική Ανάπτυξη	117
Πίνακας 36: Συσχέτιση Ειδικών Αναπτυξιακών Στόχων του ΠΠΑ ΑΜΘ με Προτεραιότητες ΕΠΑ για την Ανάπτυξη Υποδομών.....	119
Πίνακας 37: Συσχέτιση Ειδικών Αναπτυξιακών Στόχων του ΠΠΑ ΑΜΘ με Προτεραιότητες ΕΠΑ για την Εξωστρέφεια	119
Πίνακας 38: Συσχέτιση Ειδικών Αναπτυξιακών Στόχων του ΠΠΑ ΑΜΘ με τους Στόχους Πολιτικής του Νέου Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027	121
Πίνακας 39: Συσχέτιση Ειδικών Αναπτυξιακών Στόχων Έξυπνης Ανάπτυξης με τους Άξονες Παρέμβασης της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης RIS3....	123
Πίνακας 40: Συσχέτιση Ειδικών Αναπτυξιακών Στόχων Πράσινης Ανάπτυξης με τους Άξονες Παρέμβασης της Στρατηγικής για την Κλιματική Αλλαγή και την Ενέργεια	125
Πίνακας 41: Συσχέτιση Ειδικών Αναπτυξιακών Στόχων Κοινωνικής Ανάπτυξης με τους Άξονες Παρέμβασης της Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης	125
Πίνακας 42: Συσχέτιση Ειδικών Αναπτυξιακών Στόχων Ανάπτυξης Υποδομών με τους Άξονες Παρέμβασης του Στρατηγικού Σχεδίου Μεταφορών	126
Πίνακας 43: Συσχέτιση Ειδικών Αναπτυξιακών Στόχων Εξωστρέφειας με τους Άξονες Παρέμβασης του Προγράμματος Τουριστικής Προβολής της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.....	127
Πίνακας 44: Κριτήρια Επιλογής Έργων	144

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1: Αποτίμηση Υφιστάμενης κατάστασης Εκτελούμενων Έργων ανά Άξονα του ΕΠΑ	58
Διάγραμμα 2: Αποτίμηση Υφιστάμενης κατάστασης Εκτελούμενων Έργων ανά Προτεραιότητα του ΕΠΑ	64
Διάγραμμα 3: Αναπτυξιακές ανάγκες, δυνατότητες και στόχοι.....	66

Κατάλογος Εικόνων

Εικόνα 1: 17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ).....	129
---	-----

ΑΡΤΙΚΟΛΕΞΟ

COVID-19:	Coronavirus disease of 2019
RIS:	Regional Innovation Scheme (Περιφερειακή Στρατηγική Καινοτομίας Έξυπνης Εξειδίκευσης)
SWOT:	Strengths – Weaknesses – Opportunities - Threats
UNESCO:	United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organisation
ΑΕΠ:	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΑμεΑ:	Άτομα με αναπηρία
ΑΜΘ:	Ανατολική Μακεδονία – Θράκη
ΑΠΑ:	Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία
ΑΠΕ:	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
ΒΙΟΠΑ:	Βιοτεχνικά Πάρκα
ΒΙΠΕ:	Βιομηχανικές Περιοχές
ΔιΔιΕΠ:	Διεύθυνση Διαχείρισης Εθνικού ΠΔΕ
ΔΠΘ:	Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Ε&Α:	Έρευνα και Ανάπτυξη
ΕΕ:	Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΚΤ:	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΟΤ:	Εθνικός Οργανισμός Τουρισμού
ΕΠΑ:	Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης
ΕΣΕΚ:	Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα
ΕΣΠΑ:	Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς
ΕΤ 2020:	EDUCATION AND TRAINING 2020
ΕΤΘΑΛ:	Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας
ΕΤΠΑ:	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΕΦΕΠΑΕ:	Ενδιάμεσος Φορέας Επιχειρησιακών Προγραμμάτων Ανταγωνιστικότητας και Επιχειρηματικότητας
ΙΓΜΕ:	Ινστιτούτο Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών
ΙΕΛ:	Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου
ΙΝΑΛΕ:	Ινστιτούτο Αλιευτικής Έρευνας
ΙΠΕΤ:	(πρώην) Ινστιτούτο Πολιτιστικής & Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας
ΚΔΔ:	Κανονισμός Κοινών Διατάξεων
ΚΟΣΕ:	Κομβικά Σημεία Επαφής
ΚΥΑ:	Κοινή Υπουργική Απόφαση
ΜΜΕ:	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

ΜΟ:	Μέσος όρος
ΟΤΑ:	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΟΧΕ:	Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις
ΠΑ:	Πρόγραμμα Ανάπτυξης
ΠΑΜΘ:	Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης
ΠΓΕ:	Προστατευμένη Γεωγραφική Ένδειξη
ΠΔ:	Προεδρικό Διάταγμα
ΠΔΕ:	Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων
ΠΔΠ:	Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο
ΠΕ:	Περιφερειακή Ενότητα
ΠΕΠ:	Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΠΟΠ:	Προϊόν Ονομασίας Προέλευσης
ΠΠΑ:	Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης
ΠΧΠ:	Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο
ΣΒΑ:	Στόχος Βιώσιμης Ανάπτυξης
ΣΔΕ:	Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου
ΣΜΠΕ:	Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων
ΣΠ:	Στόχος Πολιτικής
ΤΑΠΤοΚ:	Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων
ΤΠΑ:	Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης
ΤΠΕ:	Τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνίας
ΤΣ:	Ταμείο Συνοχής
ΦΕΚ:	Φύλλο Εφημερίδας Κυβέρνησης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (εφεξής ΠΠΑ) της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (ΠΑΜΘ) προβλέπεται στο μέρος ΙΗ΄ του Ν. 4635/2019 (ΦΕΚ 167 Α΄/30.10.2019) και συνιστά εξειδίκευση των στόχων του μεσοπρόθεσμου αναπτυξιακού προγραμματισμού της ΠΑΜΘ, στην κατεύθυνση επίτευξης των στόχων και των προτεραιοτήτων που τίθενται από το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ).

Μέσω του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) ουσιαστικά θεσμοθετείται ένα ολοκληρωμένο σύστημα για το σχεδιασμό, την παρακολούθηση και τον έλεγχο των παρεμβάσεων που χρηματοδοτούνται από τους εθνικούς πόρους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ). Οι προγραμματικές περίοδοι του Ε.Π.Α. έχουν πενταετή διάρκεια και η έναρξη της πρώτης προγραμματικής έχει οριστεί για την 1^η Ιουλίου 2021.

Με την Υπουργική Απόφαση υπ. αρ. 29428/12.3.2020 του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων με θέμα: *1η Εγκύκλιος Κατάρτισης Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ)* σηματοδοτήθηκε ουσιαστικά η εκκίνηση της διαδικασίας σχεδιασμού της 1ης Προγραμματικής Περιόδου 2021–2025 του ΕΠΑ και η έναρξη του επίσημου διαλόγου με τους φορείς πολιτικής της χώρας για τη διαμόρφωση των περιφερειακών και τομεακών αναπτυξιακών κατευθύνσεων πολιτικής της χώρας για το χρονικό διάστημα προγραμματισμού.

Στο πλαίσιο αυτό, με την υπ. αρ΄ 38/31.8.2020 Πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου¹ εγκρίθηκε το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ) για την προγραμματική περίοδο 2021-2025. Στη διαμόρφωσή του λήφθηκαν υπόψη οι συνέπειες των έκτακτων καταστάσεων (πανδημία COVID-19) οι οποίες έλαβαν χώρα σε εθνικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο καθώς και οι αναπτυξιακές ανάγκες και δυνατότητες σε εθνικό επίπεδο (κοινωνικές επιπτώσεις της κρίσης, περιφερειακές ανισότητες, ανάγκη αλλαγής του παραγωγικού υποδείγματος, τεχνολογικές εξελίξεις, κλιματική αλλαγή – περιβάλλον καθώς και λοιπές προκλήσεις). Ως αποτέλεσμα, προσδιορίστηκαν οι αναπτυξιακοί στόχοι του ΕΠΑ, οι οποίοι αναπτύσσονται συνολικά σε πέντε πυλώνες:

- Έξυπνη Ανάπτυξη
- Πράσινη Ανάπτυξη
- Κοινωνική Ανάπτυξη

¹ ΦΕΚ 174 Α΄/10.09.2020

- Ανάπτυξη Υποδομών
- Ενίσχυση Εξωστρέφειας

Προσδιορίστηκε επίσης η κατανομή των πόρων του ΕΠΑ στα τομεακά και στα περιφερειακά προγράμματα ανάπτυξης. Πιο ειδικά, για την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης ο προϋπολογισμός προσδιορίστηκε σε 145 εκ. ευρώ.

Εν συνεχεία, με την Υπ. Απόφαση 95189/14.09.2020 (ΦΕΚ 3961 Β΄/16.09.2020) καθορίστηκε ο τρόπος κατάρτισης και υποβολής των Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων (ΤΠΑ/ΠΠΑ) του ΕΠΑ για την προγραμματική περίοδο 2021-2025. Βάσει της ως άνω απόφασης κλήθηκαν οι αρμόδιοι φορείς (Υπουργεία και Περιφέρειες) να υποβάλλουν προς έγκριση τα Τομεακά και Περιφερειακά Προγράμματα Ανάπτυξής τους, εξειδικεύοντας τους στόχους του μεσοπρόθεσμου αναπτυξιακού προγραμματισμού του ΕΠΑ σε ειδικούς αναπτυξιακούς στόχους στον τομέα ευθύνης τους.

Θεσμικό Πλαίσιο του Φορέα Κατάρτισης

Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, ως αρμόδιος περιφερειακός φορέας² σχεδιασμού, προχώρησε στην κατάρτιση του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξής, της μέσω του οποίου διαμορφώνονται οι αναπτυξιακοί στόχοι της και προτεραιοποιούνται τα έργα που θα χρηματοδοτηθούν την περίοδο αναφοράς 2021-2025.

Πιο ειδικά, σύμφωνα με το Ν.3852/2010, το ΠΔ 144/2010 αλλά και την υπ. αρ. 19992/297/14.02.2020 Απόφαση Περιφερειάρχη Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, η Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης ορίστηκε ως αρμόδια για να συνεργαστεί με το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων και για να καταρτίσει το αντίστοιχο ΠΠΑ. Στο πλαίσιο αυτό, για την κατάρτιση του ΠΠΑ της ΠΑΜΘ:

² Βάσει του άρθρου 119 του Ν. 4635/2019 κάθε Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης καταρτίζεται από την αρμόδια Περιφέρεια και περιλαμβάνει τους στόχους του μεσοπρόθεσμου αναπτυξιακού προγραμματισμού στον τομέα ευθύνης της, με βάση τον αντίστοιχο προγραμματισμό του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (Ε.Π.Α.) και την κατανομή των εθνικών πόρων του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, οι οποίοι του αναλογούν.

- Η Δ/ση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού συνεργάστηκε και με λοιπές Διευθύνσεις και Υπηρεσίες της ΠΑΜΘ.
- Υποστηρίχθηκε από Σύμβουλο/Εξωτερικό συνεργάτη, οι υπηρεσίες του οποίου περιλάμβαναν: α) την υποστήριξη της στη διαμόρφωση της αναπτυξιακής στρατηγικής της ΠΑΜΘ για την περίοδο 2021-2025 και τον σχεδιασμό του ΠΠΑ και, β) την ανταπόκριση του ΠΠΑ της ΠΑΜΘ στις απαιτήσεις της ΚΥΑ 107017 (Β΄ 1225)³, όπως ισχύει, μέσω της εκπόνησης Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ).

3 «Εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ "Σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων" του Ευρ. Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27^{ης} Ιουνίου 2001».

I. ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ

I.1. Κείμενα Στρατηγικής της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

Ο ευρωπαϊκός, εθνικός και περιφερειακός στρατηγικός σχεδιασμός καθώς και οι απορρέουσες προτεραιότητες και στόχοι αυτών αξιολογούνται προκειμένου να διαμορφωθεί το ΠΠΑ της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Έχοντας ως στόχο το ΠΠΑ να διέπεται από συνάφεια και συμπληρωματικότητα, ως προς τα υπερκείμενα κείμενα στρατηγικού σχεδιασμού, λαμβάνονται υπόψη οι στρατηγικοί στόχοι και οι αναπτυξιακές κατευθύνεις των ακόλουθων προγραμματικών κειμένων:

I.1.1. Νέο Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης – ΕΣΠΑ 2021-2027

Στις 2 Μαΐου 2018, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε την πρότασή της για το νέο Δημοσιονομικό Πλαίσιο της περιόδου 2021-2027 (ΠΔΠ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στις 29 Μαΐου 2018 ανακοίνωσε την πρότασή της για την Πολιτική Συνοχής και τους Κανονισμούς των Ταμείων της εν λόγω περιόδου. Η πρόταση της Ε.Ε. σχετικά με την πολιτική Συνοχής περιλαμβάνει έναν ενιαίο Κανονισμό Κοινών Διατάξεων (ΚΔΔ) που διέπει την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), του Ταμείου Συνοχής (ΤΣ), του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου + (ΕΚΤ+), του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑΛ) και για πρώτη φορά των Ταμείων Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, Εσωτερικής Ασφάλειας και Διαχείρισης Συνόρων και Θεωρήσεων. Με βάση το πλαίσιο αυτό, στη νέα προγραμματική περίοδο έμφαση δίνεται στους παρακάτω πέντε (5) Στόχους Πολιτικής (ΣΠ):

- ✓ **ΣΠ1 «Μια εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού»**

Η συστηματική αύξηση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας αποτελούν κεντρικό στόχο για την ελληνική οικονομία, όπως και η διασύνδεση της παραγωγής με την τεχνολογία και την καινοτομία. Η στροφή της οικονομίας θα πρέπει να γίνει με τρόπο συμβατό με τους κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους της χώρας. Βασικό εργαλείο για την επίτευξη του κεντρικού στόχου αποτελεί η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης, η οποία και θέτει τις προτεραιότητες για τον μετασχηματισμό της ελληνικής οικονομίας.

- ✓ **ΣΠ2 «Μια πιο πράσινη χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και ανθεκτική Ευρώπη μέσω της προώθησης της καθαρής και δίκαιης ενεργειακής μετάβασης, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων»**

Βάσει του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) προάγονται πολιτικές για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης σε όλους τους τομείς, την προώθηση της χρήσης των ΑΠΕ και της υιοθέτησης πρακτικών για τη μείωση των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα. Η πρόληψη κινδύνων και η ενίσχυση της ανθεκτικότητας σε καταστροφές συνιστούν επίσης βασική πολιτική επιλογή. Οι κύριες επιδιώξεις είναι η αναβάθμιση της ικανότητας εκτίμησης κινδύνων και η βελτίωση άμεσης απόκρισης σε καταστροφές. Η υιοθέτηση των αρχών της κυκλικής οικονομίας από τις επιχειρήσεις και η προώθηση ενός νέου παραγωγικού μοντέλου με μειωμένο περιβαλλοντικό αποτύπωμα και με ορθολογικότερη διαχείριση των πόρων αποτελεί επίσης βασικό άξονα πολιτικής. Τέλος, η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και η αντιμετώπισή της αλλά και η προστασία της βιοποικιλότητας αποτελούν βασικές κατευθύνσεις πολιτικής για την επόμενη προγραμματική περίοδο.

- ✓ **ΣΠ3 «Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και των περιφερειακών διασυνδέσεων ΤΠΕ»**

Στοχεύοντας στον ψηφιακό/οικονομικό μετασχηματισμό προβλέπονται πολιτικές για την ενίσχυση της συνδεσιμότητας με ευρυζωνική πρόσβαση υψηλών ταχυτήτων αλλά και η ανάπτυξη υψηλής ποιότητας, προσβάσιμων, πολυτροπικών και βιώσιμων υποδομών και συστημάτων μεταφορών. Οι βασικές προτεραιότητες στην ψηφιακή συνδεσιμότητα είναι:

- Η εξασφάλιση συνδεσιμότητας υπερυψηλής ταχύτητας για τους πολίτες και τους κοινωνικοοικονομικούς φορείς (συμπεριλαμβανομένων των νησιωτικών περιοχών, μέσω υποθαλάσσιων δικτύων).
- Η υποστήριξη της διάχυσης υπηρεσιών υπερυψηλής ταχύτητας και η ανάπτυξη ασύρματων δικτύων 5G σε αστικά κέντρα και βασικούς άξονες οδικών και σιδηροδρομικών μεταφορικών δικτύων και θαλάσσιων οδών με την απαιτούμενη αναβάθμιση σταθερών δικτυακών υποδομών.

Στις οδικές μεταφορές επιδιώκεται η ολοκλήρωση / αναβάθμιση των υποδομών των βασικών και τοπικών δικτύων, ενώ στις σιδηροδρομικές μεταφορές προκρίνεται η ανάπτυξη ενός ασφαλούς, συνεκτικού, πολυτροπικού και διαλειτουργικού συστήματος.

Βασική προτεραιότητα των θαλάσσιων μεταφορών αποτελεί η βελτίωση της εξυπηρέτησης των νησιών με την ηπειρωτική χώρα.

✓ **ΣΠ4 «Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων»**

Κεντρική επιδίωξη του εν λόγω στόχου είναι η δημιουργία ενός πιο κοινωνικού κράτους, μέσω της επένδυσης στο ανθρώπινο δυναμικό αλλά και της διασφάλισης της ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες και αγαθά. Η αύξηση της απασχόλησης του ανθρώπινου δυναμικού και η βελτίωση της απασχολησιμότητας με παρεμβάσεις που θα διευκολύνουν την πρόσβαση στην αγορά εργασίας αποτελούν κεντρική επιλογή. Δίνεται επίσης, ιδιαίτερη έμφαση σε επιλογές που προκρίνουν την αναβάθμιση αλλά και την βελτίωση της συνάφειας της εκπαίδευσης και της διά βίου μάθησης με την αγορά εργασίας. Βασική επιλογή αποτελεί ο εκσυγχρονισμός των θεσμών και των μηχανισμών κοινωνικής αλληλεγγύης, με στόχους τον περιορισμό της εισοδηματικής ανισότητας, της καταπολέμησης της φτώχειας, του κοινωνικού αποκλεισμού και διακρίσεων. Τέλος, η καθολική υγειονομική κάλυψη αλλά και η βελτίωση του συστήματος υγείας σε όλη την επικράτεια με έμφαση στη μέριμνα των ιδιαίτερα ευάλωτων κοινωνικών ομάδων αποτελεί βασική κατεύθυνση.

✓ **ΣΠ5 «Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της, μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών»**

Οι ολοκληρωμένες χωρικές στρατηγικές με την αξιοποίηση των εργαλείων, όπως οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ) και η Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ), θα εφαρμοστούν σε περιοχές που θα πληρούν κατ' ελάχιστο τα κριτήρια που θα προσδιοριστούν από τις εθνικές αρχές και θα αναφερθούν στα Προγράμματα. Ο προσδιορισμός των επιλέξιμων περιοχών θα λαμβάνει υπόψη το χωρικό πρότυπο και τις αναπτυξιακές κατευθύνσεις του χωρικού σχεδιασμού σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, και θα προκύπτει μετά από έγκαιρη και εκτενή διαβούλευση μεταξύ των συντελεστών κάθε περιοχής. Προβλέπεται ο σχεδιασμός και η υλοποίηση ολοκληρωμένων παρεμβάσεων σε 4 κατηγορίες περιοχών (Επιλογές Πολιτικής) προάγοντας την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική ανάπτυξη τους:

1. Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις σε αστικές περιοχές που προάγουν τη βιώσιμη ανάπτυξη του αστικού ιστού, τον πολιτισμό και την ασφάλεια.

2. Εφαρμογή ολοκληρωμένων στρατηγικών (ΟΧΕ, ΤΑΠΤΟΚ) στις ορεινές, αγροτικές και παράκτιες περιοχές που στοχεύουν στη βιώσιμη ανάπτυξη, στην προσβασιμότητα και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς.
3. Εφαρμογή ολοκληρωμένων στρατηγικών στις νησιωτικές περιοχές και συμπλέγματα νησιών που στοχεύουν στη βιώσιμη ανάπτυξη, στην προσβασιμότητα, στην ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και στην αξιοποίηση των προοπτικών τους.
4. Ολοκληρωμένες στρατηγικές σε περιοχές που εμφανίζουν χωρική και θεματική συνέχεια, με δυνατότητα αξιοποίησης πλουτοπαραγωγικών πόρων και ιδιαίτερων τοπικών χαρακτηριστικών, όπως πολιτιστικών, τοπικής παραγωγής, τουριστικής δραστηριότητας.

Σημειώνεται ότι πρόσφατα ολοκληρώθηκε το πρώτο σχέδιο της Συμφωνίας Εταιρικής Σχέσης (ΕΣΠΑ) 2021-2027 από το υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων. Σύμφωνα με το σχέδιο που έχει αναρτηθεί στην ηλεκτρονική σελίδα του ΕΣΠΑ, το κονδύλι που έχει προϋπολογιστεί και προέρχεται από κοινοτικούς πόρους ανέρχεται στα 21.178.951.376 δις ευρώ, το οποίο αυξάνεται κατά 5.564.333.462 δις ευρώ από την εθνική συμμετοχή. Συνεπώς, οι συνολικοί πόροι του νέου ΕΣΠΑ, ανέρχονται στα 26.743.284.838 δις ευρώ. Αναλυτικότερα, οι προϋπολογισμοί ανά ΣΠ επιμερίζονται ως εξής:

- ✓ (ΣΠ1) που αφορά στην ανταγωνιστική οικονομία και την ψηφιακή μετάβαση: 4,059 δις. ευρώ.
- ✓ (ΣΠ2) που αφορά δράσεις που σχετίζονται με το περιβάλλον, την ενέργεια και την πολιτική προστασία: 4,995 δις. ευρώ.
- ✓ (ΣΠ3) που αφορά τους ευρύτερους τομείς των μεταφορών και των ευρυζωνικών δικτύων: 2,220 δις. ευρώ.
- ✓ (ΣΠ4) που αφορά τους τομείς της απασχόλησης, της εκπαίδευσης και της κοινωνικής προστασίας: 6,327 δις. ευρώ.
- ✓ (ΣΠ5) που αφορά τις ολοκληρωμένες χωρικές παρεμβάσεις και την αστική ανάπτυξη: 1,145 δις. ευρώ.

I.1.2. Ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Βασικός στόχος του Ελληνικού Σχεδίου Ανάπτυξης και Ανθεκτικότητας είναι η στροφή προς ένα νέο πιο εξωστρεφές, ανταγωνιστικό και πράσινο οικονομικό μοντέλο. Το σχέδιο αυτό περιλαμβάνει ένα περισσότερο ψηφιοποιημένο κράτος με φιλικότερο φορολογικό σύστημα και αποτελεσματικότερο δίκτυο κοινωνικής προστασίας. Στόχοι

του σχεδίου είναι να γίνουν οι θεμελιώδεις οικονομικές και κοινωνικές μεταρρυθμίσεις που θα επηρεάσουν εξολοκλήρου την εθνική παραγωγική δραστηριότητα, τις καθεστηκυίες νοοτροπίες και τους θεσμούς. Κεντρικός στόχος του όλου εγχειρήματος είναι η μετάβαση σε μια οικονομία που θα είναι αποτελεσματικότερη, συνδυάζοντας την καινοτομία και τον ψηφιακό εκσυγχρονισμό με την προστασία του περιβάλλοντος και την κοινωνική συνοχή. Το Ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας εναρμονίζεται πλήρως με τους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου η ελληνική οικονομία να μεταβεί ταχύτερα σε ένα πιο ψηφιοποιημένο και πράσινο μοντέλο ανάπτυξης. Το σχέδιο αποτελείται από τους ακόλουθους τέσσερις πυλώνες:

- Την πράσινη μετάβαση (το ποσό των επιχορηγήσεων αγγίζει τα 6,2 δις. ευρώ).
- Τη ψηφιακή μετάβαση (το ποσό των επιχορηγήσεων αγγίζει τα 2,1 δις. ευρώ).
- Την ενίσχυση της απασχόλησης και της κοινωνικής συνοχής με την ανάπτυξη δεξιοτήτων (το ποσό των επιχορηγήσεων αγγίζει τα 4,1 δις. ευρώ).
- Την ανάπτυξη των ιδιωτικών επενδύσεων και του θεσμικού και οικονομικού μετασχηματισμού (το ποσό των επιχορηγήσεων αγγίζει τα 4 δις. ευρώ).

Με οικονομικούς όρους, ο πρωταρχικός στόχος του Σχεδίου είναι να καλύψει το μεγάλο κενό σε επενδύσεις, στο εθνικό προϊόν και την απασχόληση, κενό ενδημικό των επιδόσεων της ελληνικής οικονομίας κατά την τελευταία δεκαετία, το οποίο επιδεινώθηκε λόγω της πανδημίας του COVID-19.

Σε αυτό το πλαίσιο, το ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αποσκοπεί στο να κινητοποιήσει σημαντικές δυνάμεις από τον ιδιωτικό τομέα χρησιμοποιώντας:

(α) σε σημαντικό βαθμό Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα για την πραγματοποίηση δημοσίων επενδύσεων,

(β) Εταιρείες Παροχής Ενεργειακών Υπηρεσιών για την πραγματοποίηση έργων ενεργειακής απόδοσης στον δημόσιο τομέα και ,

(γ) συγχρηματοδοτήσεις μέσω ποικίλων χρηματοδοτικών εργαλείων ώστε να συγκεντρώσει σημαντικότερα επιπρόσθετα ιδιωτικά κεφάλαια για τις επιλέξιμες ιδιωτικές επενδύσεις.

Σε ό,τι αφορά τη λειτουργία των δημοσίων υπηρεσιών – περιλαμβανομένων σημαντικών τομέων όπως η υγεία, η εκπαίδευση, η επαγγελματική κατάρτιση, η δικαιοσύνη και το δίκτυο κοινωνικής προστασίας, το Σχέδιο προβλέπει σημαντικές επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας και της πρόσβασης σε αυτές τις υπηρεσίες.

I.1.3. Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων

Το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων περιλαμβάνει τις πολιτικές που πρέπει να εφαρμοστούν για την αντιμετώπιση των οικονομικών προκλήσεων:

- Στην Εργασία και Κοινωνική Πρόνοια.
- Στο Δημοσιονομικό και Χρηματοοικονομικό Τομέα.
- Στο Ρυθμιστικό Πλαίσιο των Ιδιωτικών Επενδύσεων και Συμπράξεων.
- Στις δαπάνες για την Έρευνα, την Τεχνολογική Ανάπτυξη και την Καινοτομία.
- Στις απαιτούμενες αλλαγές για την Ενέργεια, το Κλίμα και το Περιβάλλον.
- Στον εκσυγχρονισμό της Δημόσιας Διοίκησης και της Δικαιοσύνης.
- Στις ρυθμίσεις για το Διεθνές Εμπόριο και τις Ξένες Επενδύσεις.
- Στις ανάγκες σε Υποδομές και Μεταφορές.
- Στις απαιτούμενες προσαρμογές της Αγροτικής Ανάπτυξης.
- Στις αναγκαίες παρεμβάσεις για την Εκπαίδευση και Επαγγελματική Κατάρτιση.

I.1.4. Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΠΕΠ) ΑΜΘ 2014-2020

Το αναπτυξιακό όραμα της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης που αποτυπώνεται στο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2014-2020 διατυπώνεται ως η ***«ανασυγκρότηση του παραγωγικού προτύπου της περιφέρειας ώστε, να μετασχηματιστεί σε τουριστικό προορισμό αριστείας και σημαντικό βιομηχανικό πόλο, αξιοποιώντας το συγκριτικό της πλεονέκτημα στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα, το πλούσιο ενδογενές της δυναμικό, τη γεωγραφική της θέση και προωθώντας την κοινωνική συνοχή με την κινητοποίηση υφιστάμενων αλλά και νέων συλλογικοτήτων»***. Η Στρατηγική της βασίζεται:

Στον τομέα της οικονομίας:

- Ενίσχυση επιλεγμένων οικονομικών δραστηριοτήτων με συγκριτικά πλεονεκτήματα ως πυλών ανάπτυξης της περιφέρειας.
- Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και επιχειρηματικής επιτυχίας μέσα από την ταχεία ενσωμάτωση της υφιστάμενης τεχνολογίας, την παραγωγή εγχώριας καινοτομίας και τη διασύνδεση των παραγωγικών δραστηριοτήτων.

- Βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και στην προώθηση σε νέες αγορές των πλέον εξαγωγίμων προϊόντων/υπηρεσιών.

Στον κοινωνικό τομέα:

- Βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας, μέσα από στοχευμένες δράσεις για την χωρίς διακρίσεις πρόσβαση όλων των κατοίκων της ΠΑΜΘ.
- Αύξηση της απασχόλησης και καταπολέμηση της φτώχειας, μέσα από την υλοποίηση ολοκληρωμένων τοπικών σχεδίων και πρωτοβουλιών, ενεργητικών πολιτικών για ένταξη στην αγορά εργασίας ειδικών ομάδων που βρίσκονται εκτός εργασίας, ή/και δια βίου μάθησης και την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας, ως μοντέλου οργάνωσης της παραγωγής, της οικονομίας και της συλλογικής ζωής.
- Βελτίωση των υποδομών και των υπηρεσιών εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης ποσοτικά και ποιοτικά, με την συμπλήρωση της κτιριακής υποδομής, την πρόληψη και μείωση της σχολικής διαρροής, την ενίσχυση της συμμετοχής ειδικών ομάδων του πληθυσμού στην εκπαίδευση και σε προγράμματα δια βίου μάθησης και της σύνδεσης της κατάρτισης με τις ανάγκες του κοινωνικό-οικονομικού συστήματος της ΠΑΜΘ.

Στον τομέα του περιβάλλοντος και των υποδομών:

- Διατήρηση και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, ως αναγκαία προϋπόθεση για την ανάπτυξη της ΠΑΜΘ, μέσα από την βελτίωση της εφαρμογής των περιβαλλοντικών υποχρεώσεων, την αξιοποίηση νέων τεχνολογιών διαχείρισης αποβλήτων με έμφαση στη ανακύκλωση/επαναχρησιμοποίηση, μέσα από την δημιουργία αποτελεσματικού δικτύου προστατευόμενων περιοχών και της συνεργασίας με τις τοπικές κοινωνίες για την προώθηση σχεδιασμού με βάση τις αρχές της αειφορίας.
- Βιώσιμη αξιοποίηση των φυσικών πόρων και του δυναμικού των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) μέσα από την προσέλκυση βιώσιμων επενδυτικών σχημάτων, την προώθηση αποτελεσματικότερης τεχνολογίας για την μείωση των απωλειών και την διαχείριση ακραίων φαινομένων και κρίσεων.
- Ανάπτυξη των ενεργειακών υποδομών μέσα από την συνδυασμένη λειτουργία δικτύων και εγκαταστάσεων αποθήκευσης, εισαγωγής, εξαγωγής και μεταφοράς, κυρίως με την αξιοποίηση αγωγών μεταφοράς φυσικού αερίου.

Στο πλαίσιο αυτό, η αναπτυξιακή στρατηγική της ΠΑΜΘ θέτει ως βασικούς στόχους:

- Τη διεύρυνση της οικονομικής δραστηριότητας.
- Την αύξηση της απασχόλησης.
- Την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.
- Τη βελτίωση της ελκυστικότητας της ΠΑΜΘ, ως τόπο κατοικίας και παραγωγής.

και περιλαμβάνει ένα πλέγμα παρεμβάσεων που σχεδιάστηκαν και ιεραρχήθηκαν ώστε να ανταποκρίνονται τόσο στις άμεσες όσο και στις μέσο-μακροπρόθεσμες αναπτυξιακές της επιδιώξεις.

I.1.5. Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού

Η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού περιλαμβάνει τις αρχές, τους μηχανισμούς και τα έργα που θα συμβάλλουν στην υλοποίηση των στόχων του ψηφιακού μετασχηματισμού της χώρας. Οι βασικές παρεμβάσεις του Ψηφιακού Μετασχηματισμού ενσωματώνουν σειρά δράσεων και έργων που οργανώνονται σε έξι διακριτούς στρατηγικούς άξονες, τους εξής:

- Συνδεσιμότητα.
- Ψηφιακές Ικανότητες και Δεξιότητες.
- Ψηφιακό Μετασχηματισμό των Επιχειρήσεων.
- Μετάβαση σε μια Ψηφιακή Δημόσια Διοίκηση.
- Ψηφιακή Καινοτομία.
- Αξιοποίηση των Αναδυόμενων και Προηγμένων Τεχνολογιών.

Το σχέδιο που έχει καταρτίσει το υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης στηρίζεται σε 14 κατευθυντήριες αρχές που διαφοροποιούν τον μέχρι σήμερα σχεδιασμό στα έργα τεχνολογίας του δημοσίου, δεκάδες από τα οποία ολοκληρώθηκαν χωρίς να προσφέρουν τις αντίστοιχες υπηρεσίες στους πολίτες. Οι κύριες κατευθυντήριες αρχές για την υλοποίηση του ψηφιακού μετασχηματισμού είναι:

- Υπηρεσίες ψηφιακές εξ' ορισμού.
- Αρχή «μόνον άπαξ».
- Εξ' ορισμού διαλειτουργικός χαρακτήρας.
- Διακαναλικές ψηφιακές υπηρεσίες με προτεραιότητα στην εξυπηρέτηση

μέσω νέων κινητών συσκευών.

- Πολιτο-κεντρική προσέγγιση σχεδιασμού ψηφιακών υπηρεσιών για υπηρεσίες φιλικές προς το χρήστη.
- Επαναχρησιμοποίηση δομικών στοιχείων και λύσεων.
- Υιοθέτηση ανοικτών και συμμετοχικών διαδικασιών για την αξιολόγηση και το σχεδιασμό ψηφιακών υπηρεσιών.
- Κατάργηση των αποκλεισμών και καθολική προσβασιμότητα.
- Διευκόλυνση της διασυννοριακής εξυπηρέτησης των πολιτών.
- Αξιοπιστία και εμπιστοσύνη.
- Ανοικτότητα και ενίσχυση της διαφάνειας.
- Ανάπτυξη ασφαλούς λογισμικού και συστημάτων από το σχεδιασμό τους.
- Υιοθέτηση ευέλικτων μοντέλων για το σχεδιασμό, την υλοποίηση και την προμήθεια έργων και υπηρεσιών.
- Απλούστευση Διαδικασιών.

I.1.6. Στρατηγικό Πλαίσιο Επενδύσεων Μεταφορών 2014-2025

Οι στόχοι του εν λόγω πλαισίου αφορούν τη δημιουργία ενός συνεκτικού Συστήματος Μεταφορών, το οποίο επιτυγχάνει τη συνολική βελτίωση της προσιτότητας επί μέρους περιοχών, την Εξασφάλιση Υψηλής Ποιότητας Υπηρεσιών στους χρήστες του Συστήματος Μεταφορών, την Αξιοποίηση της γεωπολιτικής θέσης της Ελλάδας και την ανάδειξη της χώρας σε περιφερειακό κόμβο μεταφορών. Επιπρόσθετα, το πλαίσιο προσβλέπει στην Ενίσχυση της Περιβαλλοντικής Βιωσιμότητας του Μεταφορικού Συστήματος, καθώς και στην εκμετάλλευση των τεχνολογικών εξελίξεων στις τεχνολογίες πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών, και την εν γένει βελτίωση των διοικητικών και οργανωτικών τομέων των συστημάτων σχεδιασμού, ανάπτυξης και λειτουργίας των μεταφορικών δικτύων και συστημάτων.

Η ΠΑΜΘ αξιοποιώντας τη σημαντική γεωπολιτική της θέση, μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στον τομέα των διαπεριφερειακών συνδυασμένων μεταφορών, στοχεύοντας να αναδειχτεί ως κομβικό σημείο της Βαλκανικής, Ανατολικοευρωπαϊκής και Ασιατικής ενδοχώρας. Στην Περιφέρεια εντοπίζονται ελλείψεις στη μεταφορική της υποδομή, ιδιαίτερα στον σιδηροδρομικό τομέα. Ως έργα εθνικής κλίμακας θεωρούνται η ολοκλήρωση των κάθετων αξόνων της Εγνατίας Οδού, η αναβάθμιση των λιμένων της Καβάλας και της Αλεξανδρούπολης και η αναβάθμιση του σιδηροδρομικού δικτύου της Περιφέρειας που τη συνδέει με τις λοιπές Περιφέρειες και με τα γειτονικά κράτη.

Συμπληρωματικά, λόγω της μεγάλης έκτασης και του ιδιαίτερου ανάγλυφου της, στην ΠΑΜΘ παρουσιάζεται έντονα η ανάγκη ενίσχυσης της προσβασιμότητας σε ορεινές, νησιωτικές και απομακρυσμένες περιοχές, που αν και έχουν χαμηλούς κυκλοφοριακούς φόρτους, αποτελούν κρίσιμο σύνδεσμο των μικρών οικισμών με τις πόλεις, υποστηρίζοντας τη μεταφορά προϊόντων και τη διακίνηση τουριστών, ειδικά σε ορεινές και μειονεκτικές περιοχές της Οροσειράς Ροδόπης και της διασυνοριακής περιοχής του Βορείου Έβρου.

I.1.7. Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών της Ελλάδας

Ο πρωταρχικός στόχος του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Μεταφορών είναι να αποτελέσει τη βάση για την αειφόρο ανάπτυξη των υποδομών και των υπηρεσιών του μεταφορικού συστήματος της Ελλάδας, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, η οποία θα συμβάλει στην ανταγωνιστικότητα του τομέα μεταφορών της χώρας. Το Εθνικό Σχέδιο Μεταφορών καθορίζει την αναπτυξιακή στρατηγική του τομέα μεταφορών για τα επόμενα 20 χρόνια. Οι Στρατηγικοί Στόχοι του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Μεταφορών είναι:

- Οικονομική ανάπτυξη και αποδοτικότητα στην ανάπτυξη και λειτουργία του συστήματος μεταφορών, σε Περιφερειακό και Εθνικό επίπεδο, όπως εκτιμώνται μέσω του χρόνου μετακίνησης, της αξιοπιστίας και της οικονομικής αποδοτικότητας.
- Ενίσχυση της συνδεσιμότητας των μεταφορών, η οποία περιλαμβάνει τη συνδεσιμότητα με τα νησιά και μεταξύ συμπληρωματικών μέσων μεταφοράς, τη διαλειτουργικότητα των συστημάτων, την εδαφική συνοχή και τη διασυνοριακή σύνδεση με χώρες εντός/ εκτός ΕΕ.
- Εξασφάλιση ενός περιβαλλοντικά βιώσιμου τομέα μεταφορών.
- Παροχή προσβασιμότητας και κοινωνικής ένταξης σε σχέση με την απασχόληση, την εκπαίδευση και τις κοινωνικές υπηρεσίες για τον πληθυσμό.
- Διατήρηση ασφάλειας και προστασίας του συστήματος μεταφορών.

Σε ειδικότερη αναφορά του Σχεδίου, και σχετικά με τη συντήρηση του οδικού δικτύου, καταγράφεται η έλλειψη ολοκληρωμένης βάσης δεδομένων οδικών υποδομών, τόσο σε κεντρικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την απουσία συστηματικών κυκλοφοριακών μετρήσεων, εμποδίζει τη διαμόρφωση σαφούς

εικόνας, τόσο της ποιοτικής κατάστασης του οδικού δικτύου όσο και των κυκλοφοριακών του φόρτων. Το γεγονός αυτό δυσχεραίνει σημαντικά τον ορθολογικό σχεδιασμό και προγραμματισμό της ανάπτυξης και συντήρησης οδικών υποδομών από τους φορείς. Για την αντιμετώπισή του προτείνεται η ανάπτυξη σύγχρονων εργαλείων ορθολογικού σχεδιασμού και προγραμματισμού για την ανάπτυξη και συντήρηση εθνικών και επαρχιακών οδών.

I.1.8. Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Κοινωνική Ένταξη

Συνιστά το πλαίσιο του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας στο οποίο διαμορφώνονται οι κατευθύνσεις για την Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης, η οποία θέτει τις βάσεις για μια ριζική μεταρρύθμιση των πολιτικών πρόληψης και καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Πιο ειδικά, το όραμα της Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη βασίζεται σε τρεις άξονες:

- Άμβλυση των ανισοτήτων με έμφαση στην αποτελεσματική προστασία των πλέον ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού.
- Εκσυγχρονισμός των δημόσιων πολιτικών ένταξης με έμφαση στον ενεργητικό χαρακτήρα των μέτρων και την αναπτυξιακή διάσταση των κοινωνικών δαπανών.
- Αναβάθμιση του πλαισίου συνεργασίας κράτους, κοινωνίας των πολιτών και αγοράς με έμφαση στην δημιουργία ισχυρών εταιρικών σχέσεων για την καταπολέμηση της φτώχειας και του αποκλεισμού.

Η Εθνική Στρατηγική εξυπηρετεί την προώθηση του υποδείγματος της Ενεργητικής Ένταξης των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού, που συνδυάζει την επαρκή ενίσχυση του εισοδήματος, την προώθηση στην απασχόληση χωρίς αποκλεισμούς και την πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες φροντίδας, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τον αντίκτυπο των μέτρων στην κοινωνική και οικονομική ενσωμάτωση των ευάλωτων ατόμων, όσο και τις πιθανές μεταξύ τους συνέργειες. Κατά συνέπεια στόχοι της Περιφερειακής Στρατηγικής αποτελούν:

- Η διασφάλιση αξιοπρεπούς βιοτικού επιπέδου των ανθρώπων χωρίς επαρκείς πόρους για την κάλυψη των αναγκών μέσω της στήριξης του εισοδήματος.
- Η προώθηση ενεργητικών μέτρων απασχόλησης και η σύνδεση με την αγορά εργασίας.

- Η παροχή συμβουλών, υγειονομικής περίθαλψης, φροντίδας, ψυχολογικής και κοινωνικής αποκατάστασης σε ανθρώπους που έχουν ιδιαίτερη ανάγκη για την πρόσβαση σε τέτοιου είδους υπηρεσίες αλλά δεν έχουν τα μέσα και τη γνώση και για να ωφεληθούν από αυτές.

I.1.9. Γενικό και Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης

Οι βασικές αρχές του Γενικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΦΕΚ Α' 128/2008) καθώς και του Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου της ΠΑΜΘ (ΦΕΚ 248/2018) λαμβάνονται υπόψη για τον σχεδιασμό και την κατάρτιση του παρόντος κειμένου.

Το υφιστάμενο αναπτυξιακό πρότυπο της Περιφέρειας επηρεάστηκε από τις συνέπειες της πολυετούς κρίσης και τα ποσοστά σύγκλισης αλλά και ο ρυθμός αύξησης της απασχόλησης είναι χαμηλά σε σχέση με τον Ευρωπαϊκό και Εθνικό μέσο όρο.

Το πρότυπο χωρικής ανάπτυξης της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης εμφανίζει μια ισχυρή δομή αστικών κέντρων γύρω από τον άξονα της Εγνατίας Οδού. Η συγκέντρωση στα κύρια αστικά κέντρα του μεγαλύτερου ποσοστού της απασχόλησης και κατά συνέπεια του Περιφερειακού ΑΕΠ, ενίσχυσε τις εξαρτήσεις από αυτά, ενώ παράλληλα δεν δημιούργησε βιώσιμες λειτουργικές ενότητες σε περιοχές εκτός του άξονα ανάπτυξης. Ως προς τα κύρια αστικά κέντρα, δεν κατέστη δυνατή η ανάληψη του ειδικότερου ρόλου που προέβλεπε για καθένα από αυτά το προηγούμενο Περιφερειακό Πλαίσιο.

Ως προς τους οικισμούς χαμηλότερου επιπέδου, είναι ιδιαίτερα αισθητή η διαφορά ανάμεσα στους οικισμούς του ορεινού χώρου από τους οικισμούς που βρίσκονται πάνω στον αναπτυξιακό άξονα Ανατολής – Δύσης και τους πεδινούς ημιαστικούς ή αγροτικούς οικισμούς, γεγονός που πρέπει να ληφθεί υπόψη στον μελλοντικό αναπτυξιακό σχεδιασμό της Περιφέρειας ΑΜΘ.

Αναφορικά με τις υποδομές, αξίζει να σημειωθεί ότι η Περιφέρεια έχει επενδύσει στρατηγικά σε μεγάλο βαθμό στην ένταξη της στα διεθνή δίκτυα μεταφορών. Η καθυστέρηση ωστόσο στην ανάπτυξη των κάθετων αξόνων της Εγνατίας Οδού και των συνδυασμένων μεταφορών μειώνει αρκετά τα αναμενόμενα θετικά αποτελέσματα, δεδομένου και της μη επαρκούς αξιοποίησης - λόγω έλλειψης κατάλληλων υποδομών – των λιμανιών της Καβάλας και της Αλεξανδρούπολης. Η Περιφέρεια Ανατολικής

Μακεδονίας και Θράκης στοχεύει στην αντιστροφή των παραπάνω και στην μελλοντική ενίσχυση των υποδομών της.

Κρίσιμο είναι να σημειωθεί η τουριστική ανάπτυξη της περιοχής είναι άμεσα συνδεδεμένη με τις κατευθύνσεις, όπως αυτές θα οριστούν από το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό (ΕΠΧΣΑΑ Τουρισμού) το οποίο ωστόσο μέχρι σήμερα είναι σε διαδικασία διαμόρφωσης. Το ΕΠΧΣΑΑ για τον Τουρισμό, το οποίο είχε εγκριθεί το 2013 ακυρώθηκε για τυπικούς λόγους βάσει της αποφάσεως του ΣΤΕ αρ. 3632/2015, ενώ με την 519/2017 απόφαση του Ε΄ Τμήματος του ΣΤΕ κρίθηκε ότι η Κοινή Υπουργική Απόφαση Κ.Υ.Α. 24208/2009 (Β΄1138Β) που αφορά την έγκριση του πρώτου Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό (2009) έχει πλήρως αντικατασταθεί με την Κ.Υ.Α. 67659/9.12.2013 (ΦΕΚ Β΄3155) και δεν αναβίωσε μετά την ακύρωση της αποφάσεως (με την ΣΤΕ3632/2015) που την αντικατέστησε, έχει δε, παύσει να ισχύει και να επιφέρει ένομες συνέπειες. Μετά την ακύρωση του νεότερου Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό (2013) και μέχρι την έγκριση νέου, (για το οποίο οι διαδικασίες έχουν ήδη δρομολογηθεί) εξακολουθεί να είναι δυνατή η ανάπτυξη τουριστικής δραστηριότητας στη χώρα, με βάση τις προβλέψεις που τυχόν υπάρχουν σε υφιστάμενα Περιφερειακά Χωροταξικά Πλαίσια (πρβλ. ΣΤΕ 3043/2011), καθώς και στα κατωτέρου ιεραρχικούς επιπέδου σχεδιασμού, σε σχέση με τα περιφερειακά, χωρικά σχέδια αλλά και βάσει της ισχύουσας τουριστικής νομοθεσίας και επιμέρους νομοθετημάτων που ενδεχομένως υπάρχουν για κάθε περιοχή.

I.1.10. Ειδικό Σχέδιο Δράσης «Βιώσιμες πόλεις – Μαθιός Καρλαύτης»

Το Ειδικό Σχέδιο Δράσης «Βιώσιμες Πόλεις – Μαθιός Καρλαύτης» υποστηρίζει τον στρατηγικό σχεδιασμό δράσεων για την επίτευξη των στόχων της βιώσιμης πόλης. Προτείνει περιβαλλοντικά ορθές κατευθύνσεις και λύσεις αξιοποιώντας τεχνολογίες αιχμής και πρωτοπόρα ή και πειραματικά μοντέλα ανάπτυξης. Το Ειδικό Σχέδιο Δράσης "Βιώσιμες Πόλεις - Μαθιός Καρλαύτης" αναφέρεται, σε ενιαίες συγκοινωνιακές - κυκλοφοριακές, πολεοδομικές, χωροταξικές, περιβαλλοντικές και ενεργειακές μελέτες, σε έργα υποδομής ή και προμήθεια εξοπλισμού, καθώς και σε συγκοινωνιακά έργα σε δημοτικό ή διαδημοτικό επίπεδο. Η Περιφέρεια ΑΜΘ στοχεύει στην υιοθέτηση δράσεων - παρεμβάσεων προκειμένου τα αστικά κέντρα στην περιοχή ευθύνης της να μπορέσουν να αναπτύξουν τα προαναφερόμενα μοντέλα «Βιώσιμων – Πόλεων».

I.1.11. Εθνική Στρατηγική & Σχέδιο Δράσης Βιοποικιλότητας

Σκοπός της Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης για τη βιοποικιλότητα είναι η ανάσχεση της απώλειας βιοποικιλότητας και της υποβάθμισης των λειτουργιών των οικοσυστημάτων της Ελλάδας μέχρι το 2026, η αποκατάστασή τους όπου χρειάζεται και δύναται, η ανάδειξη της βιοποικιλότητας ως εθνικό κεφάλαιο, όπως και η εντατικοποίηση της συμβολής της Ελλάδας στην αποτροπή απώλειας της βιοποικιλότητας παγκοσμίως.

Η περιφέρεια ΑΜΘ με ένα μεγάλο πλέγμα προστατευόμενων περιοχών (Εθνικό Πάρκο ΑΜΘ, Δέλτα των Ποταμών Νέστου και Έβρου, Πόρτο Λάγος, δάσος της Δαδιάς, Οροσειρά Ροδόπης) διαδραματίζει κεντρικό συντονιστικό ρόλο και στοχεύει στην προστασία και την ανάδειξη περιοχών περιβαλλοντικού κάλλους.

I.1.12. Μακροχρόνια Στρατηγική για το έτος 2050

Η Μακροχρόνια Στρατηγική του Υπουργείου Ενέργειας για το έτος 2050, αποτελεί για το Ελληνικό Κράτος έναν οδικό Χάρτη για τα θέματα του κλίματος και της ενέργειας, στο πλαίσιο της συμμετοχής της χώρας στο συλλογικό Ευρωπαϊκό στόχο της επιτυχούς και βιώσιμης μετάβασης σε μια οικονομία κλιματικής ουδετερότητας έως το έτος 2050, σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στρατηγική επιδίωξη της χώρας είναι να συμμετέχει αναλογικά στη δέσμευση για μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία σε επίπεδο ΕΕ και να συμβάλει στη νέα Πράσινη Συμφωνία που υιοθετήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Με την ολοκλήρωση της εκπόνησης και υιοθέτησης του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ), όπου αναλύονται εκτενώς οι ενεργειακοί και κλιματικοί στόχοι που θέτει η χώρα καθώς και οι Προτεραιότητες Πολιτικής και τα μέτρα για την υλοποίησή τους, η Ελληνική Πολιτεία διερευνά σε μακροπρόθεσμο σχεδιασμό το βέλτιστο μείγμα διάρθρωσης και εξέλιξης του ενεργειακού συστήματος της χώρας για την επίτευξη συγκεκριμένων κλιματικών στόχων, ώστε να καθοριστεί με αυτόν τον τρόπο και το πλαίσιο για την μακροπρόθεσμη ενεργειακή και κλιματική στρατηγική της χώρας για το έτος 2050.

I.1.13. ΠΡΑΣΙΝΗ ΒΙΒΛΟΣ Πλαίσιο για τις πολιτικές που αφορούν το κλίμα και την ενέργεια με χρονικό ορίζοντα το έτος 2030

Η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει ένα σαφές πλαίσιο που κατευθύνει τις πολιτικές της για την ενέργεια και το κλίμα. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσονται διάφοροι στόχοι πολιτικής, όπως η μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου, η διασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού και η υποστήριξη της ανάπτυξης, της ανταγωνιστικότητας και των θέσεων εργασίας μέσα από την εφαρμογή προσέγγισης που αποτελεί συγκερασμό υψηλής τεχνολογίας, αποδοτικότητας σε θέματα κόστους και αποδοτικής χρήσης πόρων. Οι προαναφερόμενοι στόχοι πολιτικής θα υλοποιηθούν μέσα από τρεις πρωταρχικούς στόχους:

- Τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου,
- τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, και
- την εξοικονόμηση ενέργειας.

Πρόσθετοι στόχοι καθορίζονται για την ενέργεια που χρησιμοποιείται από τον τομέα των μεταφορών.

Η ΕΕ έχει παράλληλα θεσπίσει το κανονιστικό πλαίσιο που θα αποτελέσει τον κινητήριο μοχλό για τη δημιουργία της ανοικτής, ολοκληρωμένης και ανταγωνιστικής ενιαίας αγοράς ενέργειας η οποία προάγει την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού, ενώ παράλληλα σχεδιάζει το νέο πλαίσιο που θα διέπει τις πολιτικές για το κλίμα και την ενέργεια έως το 2030, λαμβάνοντας υπόψη ότι, οι υποδομές που θα χρηματοδοτηθούν στο εγγύς μέλλον να εξακολουθήσουν να υπάρχουν το 2030 και μετέπειτα, και ότι η αποσαφήνιση των στόχων για το 2030 θα πρέπει να στηρίξει την πορεία προόδου προς μια ανταγωνιστική οικονομία και ένα ασφαλές ενεργειακό σύστημα. Το πλαίσιο αυτό για το 2030 είναι αρκετά φιλόδοξο ώστε να διασφαλίζεται ότι η ΕΕ βρίσκεται στον ορθό δρόμο για την επίτευξη των μακροπρόθεσμων στόχων για το κλίμα.

I.1.14. Εγκεκριμένα Σχέδια Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών των Υδατικών Διαμερισμάτων της χώρας

Για την επίτευξη της καλής κατάστασης των υδάτων απαιτήθηκε η κατάρτιση και εφαρμογή Σχεδίων Διαχείρισης σε επίπεδο Λεκάνης Απορροής Ποταμών. Τα εγκεκριμένα σχέδια Διαχείρισης (Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης αντίστοιχα) καταρτίστηκαν σύμφωνα με τις προδιαγραφές της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ.

I.1.15. Περιφερειακή Στρατηγική Καινοτομίας Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3)

Ο σχεδιασμός της Περιφερειακής Στρατηγικής καινοτομίας με βάση της έξυπνη εξειδίκευση (RIS3) στηρίχθηκε, πέρα από την αποτύπωση και αξιολόγηση των περιοχών της έξυπνης ανάπτυξης, σε μια ολοκληρωμένη χαρτογράφηση των παραγόντων που επηρεάζουν τις συνολικές αναπτυξιακές δυνατότητες της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Η χαρτογράφηση αυτή έγινε κατά τον σχεδιασμό του ΠΕΠ της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης για την περίοδο 2014-2020 και τροφοδότησε την RIS3 με συγκριμένα συμπεράσματα για τις απαιτούμενες παρεμβάσεις.

Πιο ειδικά, οι Άξονες Παρέμβασης στους οποίους εστίασε η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης ενσωματώνοντας σχετικές Δράσεις στο Περιφερειακό Επιχειρησιακό της Πρόγραμμα είναι οι ακόλουθοι:

- **Δημιουργία ικανοτήτων στο Περιφερειακό Σύστημα Καινοτομίας** μέσω της, εγκαθίδρυσης και λειτουργίας συστήματος διακυβέρνησης, της προώθησης συλλογικών εργαλείων στρατηγικού σχεδιασμού σε περιφερειακή κλίμακα και της ερευνητικής Στρατηγικής Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων.
- **Δημιουργία νέας γνώσης** μέσω της αύξησης επιχειρηματικών επενδύσεων σε Έρευνα και Καινοτομία για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών στους τομείς προτεραιότητας της RIS3.
- **Διάχυση γνώσεων, καινοτομιών και δικτύωση** μέσω της συνεργατικής έρευνας μεταξύ ερευνητικών - ακαδημαϊκών φορέων και επιχειρήσεων στους τομείς προτεραιότητας της RIS3.
- **Δράσεις υποστήριξης της καινοτόμου επιχειρηματικότητας και της εξωστρέφειας** μέσω της αύξησης των νέων επιχειρήσεων εντάσεως έρευνας και τεχνολογίας στους τομείς προτεραιότητας της RIS3 αλλά και της αύξησης της αποδοτικότητας, της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας των ΜΜΕ.
- **Προώθηση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών** μέσω της ανάπτυξης ψηφιακού περιεχομένου με σημαντικά περιθώρια επαναξιοποίησης στην αυτοδιοίκηση και στον πολιτισμό - τουρισμό.

I.1.16. Πρόγραμμα Τουριστικής Προβολής Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

Το όραμα και οι στόχοι για την τουριστική προβολή και ανάπτυξη της ΠΑΜΘ, συνάδει με το νέο όραμα του Ελληνικού τουρισμού του ΕΟΤ (ανθρωποκεντρικός – παραδοσιακός – αυθεντικός για όλες τις εποχές του χρόνου) και το ζητούμενο είναι να δοθεί έμφαση στη δόμηση ισχυρής στρατηγικής επικοινωνίας, ικανής να προβάλλει αποτελεσματικά το πολυδιάστατο ποιοτικό τουριστικό προϊόν, να ανταποκριθεί στη ρευστότητα της τουριστικής ζήτησης, της υφιστάμενης κατάστασης της τουριστικής προσφοράς και του εντεινόμενου ανταγωνισμού και να προσελκύσει τους καταναλωτές τουρίστες / έμπειρους ταξιδιώτες, οι οποίοι πλέον είναι πολύ ευαίσθητοι στην ποιότητα, στην βιωματική εμπειρία και ιδιαίτερος απαιτητικοί. Τα βασικά συστατικά της στρατηγικής για την ανάπτυξη του ενιαίου τουριστικού προϊόντος είναι:

- Η έμφαση στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού με ειδικές θεματικές.
- Η συνέργεια δράσεων τουρισμού με τον πολιτισμό και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και πολιτισμικής ταυτότητας.
- Η διασύνδεση με τους παραγωγικούς τομείς, προωθώντας την τοπική γαστρονομία (συμπεριλαμβανομένων του οίνου) αλλά και άλλα τοπικά προϊόντα.
- Η προσέλκυση των επενδύσεων με τη συμβολή του ιδιωτικού τομέα στην παραθαλάσσια και στην ορεινή ζώνη της περιφέρειας.
- Η εξασφάλιση υποδομών και σχέσεων προσβασιμότητας.
- Η στόχευση και διεύθυνση σε συγκεκριμένες αγορές – στόχους.
- Η καθιέρωση ειδικών πρωτοβουλιών προσέλκυσης επισκεπτών.
- Η κινητοποίηση και ανάπτυξη συνεργασιών όλων των τοπικών φορέων.

I.1.17. Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία

Σύμφωνα με το Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική οικονομία 4 κεντρικός στόχος για την ελληνική οικονομία κατά τα επόμενα χρόνια πρέπει να είναι η συστηματική αύξηση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας (δηλαδή της σχετικής συμμετοχής των διεθνώς εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών στο εθνικό προϊόν), καθώς και η στενότερη διασύνδεση της παραγωγής με την τεχνολογία και την καινοτομία. Η στροφή της οικονομίας προς αυτή την κατεύθυνση, και με τρόπο συμβατό με τους κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους της χώρας, μπορεί να επιτευχθεί σταδιακά στα επόμενα χρόνια με συνδυασμένες δράσεις της συνολικής οικονομικής πολιτικής. Αυτές θα υποβοηθήσουν και την αποτελεσματικότερη διασύνδεση της ελληνικής οικονομίας με τις τάσεις στην ευρωπαϊκή και παγκόσμια οικονομία και την ανάπτυξη συγκριτικών πλεονεκτημάτων.

Επιμέρους πλευρές που εκφράζουν αυτή τη στροφή της οικονομίας και που μπορούν να προκύψουν συνδυαστικά από τις δράσεις που προτείνονται παρακάτω αποτελούν:

- Η άνοδος των συνολικών επενδύσεων και των εξαγωγών, ως ποσοστού του ΑΕΠ, ώστε να κινηθούν σταδιακά από τα σημερινά επίπεδα, του 12% και 37% περίπου αντίστοιχα, προς αυτά του 24% και 68%, δηλαδή προς τον μέσο όρο των άλλων μικρών ανοικτών οικονομιών της Ευρωζώνης.
- Η συστηματική άνοδος των εταιρικών επενδύσεων και των εξαγωγών αγαθών (σήμερα βρίσκονται μόλις στο 8% και 19% του ΑΕΠ αντίστοιχα).
- Η σταδιακή αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων μεσαίου και μεγάλου μεγέθους, που αποτελεί προϋπόθεση για την αύξηση της παραγωγικότητας σε σημαντικούς τομείς της οικονομίας, όπως και για την ενίσχυση των εξαγωγών. Παράλληλα, η καλύτερη διασύνδεση επιχειρήσεων μικρού και μεσαίου μεγέθους με τις μεγαλύτερες, ώστε να ενισχυθεί έμμεσα και περαιτέρω η εξωστρέφεια της οικονομίας.
- Η ενίσχυση της μισθωτής εργασίας, ώστε να υπάρξει μείωση του σχετικού μεγέθους της άτυπης οικονομίας, κίνητρα για επένδυση σε εκπαίδευση και γνώση, και αντιστροφή της διαρροής ανθρώπινου δυναμικού στο εξωτερικό, όπως και η διευκόλυνση της κινητικότητας εργαζομένων ανάμεσα σε

επιχειρήσεις και κλάδους. Ανάπτυξη δεξιοτήτων, συνεχόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση από τον ιδιωτικό τομέα.

- Η λειτουργία της οικονομίας ως ένα περισσότερο ανοικτό σύστημα με απλούστερους κανόνες, χαμηλότερο ρυθμιστικό και διοικητικό βάρος και εντονότερο ανταγωνισμό στις αγορές.
- Η δημιουργία θυλάκων τεχνολογίας αιχμής σε επιμέρους κλάδους που θα αναπτύξουν και θα εφαρμόσουν καινοτομία σε παγκόσμια κλίμακα.
- Η ενίσχυση της αποταμίευσης των νοικοκυριών εγχωρίως και η διοχέτευση μεγαλύτερου μέρους των αποταμιεύσεων αυτών σε εταιρικές επενδύσεις. Η διευκόλυνση της πρόσβασης των επιχειρήσεων, ιδιαίτερα των μικρών και μεσαίων, σε μετοχικά κεφάλαια.
- Η ενίσχυση της οικονομίας ως τοπικού κέντρου, στη βάση αφενός της προσέλκυσης ανθρώπινου κεφαλαίου και αφετέρου της οικονομικής ανάπτυξης, της ιστορίας και του πολιτισμού.

I.1.18. Σύνοψη βασικών κατευθύνσεων υπερκείμενου σχεδιασμού

Η κινητοποίηση όλων των διαθέσιμων ευρωπαϊκών και εθνικών πόρων με σκοπό την αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου της χώρας και στόχους τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, τη σύγκλιση των περιφερειών στο μέγιστο δυνατό βαθμό, την αύξηση των παραγωγικών επενδύσεων καθώς και τη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής, κρίνεται σήμερα περισσότερο επιτακτική και αναγκαία από ποτέ. Μετά από μια πολυετή οικονομική κρίση αλλά και με βάση τις επιπτώσεις που επέφεραν στην εθνική οικονομία έκτακτες καταστάσεις, όπως η πανδημία του Covid-19, οι πολιτικές και οικονομικές στρατηγικές σε Ευρωπαϊκό, Εθνικό και Περιφερειακό επίπεδο πρέπει να στοχεύσουν στον ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας, στην ανάπτυξη φιλικότερων προς το περιβάλλον πολιτικών, στην κοινωνική ενδυνάμωση των πολιτών σε περιφερειακό επίπεδο, στη συστηματική αύξηση της παραγωγικότητας, καθώς και στην ενίσχυση της εξωστρέφειας (προϊόντων και υπηρεσιών) της ελληνικής οικονομίας στο Ευρωπαϊκό αλλά και παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον.

Οι εν λόγω στρατηγικές δύνανται να επιτευχθούν μέσω της αύξησης των επενδύσεων (δημόσιων και ιδιωτικών) και των εξαγωγών, την ενίσχυση της μισθωτής εργασίας, την αύξηση των μεγεθών των ελληνικών επιχειρήσεων, την προώθηση της καινοτομίας και των τεχνολογιών αιχμής, την ψηφιακή μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης, την

υποστήριξη των αδύναμων κοινωνικά ομάδων του πληθυσμού, την ενίσχυση της έρευνας στα ακαδημαϊκά ιδρύματα και τη διασύνδεση της με την αγορά εργασίας, τη ριζική αναβάθμιση των προγραμμάτων κατάρτισης και δια βίου μάθησης νέων και ανέργων, την αναδιάρθρωση του τομέα υγείας, τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων της χώρας με στροφή σε μια πιο πράσινη ανάπτυξη, την ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων (σε Δημόσιο και Ιδιωτικό τομέα) και τέλος την άμβλυση του κόστους μετάβασης στη σύγχρονη εποχή μέσω της συνεχούς υποστήριξης των τοπικών κοινωνιών.

Λαμβάνοντας υπόψη το νέο Εθνικό Σχέδιο Ανάπτυξης για τα επόμενα χρόνια, κεντρικοί στόχοι της ελληνικής οικονομίας συνιστούν η αύξηση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας αλλά και η διασύνδεση της παραγωγής με την τεχνολογία και την καινοτομία.

Η στρατηγική της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης ακολουθεί την Εθνική Στρατηγική στοχεύοντας σε μια γενική αναδιάρθρωση της οικονομίας στα όρια ευθύνης της.

Τόσο η Στρατηγική RIS της Περιφέρειας για την Καινοτομία και την Έξυπνη Εξειδίκευση όσο και η υπό διαβούλευση Βίβλος του Ψηφιακού Μετασχηματισμού της χώρας, θέτουν βασικές κατευθύνσεις που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη στον έξυπνο μετασχηματισμό της οικονομίας της ΠΑΜΘ. Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης ακολουθεί το εθνικό όραμα για την μετάβαση σε μια ψηφιακή οικονομία. Κρίνεται ότι οι επιπτώσεις που επιφέρει η λεγόμενη και ως 4^η Βιομηχανική Επανάσταση καθιστούν αναγκαία την ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών πληροφορικής στις επιχειρηματικές δραστηριότητες αλλά και την επιτακτική στροφή προς ένα περισσότερο ψηφιακό κράτος (ψηφιακή δημόσια διοίκηση).

Η Πράσινη Βίβλος για την κλιματική αλλαγή και την ενέργεια, όπως και το Περιφερειακό Σχέδιο της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης για την προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή προκρίνουν την ανάπτυξη ενός βιώσιμου οικονομικού πρότυπου μοντέλου. Το μοντέλο αυτό θα ενσωματώνει τα τοπικά σχέδια δράσης ανά την περιφέρεια και θα συμπεριλαμβάνει όλες τις σχετικές περιβαλλοντικές πτυχές προκειμένου να επιτευχθεί, αφενός ο κεντρικός στόχος της πράσινης ανάπτυξης, αφετέρου δε να αντιμετωπισθούν οι κατά τόπους περιβαλλοντικοί κίνδυνοι που παρουσιάζονται.

Ο χωροταξικός σχεδιασμός της περιφέρειας (Περιφερειακό Χωροταξικό Σχέδιο ΑΜΘ), οι πολιτικές για την κοινωνική συνοχή (Περιφερειακό Σχέδιο για την Κοινωνική Ένταξη), αλλά και η ανάπτυξη των υποδομών με βάση και την σχετική Εθνική Στρατηγική διαμορφώνουν επίσης τους άξονες παρέμβασης για έργα που θα χρηματοδοτηθούν

την προγραμματική περίοδο 2021-2025. Επιπρόσθετα, ο περιφερειακός σχεδιασμός για την τουριστική ανάπτυξη και προβολή (Περιφερειακά Σχέδια Τουριστικής Ανάπτυξης και Προβολής) προκρίνουν τον σχεδιασμό έργων για την περαιτέρω ενίσχυση της εξωστρέφειας της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης με σκοπό την ανάδειξη και προβολή των συγκριτικών της πλεονεκτημάτων.

Η ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης και η τρέχουσα αναπτυξιακή στρατηγική της Περιφέρειας αλλά και το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης για την περίοδο 2021-2025, διαμορφώνουν τους πέντε πυλώνες ανάπτυξης βάσει των οποίων σχεδιάζονται οι παρεμβάσεις του παρόντος ΠΠΑ:

- Η ανάπτυξη της καινοτομίας για τη στροφή της περιφερειακής οικονομίας σε ένα πιο έξυπνο οικονομικό μετασχηματισμό.
- Η στροφή σε καθαρότερες μορφές ενέργειας μέσω των πράσινων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και διαχείρισης περιβαλλοντικών κινδύνων, και η εν γένει ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής συνιστώσας στην τοπική οικονομία.
- Η ενίσχυση της κοινωνικής πολιτικής και συνοχής μέσω της ενδυνάμωσης των κοινωνικών δικαιωμάτων ακολουθώντας τις Ευρωπαϊκές κατευθύνσεις στο συγκεκριμένο τομέα.
- Η βελτίωση των υποδομών για την περαιτέρω ενίσχυση της περιφερειακής διασύνδεσης αλλά και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών.
- Η ενίσχυση της εξωστρέφειας και η ανάδειξη των προϊόντων και υπηρεσιών της Περιφέρειας και η εν γένει προώθηση τους στο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον.

Οι πέντε αυτοί πυλώνες ανάπτυξης ακολουθούν τον υφιστάμενο σχεδιασμό της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης αλλά και το αναπτυξιακό της όραμα που αφορά στη σταδιακή ανασυγκρότηση και στον εκσυγχρονισμό του παραγωγικού προτύπου της Περιφέρειας, στην εμβάθυνση της κοινωνικής συνοχής, με την αξιοποίηση του ενδογενούς δυναμικού της ΑΜΘ, συμπεριλαμβανομένης της γεωστρατηγικής της θέσης, αλλά και στην κινητοποίηση υφισταμένων αλλά και νέων κοινωνικών συλλογικοτήτων.

I.2. Ανάλυση της Υφιστάμενης Κατάστασης

I.2.1. Γενική εικόνα

Η ΠΑΜΘ βρίσκεται στο βορειοανατολικό τμήμα της Ελλάδας αποτελώντας συνοριακή Περιφέρεια και συνδέοντας τη χώρα με τη Βουλγαρία και την Τουρκία. Η Περιφέρεια έχει πληθυσμό 608.182 μόνιμων κατοίκων⁵ αποτελώντας την 6^η μεγαλύτερη πληθυσμιακά περιφέρεια της χώρας. Η συνολική της έκταση ανέρχεται στα 14.179 km², στοιχείο που διαμορφώνει τη μέση πληθυσμιακή πυκνότητα σε 42,9 κατοίκους/km², γεγονός που συγκρινόμενο με το αντίστοιχο μέγεθος της χώρας (81,9 κάτοικοι/ km²) συνεπάγεται αραιοκατοίκηση. Κατά την περίοδο 2015-2019, καταγράφεται μείωση του πληθυσμού στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη (-1,1% για το σύνολο της περιόδου), ακολουθώντας το μοτίβο της χώρας (-1,2%). Ο πληθυσμός της τείνει να έχει αυξημένη ηλικία και ο λόγος ηλικιωμένων ατόμων που χρειάζονται στήριξη προς τα άτομα παραγωγικής ηλικίας δείχνει έντονη ηλικιακή εξάρτηση, καθώς ο αντίστοιχος δείκτης εξάρτησης⁶ ανήλθε σε 0,367 το 2019, τιμή υψηλότερη από την αντίστοιχη της χώρας (0,346).

Η γεωγραφική θέση της ΠΑΜΘ πλησίον του αναπτυξιακού πόλου της Θεσσαλονίκης αποτελεί σημαντικό αναπτυξιακό πλεονέκτημα, ιδίως αναφορικά με την εξωστρέφειά της, καθώς καθίσταται εν δυνάμει ενδοχώρα της. Ωστόσο, οι οικονομικές εξαρτήσεις από το ανταγωνιστικό αστικό και μητροπολιτικό κέντρο της Θεσσαλονίκης αποτελούν τροχοπέδη για την αυτοτελή και αυτοτροφοδοτούμενη ανάπτυξη της ΠΑΜΘ. Η γεινίαση της με τα Ευρωπαϊκά Κράτη της Βουλγαρίας και (μέσω αυτής) της Ρουμανίας, καθώς και με την Τουρκία καθιστούν την ΠΑΜΘ πύλη της χώρας στην Ε.Ε. και διακρατικά.

Το Ακαθάριστο Περιφερειακό Προϊόν της ΠΑΜΘ σημείωσε μείωση από το 2010 (9,2 δις €) μέχρι και το 2017 (6,95 δις €), με τάσεις μικρής ανάκαμψης τα δύο τελευταία έτη, ακολουθώντας το εθνικό μοτίβο της ελληνικής οικονομικής κρίσης. Το κατά κεφαλή ΑΕΠ με αφηρητά τα 15 χιλ. € το 2010 μειώθηκε στα 11,5 χιλ € το 2017, Η μείωση υπήρξε σταδιακή έως και το 2015 και άρχισε να ανακάμπτει από το 2016, φτάνοντας το 2018 τις 11,9 χιλ € (σε τρέχουσες τιμές). Η ΠΑΜΘ κατατάσσεται στην προτελευταία θέση ως προς τον συγκεκριμένο δείκτη σε σύγκριση με τις λοιπές περιφέρειες της χώρας, βρισκόμενη σε υποδεέστερη θέση συγκρινόμενη με τον αντίστοιχο εθνικό

⁵ ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή Πληθυσμού 2011

⁶ λόγος των ατόμων ηλικίας 65 και άνω προς τα άτομα ηλικίας 15-64

δείκτη (17,2χιλ. €.). Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι βρίσκεται στα μισά του επιπέδου που καταγράφεται για την Αττική, η οποία κατέχει την πρώτη θέση.

Εξετάζοντας τη Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) της Περιφέρειας ανά κλάδο, το 8% φαίνεται να συγκεντρώνουν οι δραστηριότητες της Γεωργίας – Δασοκομίας - Αλιείας, το 20% συγκεντρώνεται σε βιομηχανικές και μεταποιητικές δραστηριότητες και το 72% σε δραστηριότητες που σχετίζονται με υπηρεσίες. Η ΠΑΜΘ παρουσιάζει διαχρονικά οικονομική εξειδίκευση στον αγροτικό τομέα με το ποσοστό της ΑΠΑ να είναι διπλάσιο του εθνικού επιπέδου, καταγράφοντας σημαντική διασύνδεση του πρωτογενούς με τους άλλους δύο τομείς. Παράλληλα, ιδιαίτερως δυναμική είναι και η παρουσία του τριτογενούς τομέα. Η αντίστοιχη κατανομή της ΑΠΑ σε επίπεδο χώρας συγκεντρώνει το 4% στις πρωτογενείς δραστηριότητες, το 17% στις μεταποιητικές δραστηριότητες και το 79% στις υπηρεσίες. Για το 2017, οι απασχολούμενοι κατανέμονται στους τομείς παραγωγής, κατά 26% στον πρωτογενή, κατά 12% στο δευτερογενή και κατά 62% στον τριτογενή (ΕΛΣΤΑΤ), επιβεβαιώνοντας τη σημαντική θέση του πρωτογενούς τομέα στην παραγωγική βάση της Περιφέρειας (με τα αντίστοιχα επίπεδα της χώρας να είναι 11%, 14% και 75%). Ως προς του δείκτες της ανεργίας, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, η Ανατολική Μακεδονία - Θράκη κατέχει το 6^ο υψηλότερο ποσοστό ανεργίας (16,9% το Δ' τρίμηνο του 2019) μεταξύ των περιφερειών, ξεπερνώντας το επίπεδο του συνόλου της χώρας (16,8%).

Η οικονομία της ΠΑΜΘ παρουσιάζει ύφεση όσον αφορά την ανάπτυξη της τα τελευταία χρόνια, ενώ χαρακτηρίζεται από τη δυναμική παρουσία του τριτογενούς τομέα διατηρώντας, ωστόσο, σε σημαντικό βαθμό τον παραδοσιακά αγροτικό προσανατολισμό της. Οι πιέσεις που δέχεται η οικονομία της περιφέρειας οφείλονται α) στην οικονομική κρίση της χώρας, β) στο γεγονός ότι γεινιάζει με περιοχές πιο ανταγωνιστικές φορολογικά και ως προς το κόστος εργασίας (Βουλγαρία) και γ) στο δυσμενές περιβάλλον που δημιούργησε πρόσφατα η επιδημιολογική κρίση του COVID-19.

Η Περιφέρεια διαθέτει ικανές μεταφορικές υποδομές και υποδομές ενέργειας, που σε συνδυασμό με τη γεωγραφική της θέση, συνιστούν τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα, η ενδυνάμωση των οποίων κρίνεται ότι θα επιφέρει πολλαπλασιαστικά οφέλη στην οικονομική της βάση.

Προκειμένου να διαμορφωθεί και να αξιολογηθεί η εικόνα της Περιφέρειας συνολικά, αναλύονται σε ειδικότερο βαθμό χαρακτηριστικά της που συνδέονται με τους άξονες της έξυπνης ανάπτυξης και καινοτομίας, του φυσικού περιβάλλοντος και της

αποδοτικότητας των πόρων, της κοινωνικής πολιτικής, των δικτύων υποδομών και της εξωστρέφειας, τομείς άμεσα συνδεδεμένοι με τους αναπτυξιακούς στόχους του ΕΠΑ.

1.2.2. Έξυπνη Ανάπτυξη - Καινοτομία

Η ΠΑΜΘ αν και χαρακτηρίζεται από υψηλή παραγωγική ικανότητα, καταγράφει χαμηλό βαθμό διασύνδεσης με τον τομέα της καινοτομίας. Στο επιχειρηματικό περιβάλλον της, το οποίο χαρακτηρίζεται από τον πρωτογενή τομέα και τη μεταποίηση χαμηλής τεχνολογίας, παρατηρείται έλλειψη ενδιάμεσων μηχανισμών υποστήριξης της καινοτομίας. Παράλληλα, παρόλο που η θέση της περιφέρειας βελτιώνεται σταδιακά ως προς τις δαπάνες Ε&Α των επιχειρήσεων, ωστόσο καταγράφεται χαμηλό απόθεμα ανθρώπινων πόρων καταλλήλων προσόντων και χαμηλές κατά κεφαλή δαπάνες σε Έρευνα και Τεχνολογία, που αφορά κυρίως τα ακαδημαϊκά ιδρύματα.

Ο πρωτογενής τομέας, ο οποίος κατέχει σημαντική θέση στην παραγωγική της βάση, υστερεί στην ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών κυρίως λόγω α) του μικρού μεγέθους των εκμεταλλεύσεων, β) της απουσίας διασύνδεσης με ερευνητικούς φορείς και, γ) της δυσκολίας εκπαίδευσης και επιμόρφωσης του αγροτικού πληθυσμού.

Οι δυνατότητες της Περιφέρειας για προσέλκυση επενδύσεων, σε καινοτόμες και εξωστρεφείς δραστηριότητες, εξαρτώνται και από το επίπεδο εκπαίδευσης των κατοίκων της και από την υπάρχουσα κατάσταση αναφορικά με τις επιστημονικές και τεχνολογικές δραστηριότητες. Καταγράφεται μεγάλη διαφοροποίηση στο ποσοστό ατόμων με ανώτατη εκπαίδευση, ηλικίας 25-64, μεταξύ της ΑΜΘ (23,8%) και της υπόλοιπης χώρας (31,9%), με την περιφέρεια να βρίσκεται στην 9^η θέση συγκρινόμενη με τις υπόλοιπες περιφέρειες (Eurostat, 2019). Το ποσοστό ατόμων που εργάζονται σε επιστημονικά και τεχνολογικά πεδία ανέρχεται στο 15,6% για την Ανατολική Μακεδονία – Θράκη, με τις εθνικές τιμές να αγγίζουν το 22,5%. Επίσης, η περιφέρεια βρίσκεται στην 10^η θέση σε σύγκριση με τις υπόλοιπες και σε αρκετά δυσμενέστερη θέση σε σύγκριση με τη δυναμικότερη περιφέρεια (Αττική με 29,8%), γεγονός που συνεπάγεται αυξημένες ανάγκες ενίσχυσης των επιστημονικών και τεχνολογικών δραστηριοτήτων (Eurostat, 2019).

Στην ΠΑΜΘ υφίστανται πέντε (5) Βιομηχανικές Περιοχές (ΒΙΠΕ), οι οποίες χωροθετούνται στην Καβάλα, τη Ξάνθη, την Κομοτηνή, την Αλεξανδρούπολη και τη Δράμα και τρία (3) Βιοτεχνικά Πάρκα (ΒΙΟΠΑ) στην Ορεστιάδα, στις Σάπες και στην Προσοτσάνη. Δεν καταγράφεται η λειτουργία άλλων οργανωμένων ζωνών εγκατάστασης δραστηριοτήτων, παρότι έχουν θεσμοθετηθεί από τον χωροταξικό και

πολεοδομικό σχεδιασμό, κυρίως λόγω του χρόνου που απαιτείται για την ενεργοποίησή τους (RIS3, 2015).

Αναφορικά με τα ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα της Περιφέρειας καταγράφονται:

- Το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης (ΔΠΘ).
- Το Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδας.
- Το Ινστιτούτο Αλιευτικής Έρευνας (ΙΝΑΛΕ).
- Το Ερευνητικό Κέντρο ΑΘΗΝΑ – Παράρτημα Ξάνθης στο οποίο έχουν ενσωματωθεί το πρώην Ινστιτούτο Πολιτιστικής & Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας – ΙΠΕΤ και το Παράρτημα Θράκης του Ινστιτούτου Επεξεργασίας του Λόγου (ΙΕΛ).
- Το Ινστιτούτο Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών (ΙΓΜΕ) – Παράρτημα (Ξάνθη).

Οι δύο κύριοι επιστημονικοί πόλοι της περιφέρειας, η Πολυτεχνική Σχολή Ξάνθης και η Ιατρική Σχολή Αλεξανδρούπολης, παρουσιάζουν σημαντική απορροφητική ικανότητα εστιάζοντας την έρευνα τους στα πεδία «Επιστήμη και Τεχνολογία Περιβάλλοντος», «Επιστήμη Υπολογιστών», «Χειρουργική», «Πνευμονολογία», «Τεχνολογία Δομικών Υλικών και Τεχνολογία Κτιρίων». Η ύπαρξη ιδρυμάτων ανώτερης εκπαίδευσης στις πόλεις της Κομοτηνής, της Αλεξανδρούπολης, της Καβάλας, της Δράμας, της Ορεστιάδας και της Ξάνθης αποτελεί θετικό στοιχείο, δε φαίνεται, ωστόσο, να υπάρχει οργανωμένη διασύνδεση του ακαδημαϊκού και του επιχειρηματικού τομέα της περιοχής. Παράλληλα, υπάρχει έλλειψη φορέων και οργανισμών στήριξης καινοτομίας και μεταφοράς τεχνολογίας, ενώ ο κύριος μηχανισμός μεταφοράς τεχνολογίας είναι η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών από τα ιδρύματα προς τις επιχειρήσεις και ο μοναδικός εν δυνάμει μηχανισμός ευρείας κλίμακας για διάχυση γνώσης είναι η πρακτική άσκηση των φοιτητών.

Οι ΤΠΕ δεν αξιοποιούνται επαρκώς για τη βελτίωση της παραγωγικότητας του πρωτογενούς τομέα. Οι καινοτόμες τεχνολογίες που φαίνεται να εφαρμόζονται, αφορούν τα θερμοκήπια με παραγωγή αερίου, την εισαγωγή υλικών σκίασης στους αμπελώνες, τη συσκευασία των προϊόντων (κυρίως των εξαγόμενων όπως επιτραπέζια σταφύλια, σπαράγγια, ακτινίδια, ρόδια) και την ιχνηλασιμότητα των εξαγόμενων προϊόντων.

Η ΠΑΜΘ δεν ενσωματώνει επίσης σε ικανοποιητικό βαθμό Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνίας στους δημόσιους φορείς της, χαρακτηρίζεται από χαμηλά επίπεδα δια

λειτουργικότητας και πληροφοριακής ωριμότητας και παρατηρείται έντονο brain drain αποφοίτων με σπουδές που συνδέονται με τις ΤΠΕ, εκτός της περιφέρειας. Τέλος, καταγράφονται ανάγκες για τη δημιουργία υποδομών δικτύων νέας γενιάς που θα εξυπηρετούν τις περιοχές με ένταση επιχειρηματικής δραστηριότητας και παράλληλα ανάγκες για ευρυζωνική κάλυψη των ορεινών και απομακρυσμένων περιοχών της υπαίθρου, προκειμένου να αρθεί ο παράγοντας της ανισότητας με τις πεδινές περιοχές της ΠΑΜΘ που φαίνεται να εμφανίζουν ικανοποιητική κάλυψη.

1.2.3. Φυσικό Περιβάλλον και (Πράσινη) Αποδοτικότητα των Πόρων

Στην Περιφέρεια απαντάται πλήθος προστατευόμενων περιοχών με διεθνή, ευρωπαϊκή και εθνική σημασία. Σύμφωνα με το ΠΧΠ της ΠΑΜΘ στους φυσικούς πόρους διεθνούς σημασίας συγκαταλέγονται οι εξής: Δέλτα Νέστου και γειτονικές λιμνοθάλασσες, Δέλτα Έβρου, Πόρτο Λάγος, Λίμνη Βιστωνίδα, Λίμνη Ισμαρίδα και παρακείμενες λιμνοθάλασσες, Παρθένο Δάσος Κεντρικής Ροδόπης, Παρθένο Δάσος Παρανεστίου, Φυσικό μνημείο δάσους οξιάς στην Τσίχλα - Χαϊντούς Ξάνθης, Εθνικό Πάρκο Δάσους Δαδιάς - Λευκίμμης - Σουφλίου, Νήσος Σαμοθράκη. Στους φυσικούς πόρους ευρωπαϊκής σημασίας συμπεριλαμβάνονται οι περιοχές του δικτύου Natura 2000. Εθνικής σημασίας θεωρούνται τα τέσσερα Εθνικά Πάρκα της ΠΑΜΘ, τα Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (ΤΙΦΚ) της Περιφέρειας και τα Αισθητικά Δάση Νέστου και Αμυγδαλέων Καβάλας. Ως τοπία ιδιαίτερης σημασίας σε διεθνές επίπεδο αναγνωρίζονται οι Φίλιπποι στη ζώνη Δράμας - Καβάλας τα Δέλτα του Νέστου και του Έβρου, καθώς και η Σαμοθράκη. Εθνικής σημασίας είναι τα Στενά του Νέστου, η Θάσος, και η Μαρώνεια στη ζώνη Ροδόπης- Έβρου. Τέλος, περιφερειακής σημασίας είναι τα Φράγματα Θησαυρού και Πλατανόβρυσης στο Νέστο, οι ορεινοί οικισμοί της Ροδόπης, το Πόρτο Λάγος, η λίμνη Βιστωνίδα, καθώς και λίμνες, λιμνοθάλασσες και παραλίμνιοι οικισμοί που εντοπίζονται εντός της ΠΑΜΘ.

Οι περιοχές αυτές προστατεύονται για την οικολογική σημασία τους και τη βιοποικιλότητά τους, καθώς και για τα ιδιαίτερα τοπία τους (ενδεικτικά υφίστανται περιοχές Ramsar στα Δέλτα Νέστου και Έβρου, στις Λίμνες Βιστωνίδας και Ισμαρίδας, 37 περιοχές του δικτύου Natura 2000 και 4 Εθνικά Πάρκα). Παρατηρείται ωστόσο, ότι παρά τη θεσμική τους προστασία, η διαχείρισή τους υστερεί και αδυνατεί να επιτύχει την ανάδειξή τους, υποτιμώντας την αξία τους ως πόρους της περιφέρειας. Η υπερπήδηση των παραπάνω δυσκολιών μέσα από τη διασαφήνιση του θεσμικού

καθεστώς, θα μπορέσει να επιφέρει τη ρύθμιση των ζητημάτων που σχετίζονται και με παραγωγικές δραστηριότητες αποτρέποντας πιθανές συγκρούσεις και οχλήσεις.

Κατά μήκος του παράκτιου χώρου της περιφέρειας εντοπίζονται σημαντικοί υγροβιότοποι (Εθνικό πάρκο ΑΜΘ) και αρχαιολογικοί χώροι. Παράλληλα, η περιφέρεια περιλαμβάνει το Εθνικό πάρκο της οροσειράς Ροδόπης, την οποία διασχίζει ο ποταμός Νέστος, καταλήγοντας στο θρακικό πέλαγος, το Εθνικό πάρκο του Δέλτα Έβρου και το Εθνικό Πάρκο Δάσους Δαδιάς - Λευκίμης – Σουφλίου. Τα πλούσια δάση της περιφέρειας, που εκτείνονται στον ορεινό της όγκο (στην οροσειρά της Ροδόπης, στο Φαλακρό όρος, στο Παπίκιο όρος και σε λοφώδεις περιοχές του Έβρου και της Ροδόπης) αξιοποιούνται για την ξυλεία τους μέσω ανάπτυξης της δασοκομίας και της υλοτομίας, ενισχύοντας την τοπική οικονομία.

Οι ποταμοί Νέστος και Έβρος συγκαταλέγονται στο υδατικό δυναμικό της ΠΑΜΘ, αποτελώντας σημαντικό πόρο της Περιφέρειας. Αντιμετωπίζουν προβλήματα διασυνοριακής ρύπανσης, τα οποία η περιφέρεια καλείται να λύσει οργανωμένα μέσα από την ορθολογική διαχείριση των υδάτων τόσο των υπέργειων, όσο και του υπόγειων, τα οποία υφίστανται υπεράντληση και υφαλμύριση. Το πλούσιο υδάτινο δυναμικό απαιτεί την πρόληψη και διαχείριση του κινδύνου πλημμύρας. Οι περιοχές που μπορεί να πληγούν και αποτελούν ζώνες δυνητικά υψηλού κινδύνου πλημμύρας εντοπίζονται στη Νέα Πέραμο, στον κάμπο των Τεναγών Φίλιππων, στις λεκάνες του ρέματος του Μαρμαρά και του ποταμού Αγγίτη, στην κλειστή λεκάνη Οχυρού και στις χαμηλές ζώνες του Νέστου, του Κόσυνθου, του Κομψάτου, του Ασπροποτάμου, του Μπόσμπου και του Φιλιούρη. Επιπλέον, εντοπίζονται και στις όχθες της λίμνης Βιστωνίδα και στο Δέλτα του Έβρου. Το χαρακτηριστικό της διακρατικότητας των ποταμών Έβρου και Νέστου καθιστά αναγκαία την οργανωμένη διαχείρισή τους σε συνεργασία με τα γειτονικά κράτη, καθώς τα μεμονωμένα έργα που γίνονται εντός της χώρας δεν είναι αποτελεσματικά εφόσον δε λαμβάνουν υπόψη τη διαχείριση που γίνεται από τις γειτονικές χώρες.

Σύμφωνα με το Περιφερειακό Σχέδιο Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή, σε βραχυπρόθεσμο και μεσοπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα (έως το 2050), αναμένονται μέτριες επιπτώσεις επικινδυνότητας από την κλιματική αλλαγή, ως προς τις δραστηριότητες του πρωτογενούς τομέα (γεωργία και δασικά συστήματα), τους υδάτινους πόρους (τομείς άρδευσης & ύδρευσης), τον τομέα του χειμερινού τουρισμού, τη Δημόσια Υγεία και ιδιαίτερα τις ευαίσθητες ομάδες του πληθυσμού, τα δασικά συστήματα και τη βιοποικιλότητα, τα εσωτερικά ύδατα και τις προστατευόμενες

περιοχές (υγρότοποι, βιότοποι). Ο κίνδυνος αυξάνεται σημαντικά σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα.

Η διαχείριση των στερών και υγρών αποβλήτων είναι ένας τομέας υψίστης σημασίας. Τα μεγάλα αστικά κέντρα της περιφέρειας και κάποιοι μικρότεροι οικισμοί καλύπτονται από υποδομές αστικών λυμάτων, υπάρχει όμως πλήθος οικισμών που εξυπηρετούνται από απορροφητικούς βόθρους. Η διαχείριση των στερεών αποβλήτων παρουσιάζει περιορισμένη πρόοδο και είναι αναγκαία η αύξηση της ανακύκλωσης.

Η ΠΑΜΘ διαθέτει όλες τις μορφές πρωτογενούς παραγωγής ενέργειας (στερεά, υγρά και αέρια καύσιμα), καθώς και όλες τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας. Αναφορικά με το δυναμικό σε ΑΠΕ, σύμφωνα και με το Ειδικό Πλαίσιο για τις ΑΠΕ, οι περιοχές στο ανατολικό τμήμα της Ροδόπης και στο ορεινό κομμάτι της ΠΕ Έβρου, κατέχουν συγκριτικό πλεονέκτημα όσον αφορά την αιολική ενέργεια. Η περιφέρεια διαθέτει αιολικά πάρκα τα οποία παράγουν ικανό ποσοστό ισχύος, είναι πλούσια σε γεωθερμικά πεδία τα οποία παραμένουν αναξιοποίητα (ή βρίσκονται σε διαδικασία αξιοποίησης) και αξιοποιεί τη βιομάζα για την παραγωγή βιοντίζελ και βιοαερίου.

1.2.4. Κοινωνική Πολιτική

Η ΠΑΜΘ βρίσκεται σε δυσμενέστερη θέση από το μέσο όρο της χώρας όσον αφορά τον πληθυσμό που αντιμετωπίζει τον κίνδυνο της φτώχειας. Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat για το 2018, το ποσοστό ατόμων που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού ανέρχεται στο 33,8% για την ΑΜΘ, κατατάσσοντάς την 5^η σε επικινδυνότητα, με το σύνολο της χώρας στο 31,8% και τα Ιόνια νησιά να βρίσκονται στην καλύτερη θέση με 28% (Eurostat, 2018).

Τα προβλήματα κοινωνικής ένταξης και η αδυναμία κάλυψης του πληθυσμού σε υποδομές και υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας, εντάθηκαν την τελευταία δεκαετία λόγω της οικονομικής ύφεσης και των περικοπών στον τομέα της υγείας, ενώ παράλληλα τα όρια του συστήματος υγείας δοκιμάζονται σε σημαντικό βαθμό λόγω της πανδημίας του COVID-19. Οι χαμηλές αναλογίες νοσοκομειακών κλινών και νοσηλευτικού προσωπικού των προηγούμενων χρόνων σε συνδυασμό με τις υγειονομικές απαιτήσεις της πανδημίας, καθιστούν ζωτικής σημασίας την ενίσχυση του τομέα της υγείας.

Η ΠΑΜΘ καλείται να αντιμετωπίσει τα αυξημένα ποσοστά ανασφάλιστων πολιτών, το πλήθος των νοικοκυριών που αδυνατούν να καλύψουν τις βασικές βιοτικές τους ανάγκες, τα αυξημένα ποσοστά των παλιννοστούντων ατόμων άνω των 65 ετών που

δεν έχουν το δικαίωμα συνταξιοδότησης και το πλήθος θυλάκων φτώχειας, που εντοπίζονται είτε σε γεωγραφικά απομονωμένες περιοχές, είτε σε οικισμούς πληθυσμών με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες ή Ρομά. Οι οικισμοί των Ρομά εντοπίζονται κυρίως στις παρυφές των αστικών και ημιαστικών κέντρων. Το επίπεδο διαβίωσης στην πρώτη περίπτωση είναι έντονα υποβαθμισμένο, λόγω του περιορισμένου χώρου των οικισμών. Η αναγκαιότητα για υποστήριξη των πληθυσμιακών ομάδων των Ρομά, υπογραμμίζεται από το χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης τους, την αδυναμία του υπάρχοντος συστήματος για περίθαλψη και κοινωνική μέριμνα (ανεπάρκεια δομών και δυσκολία πρόσβασής τους σε αυτές) και τη δυσκολία απορρόφησής τους στην αγορά εργασίας.

Αναφορικά με την παιδεία, τα ποσοστά πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου κατά τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση φαίνεται να είναι ιδιαίτερα υψηλά για την ΠΑΜΘ, σε σύγκριση με τα αντίστοιχα εθνικά. Παράλληλα η μεγαλύτερη σχολική διαρροή εμφανίζεται στη βαθμίδα του Γυμνασίου και όχι του Λυκείου, όπως και στο σύνολο της χώρας. Ο παράγοντας αυτός συντελεί στο γενικότερο χαμηλό μορφωτικό επίπεδο της περιφέρειας. Με βάση το δείκτη «ποσοστό ατόμων ηλικίας 15-24 που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης και απασχόλησης», ο οποίος για την ΠΑΜΘ ανέρχεται σε 15,6% (Eurostat, 2019), καταγράφονται αυξημένες ανάγκες για ενίσχυση της εκπαίδευσης, της απασχόλησης και της επιχειρηματικότητας των νέων στην περιφέρεια, καθώς το ποσοστό είναι υψηλότερο από το αντίστοιχο εθνικό (12,5%), δίνοντάς της την πέμπτη δυσμενέστερη θέση ανάμεσα στις περιφέρειες.

Στις αντικειμενικές δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο τομέας της παιδείας προστίθενται και οι ελλείψεις σε υποδομές και οι φθορές των σχολικών εγκαταστάσεων. Το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο της περιφέρειας καθιστά το ανθρώπινο δυναμικό της μη ανταγωνιστικό, δρώντας ανασταλτικά στην αύξηση των ευκαιριών του για πιο υψηλόμισθες θέσεις εργασίας και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής.

I.2.5. Δίκτυα Υποδομών

Σημαντικοί μεταφορικοί άξονες για την ΠΑΜΘ αποτελούν η Εγνατία οδός που τη συνδέει με την ελληνική ενδοχώρα αλλά και με τη γειτονική Τουρκία, καθώς και οι κάθετοι άξονες της που συνδέουν τους οικισμούς της και δίνουν πρόσβαση στη Βουλγαρία (πχ Αλεξανδρούπολη - Ορμένιο, Κομοτηνή - Νυμφαία, Ξάνθη – Εχίνος - ελληνοβουλγαρικά σύνορα, Δράμα – Νευροκόπι - Εξοχή). Οι οδικές μεταφορές φαίνεται να είναι κυρίαρχες τόσο όσον αφορά την επιβατική, όσο και την

εμπορευματική κίνηση. Οι σιδηροδρομικές μεταφορές υπολειτουργούν, ιδίως ως προς την επιβατική κίνηση. Οι υποδομές του σιδηρόδρομου συνδέουν όλες τις πόλεις της ΠΑΜΘ, εκτός της Καβάλας, διαθέτουν όμως παλιά υποδομή με έλλειψη διατροπικότητας.

Ο ρόλος της Αλεξανδρούπολης και της Καβάλας, ως πόλεις με λιμάνι, οι οποίες παρέχουν συνδέσεις στο βόρειο και ανατολικό αιγαίο είναι σημαντικός για την εμπορευματική διασύνδεση της χώρας και έχει τη δυναμική για περεταίρω εξέλιξη, λόγω της εγγύτητάς τους με αερολιμένες (αεροδρόμια Καβάλας και Αλεξανδρούπολης), της σιδηροδρομικής τους διασύνδεσης (Αλεξανδρούπολη) και της ένταξής τους στο εθνικό οδικό δίκτυο. Στα λιμάνια της περιφέρειας συγκαταλέγονται και αυτά του Πόρτο Λάγους, της Θάσου, της Καμαριώτισσας (στη Σαμοθράκη), της Κεραμωτής, του Πρίνου και το λιμάνι Ελευθερών-Περάμου.

Οι ανάγκες που διαφαίνονται στον τομέα των μεταφορών αφορούν την ανάπτυξη των κάθετων αξόνων της περιφέρειας και των συνδυασμένων μεταφορών, δίνοντας έμφαση στην ενίσχυση και αξιοποίηση των λιμενικών υποδομών της Καβάλας και της Αλεξανδρούπολης. Σημαντική είναι και η ολοκλήρωση του τμήματος του οδικού άξονα Ε61 μεταξύ Καβάλας και Δράμας, που αναμένεται να επιφέρει θετικές συνέπειες στα μεταφορικά κόστη των εμπορευμάτων. Κρίνεται, επιπλέον, σκόπιμη η ενίσχυση των σιδηροδρομικών μεταφορών (επιβατών και εμπορευμάτων) προκειμένου να λειτουργήσουν επικουρικά και σε ισορροπία με τις οδικές μεταφορές.

Τα αεροδρόμια της Καβάλας και της Αλεξανδρούπολης παρουσιάζουν βαθμιαία εξασθένιση ως προς τον εμπορευματικό τους χαρακτήρα, ενώ μόνο το αεροδρόμιο της Καβάλας εξυπηρετεί διεθνή διακίνηση εμπορευμάτων. Οι μεταφορικές και διαμετακομιστικές δραστηριότητες υποστηρίζονται από τα λιμάνια των δύο πόλεων, τα οποία αν και διαθέτουν δυναμική παρουσία στον τομέα, δε διαθέτουν μια ολοκληρωμένη και συμπαγή μορφή.

Οι ενεργειακοί πόροι της Περιφέρειας της προσδίδουν δυναμική, σταδιακά εξελισσόμενη, στον ενεργειακό τομέα. Στην επικράτειά της γίνεται εξόρυξη αργού πετρελαίου, υφίστανται δύο αγωγοί μεταφοράς φυσικού αερίου (και υπάρχει πρόβλεψη για έναν ακόμα), γίνεται παραγωγή αιολικής και ηλεκτρικής ενέργειας, ενώ εντοπίζονται και περιοχές με δυνατότητα αποθήκευσης LNG (Liquefied natural gas). Αναφορικά με τις τάσεις των ενεργειακών υποδομών της, παρουσιάζεται πρόοδος όσον αφορά την ανάπτυξη του δικτύου φυσικού αερίου, την εγκατάσταση ΑΠΕ (κυρίως αιολικής ενέργειας), την παραγωγή και μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας, την ανάπτυξη

φωτοβολταϊκών σταθμών, καθώς και την εκμετάλλευση της γεωθερμίας. Στην Περιφέρεια εντοπίζεται πλήθος γεωθερμικών πεδίων, με σημαντικότερα τα εξής:

- Γεωθερμικό πεδίο Αρίστηνου-Αλεξανδρούπολης
- Γεωθερμικό πεδίο Ερατεινού Χρυσούπολης (Καβάλα)
- Γεωθερμικό πεδίο Σαππών-Κροβύλης
- Γεωθερμικό πεδίο Λίμνης Μητρικού
- Γεωθερμικό πεδίο Ακροπόταμου Καβάλας
- Γεωθερμικό Πεδίο Νέας Κεσσάνης (Ξάνθη)
- Γεωθερμικό πεδίο των Θερμών του Δήμου Παρανεστίου

1.2.6. Εξωστρέφεια της Περιφέρειας ΑΜΘ

Στο υφιστάμενο αναπτυξιακό πρότυπο της ΠΑΜΘ καταγράφονται εμφανώς τα σημάδια των επιπτώσεων της οικονομικής ύφεσης της τελευταίας δεκαετίας, ενώ οι συνέπειες της νέας δυσχερούς οικονομικής συγκυρίας λόγω της πρόσφατης υγειονομικής κρίσης (πανδημία COVID-19), θα αρχίσουν να διαφαίνονται σύντομα. Σε εθνικό επίπεδο η Περιφέρεια δεν παρουσιάζει δυναμικότητα ως προς το ρυθμό αύξησης της απασχόλησης, ενώ παράλληλα συγκρινόμενη με τις περιφέρειες της ΕΕ παρουσιάζει χαμηλά ποσοστά σύγκλισης διαχρονικά. Πλεονέκτημα ως προς την εξωστρέφεια της ΠΑΜΘ αποτελεί η γεωγραφική της θέση, με γειτνίαση αφενός με την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, που την καθιστά εν δυνάμει ενδοχώρα της Θεσσαλονίκης αναφορικά με τον τουρισμό και αφετέρου με τα γειτονικά κράτη της ΕΕ, τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία, που την καθιστούν «πύλη της χώρας και της ΕΕ». Τον ρόλο της αυτό ενισχύουν ο άξονας της Εγνατίας Οδού και οι κάθετοι σε αυτήν άξονες. Τα πλεονεκτήματα αυτά θα μπορέσουν να αποδώσουν επαρκώς, όταν ολοκληρωθούν τα έργα που θα ενισχύσουν τις συνδυασμένες μεταφορές για την ΠΑΜΘ.

Όπως έχει προαναφερθεί, η ΠΑΜΘ βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στον πρωτογενή της τομέα, αξιοποιώντας τη γεωμορφολογία της, με σημαντική αγροτική παραγωγή και σημαντικό ποσοστό του απασχολούμενου πληθυσμού της. Οι πεδινές εκτάσεις της Περιφέρειας, οι οποίες εντοπίζονται στη Δράμα, στον κάμπο Φιλίππων, στο Κάτω Νευροκόπι, στη περιοχή των ποταμών, στις παρυφές του Παγγαίου, Όρους, στον κάμπο Ελευθερών, στη Χρυσούπολης, στην Ξάνθη, στην περιοχή Κομοτηνής- Σαππών, στην παραλιακή περιοχή Μεσημβρίας - Δικέλλων, στην Αλεξανδρούπολη, στην

περιοχή κατά μήκος του ποταμού Έβρου και στην ευρεία περιοχή του Βόρειου Έβρου, χαρακτηρίζονται από αρδευόμενες καλλιέργειες. Στις τοπικές καλλιέργειες συγκαταλέγονται οι αμπελώνες, οι ελαιώνες, τα σπρωροφόρα δέντρα κ.α.

Η κτηνοτροφία ανθεί στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές και σε μικρότερο βαθμό σε ορισμένες πεδινές. Στις περιοχές αυτές συγκαταλέγονται οι Δήμοι Δράμας, Προσοτσάνης, Τοπείρου, Μύκης, Ιάσμου, Αρριανών, Σουφλίου, Διδυμότειχου και η ΔΕ Φερών. Ήπιες, εναλλακτικές δραστηριότητες του πρωτογενούς τομέα με οικολογικό προσανατολισμό, οι οποίες περιλαμβάνουν την επιδίωξη για πιστοποίηση της παραγωγής και σύνδεσή της με τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού εντοπίζονται σε ημιορεινές περιοχές και κοιλάδες του ποταμού Νέστου και μικρότερες κοιλάδες ποταμών, σε περιοχές στους πρόποδες των βουνών Παγγαίο και Φαλακρό, καθώς και στα νησιά της Θάσου και της Σαμοθράκης και τις παράκτιες περιοχές των Εθνικών Πάρκων ΑΜΘ και Δέλτα Έβρου.

Τα αγροτικά και κτηνοτροφικά προϊόντα που παράγονται στην ΠΑΜΘ, απευθύνονται κυρίως στην εσωτερική αγορά. Τα κυριότερα εξαγόμενα προϊόντα της είναι τα επιτραπέζια σταφύλια, ακτινίδια (με αυξητική τάση), σπαράγγια, το ελαιόλαδο, το κρασί και τα καπνά και πιο περιορισμένα το εκκοκκισμένο βαμβάκι, ο βαμβακόσπορος, το σιτάρι και το καλαμπόκι. Παρατηρείται ανάγκη αναδιάρθρωσης των αγροτικών δραστηριοτήτων με προσανατολισμό την υψηλή παραγωγικότητα, τα εξαγώγιμα προϊόντα και τη διασύνδεση της πρωτογενούς με τη δευτερογενή παραγωγή.

Η εξορυκτική δραστηριότητα αφορά τα λατομεία μαρμάρου (Φαλακρό Όρος, Παγγαίο, Θάσος, όρη της Λεκάνης), τα λατομεία σχιστόλιθων (Ελευθερούπολης) και την εξόρυξη υδρογονανθράκων στο θαλάσσιο χώρο (κόλπος της Καβάλας). Η εξόρυξη μαρμάρου έχει εξαγωγικό προσανατολισμό. Σημειώνεται ότι η εξορυκτική δραστηριότητα συχνά επέφερε συγκρούσεις χρήσεων γης, όπως συμβαίνει στη Θάσο και το Φαλακρό όρος, όπου υπάρχει σημαντική επιβάρυνση του τοπίου και υποβάθμιση του τουριστικού αγαθού.

Ο δευτερογενής τομέας (μεταποίηση) αναπτύσσεται κατά μήκος των βασικών οδικών αξόνων είτε σε οργανωμένους υποδοχείς, είτε σε οργανικές συγκεντρώσεις επιχειρήσεων, με πύκνωση πλησίον των μεγάλων αστικών κέντρων της περιφέρειας. Οι περιοχές με πιο έντονη τη μεταποιητική δραστηριότητα βρίσκονται κατά μήκος του άξονα της παλιάς εθνικής οδού Καβάλας - Ξάνθης, του άξονα Καβάλας - Δράμας - Προσοτσάνης, του άξονα Ιάσμου - Κομοτηνής - Σαπών - Αλεξανδρούπολης και στο βόρειο Έβρο. Ο δευτερογενής τομέας παρουσιάζει ύφεση, καθώς μεγάλες μεταποιητικές μονάδες έχουν κλείσει και η λειτουργία των ΒΙΠΕ δεν είναι η

αναμενόμενη. Οι λίγες νέες και δυναμικές μονάδες που δημιουργούνται, επιλέγουν θέσεις εκτός των οργανωμένων υποδοχέων.

Το τουριστικό προϊόν της περιφέρειας παρουσιάζει αρκετές μορφές που κυμαίνονται από τον παραθεριστικό τουρισμό έως τον ήπιο/ εναλλακτικό τουρισμό. Οι εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής είναι περιορισμένες και η παροχή των υπηρεσιών εναλλακτικού τουρισμού είναι πιο αποσπασματική. Οι τουριστικές και παραθεριστικές δραστηριότητες του τριτογενή τομέα εντοπίζονται πιο έντονα στις ακτές και στα αστικά κέντρα της Αλεξανδρούπολης και της Καβάλας και στις ακτές της Θάσου, παρουσιάζοντας προοπτικές περαιτέρω ανάπτυξης. Σημαντική ως προς το χειμερινό τουρισμό είναι η ύπαρξη του χιονοδρομικού κέντρου στο Φαλακρό όρος. Ο τουρισμός αποτελεί σημαντικό συστατικό στοιχείο της παραγωγικής βάσης της περιφέρειας, και παρουσίασε ανοδικές τάσεις στις διεθνείς αφίξεις τα τελευταία χρόνια, γεγονός που προσδίδει στην ΠΑΜΘ πιο δυναμικό ρόλο στο Μεσογειακό χώρο. Ο τομέας του τουρισμού παρά τη δυναμική του παρουσία και το άνοιγμά του σε νέες αγορές, δέχεται νέο ισχυρό πλήγμα λόγω της επιδημιολογικής κρίσης που βιώνει ο πλανήτης τον τελευταίο χρόνο.

Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ (2018), τα ξενοδοχειακά και ομοειδή καταλύματα που απαντώνται στην ΠΑΜΘ αγγίζουν τα 386 με αριθμό κλινών 22.385 και τα τουριστικά κάμπινγκ της περιφέρειας ανέρχονται σε 16 με 2.094 διαθέσιμες θέσεις. Το μεγαλύτερο ποσοστό καταλυμάτων είναι εγκατεστημένο στο νησί της Θάσου και στις Π.Ε. Καβάλας και Έβρου. Τα πολιτιστικά στοιχεία της ΠΑΜΘ σε συνδυασμό με το φυσικό της πλούτο αποτελούν συγκριτικά πλεονεκτήματα που αξιοποιεί ο τουρισμός, παρότι η περιφέρεια φαίνεται να υστερεί ως προς τη δικτύωση των αρχαιολογικών και φυσικών της πόρων και της ολιστικής αντιμετώπισης του τουριστικού της αγαθού.

Το πλούσιο πολιτιστικό της απόθεμα περιλαμβάνει πλήθος αρχαιολογικών χώρων (αρχαιολογικά και προϊστορικά μνημεία και ευρήματα, βυζαντινά, οθωμανικά μνημεία και μοναστήρια) και έχουν γίνει βήματα προς την ανάδειξη και συντήρηση των σημαντικότερων αρχαιολογικών χώρων, προσθέτοντας αξία στο πολιτιστικό της κεφάλαιο. Στους αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία διεθνούς σημασίας συγκαταλέγονται οι αρχαιολογικοί χώροι Φιλίππων (συγκαταλέγεται και στα μνημεία της UNESCO), Αβδήρων, Μαρώνειας⁷, Ζώνης, Θάσου και Σαμοθράκης. Παράλληλα διαθέτει σημαντικούς ιστορικούς τόπους και παραδοσιακά σύνολα και τοπία ιδιαίτερης πολιτιστικής αξίας. Τα σημαντικότερα από αυτά είναι η παλιά πόλη της Ξάνθης, η παλιά πόλη της Καβάλας, το ιστορικό κέντρο της Δράμας, 36 κηρυγμένοι και

7 Αρχαία θέατρα Φιλίππων, Αβδήρων και Μαρώνειας

προστατευμένοι παραδοσιακοί οικισμοί, οι ιστορικοί τόποι (προσφυγικοί συνοικισμοί) στην πόλη της Καβάλας και ο ιστορικός τόπος Ελευθερούπολης.

1.2.7. Συνοπτική παρουσίαση υφιστάμενης κατάστασης

Συνοψίζοντας, τα βασικά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας ΑΜΘ που συνιστούν κύρια προβλήματα και ανακόπτουν την αναπτυξιακή της δυναμική ή που υποδεικνύουν αναπτυξιακές δυνατότητες και ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα είναι τα ακόλουθα:

- Η γεωγραφική θέση της ΠΑΜΘ, η οποία την καθιστά πύλη της χώρας στην Ευρώπη και διεθνώς, σε συνδυασμό με τη δυναμική που διαφαίνεται ως προς τις μεταφορικές υποδομές (Εγνατία οδός και κάθετοι άξονες).
- Ο ηγετικός ρόλος της Αλεξανδρούπολης και της Καβάλας, λόγω των δυνατοτήτων τους για συνδυασμένες μεταφορές επιβατών και εμπορευμάτων (λιμάνια, αεροδρόμια, εθνικό οδικό δίκτυο και διασύνδεση της Αλεξανδρούπολης με το σιδηροδρομικό δίκτυο), που μπορεί να εδραιωθεί μέσα από την ενίσχυση των υποδομών και της διατροφικότητας των μεταφορών.
- Η παραδοσιακή αγροτική παραγωγική της βάση, που παρουσιάζει δυσκολίες στην ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών, καθιστώντας δύσκολη την αναδιάρθρωσή της και τον εκσυγχρονισμό της παραγωγής.
- Η γεινίαση με το μητροπολιτικό κέντρο της Θεσσαλονίκης που δημιουργεί εξαρτήσεις, αφενός θετικές (όσον αφορά την εξωστρέφεια της ΠΑΜΘ, καθώς μπορεί να απευθυνθεί σε μια διευρυμένη αγορά επισκεπτών), αφετέρου αρνητικές (καθώς οι τομείς της μεταποίησης και των υπηρεσιών έχουν να αντιμετωπίσουν ισχυρό ανταγωνισμό).
- Τα υψηλά ποσοστά ανεργίας σε συνδυασμό με το ανταγωνιστικό περιβάλλον αγοράς για τις επιχειρήσεις, λόγω γεινίασης με χώρες χαμηλού κόστους εργασίας, καθώς και το έντονο φαινόμενο brain drain που παρατηρείται στη χώρα λόγω της οικονομικής ύφεσης, που δημιουργούν ένα δυσμενές περιβάλλον αγοράς εργασίας.
- Η έλλειψη μηχανισμών υποστήριξης της καινοτομίας και μεταφοράς τεχνολογίας από τα αντίστοιχα ιδρύματα προς τις επιχειρήσεις, οι χαμηλές δαπάνες σε έρευνα και τεχνολογία και το γεγονός ότι η έρευνα δεν εστιάζει επαρκώς στην επίλυση θεμάτων της παραγωγικής βάσης της ΠΑΜΘ, σε

συνδυασμό με το μη ανταγωνιστικό ποσοστό ατόμων με ανώτατη εκπαίδευση, που καθιστούν βραδεία τη ενσωμάτωση καινοτομιών στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα.

- Οι πλούσιοι φυσικοί σχηματισμοί, το ιδιαίτερο ανάγλυφο και το υδάτινο στοιχείο της ΠΑΜΘ σε συνδυασμό με την πληθώρα πολιτιστικών πόρων ιδιαίτερης ιστορικής αξίας, που αποτελούν ενδιαφέροντες προορισμούς αναψυχής και ελεύθερου χρόνου και συγκεντρώνουν τουριστικές δραστηριότητες (παραθεριστικός, εναλλακτικός κτλ τουρισμός).
- Το υδάτινο δυναμικό και τα δάση που αποτελούν σημαντικούς αναπτυξιακούς πόρους της ΠΑΜΘ και χρήζουν προστασίας και διαχείρισης, ιδιαίτερα στο πλαίσιο της κλιματικής αλλαγής που μπορεί να επιφέρει έκτακτες συνθήκες.
- Το υψηλό ποσοστό ατόμων που αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο της φτώχειας, οι γεωγραφικές ιδιαιτερότητες της ΠΑΜΘ που καθιστούν κάποιους οικισμούς δύσκολα προσβάσιμους και η διαπολιτισμικότητα του πληθυσμού της περιφέρειας, συνθέτουν ένα ανθρωπογεωγραφικό υπόβαθρο που απαιτεί λεπτούς χειρισμούς για τη βέλτιστη επίλυση ζητημάτων κοινωνικής πολιτικής.
- Το εξασθενημένο, από την οικονομική κρίση, σύστημα υγείας της περιφέρειας, τόσο αναφορικά με τις δομές και υποδομές, όσο και αναφορικά με τις υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας, σε συνδυασμό με τις αυξημένες ανάγκες λόγω της έκτακτης κατάστασης της πανδημίας του COVID-19, που καθιστούν επιτακτική την ανάγκη για ενίσχυση του κλάδου.
- Οι ενεργειακές υποδομές της ΠΑΜΘ ως προς την εξόρυξη πετρελαίου, τους αγωγούς μεταφοράς αερίου, της παραγωγής αιολικής και ηλεκτρικής ενέργειας, τις δυνατότητες παραγωγής ΑΠΕ, που θα μπορούσαν μέσα από κατάλληλη διαχείριση να καταστήσουν την περιφέρεια ενεργειακό κόμβο της χώρας, ενισχύοντας τη γεωπολιτική της θέση και προσελκύοντας επενδύσεις.
- Η παραγωγική βάση της ΠΑΜΘ, από την οποία διαφαίνονται τάσεις ανάπτυξης του τριτογενούς τομέα, η παραγωγή προϊόντων υψηλής ποιότητας του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα και οι διαφαινόμενες δυνατότητες της περιφέρειας για διεύρυνση των εμπορευματικών διασυνδέσεων της διαπεριφερειακά και διακρατικά (οριζόντιοι και κάθετοι άξονες μεταφορών), που μπορούν να αποτελέσουν πρόσφορο έδαφος για την διεύρυνση της δεξαμενής επισκεπτών και της αγοράς των εξαγόμενων προϊόντων, ανακόπτοντας τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης της τελευταίας δεκαετίας και αποτελώντας

όπλο στη φαρέτρα της περιφέρειας, για την αντιμετώπιση των οικονομικών συνεπειών της πρόσφατης επιδημιολογικής κρίσης.

I.3. Ανάλυση SWOT

Η ανάλυση SWOT που ακολουθεί συνίσταται στην καταγραφή των πλεονεκτημάτων, των αδυναμιών, των ευκαιριών και των απειλών για την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, η αποτελεσματική αξιολόγηση των οποίων θα συμβάλλει στον καθορισμό των στρατηγικών της στόχων και στην προτεραιοποίηση των ειδικών στόχων αυτών για την περίοδο 2021-2025. Σημειώνεται ότι η ανάλυση λαμβάνει υπόψη επίσης κρίσιμα ζητήματα ανάπτυξης τα οποία διέπονται τόσο από τις οικονομικές εξελίξεις σε εθνικό επίπεδο, όσο και από τις έκτακτες συνθήκες που λαμβάνουν χώρα σε παγκόσμιο επίπεδο. Μέσω της συνδυασμένης ανάγνωσης του περιεχομένου της ανάλυσης SWOT πραγματοποιείται ρεαλιστική προσέγγιση για την κατεύθυνση και το περιεχόμενο της αναπτυξιακής στρατηγικής της ΠΑΜΘ. Η ενδυνάμωση των ισχυρών σημείων και η αναστροφή/βελτίωση της ΠΑΜΘ αναμένεται να προέλθει από την αξιοποίηση των ευκαιριών, ενώ η αποτελεσματική αντιμετώπιση των απειλών στηρίζεται στην αξιοποίηση των ισχυρών σημείων.

Δυνατά Σημεία

- Η σημαντική απορροφητική ικανότητα και το ερευνητικό έργο των δύο κύριων επιστημονικών πόλων της περιφέρειας (Πολυτεχνική Σχολή Ξάνθης και Ιατρική Σχολή Αλεξανδρούπολης).
- Το πλήθος των ΒΙΠΕ και ΒΙΟΠΑ που διαθέτει.
- Το πλήθος προστατευόμενων περιοχών με διεθνή, ευρωπαϊκή και εθνική οικολογική σημασία.
- Το Υδάτινο δυναμικό, με τους ποταμούς Έβρο και Νέστο.
- Η δυναμικότητα ως προς τις ΑΠΕ (και συγκεκριμένα την αιολική ενέργεια).
- Η καλή διαπεριφερειακή και διακρατική συνδεσιμότητα μέσω της Εγνατίας και των κάθετων οδών και η κομβική θέση της στον αναπτυξιακό άξονα Ανατολής – Δύσης.
- Η δυναμική παρουσία των πόλεων Καβάλα και Αλεξανδρούπολη με δυνατότητες βελτίωσης.
- Η σταδιακά εξελισσόμενη δυναμική στον τομέα των ενεργειακών πόρων.
- Η παραγωγική βάση και οι αναπτυξιακοί πόροι της περιφέρειας (υδατικό δυναμικό, ΑΠΕ, ενεργειακοί πόροι, φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον, ορυκτοί πόροι, πεδινές εκτάσεις, βοσκότοποι, δασικοί και αλιευτικοί πόροι, γεωθερμικά πεδία).
- Η γεωγραφική θέση της περιφέρειας και η εξωστρέφειά της λόγω της θέσης αυτής.

- Το γεγονός ότι χαρακτηρίζεται από διαπολιτισμικότητα.
- Η ύπαρξη αξιόλογων προϊόντων του πρωτογενή τομέα.
- Η σημαντική εξορυκτική δραστηριότητα και ο εξαγωγικός χαρακτήρας κάποιων προϊόντων (μάρμαρο).
- Οι ανοδικές τάσεις του τουρισμού και του εναλλακτικού τουρισμού.
- Η ύπαρξη σημαντικών αρχαιολογικών χώρων, μνημείων, ιστορικών τόπων και παραδοσιακών οικισμών.

Αδυναμίες

- Η έλλειψη ενδιάμεσων μηχανισμών υποστήριξης της καινοτομίας και οι χαμηλές δαπάνες για Έρευνα και Τεχνολογία.
- Το χαμηλό απόθεμα ανθρώπινων πόρων καταλλήλων προσόντων.
- Οι δυσκολίες στην ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών στον πρωτογενή τομέα.
- Δεν υφίσταται οργανωμένη διασύνδεση του ακαδημαϊκού και επιχειρηματικού τομέα.
- Η έλλειψη φορέων και οργανισμών στήριξης καινοτομίας και μεταφοράς τεχνολογίας.
- Η μη ικανοποιητική ενσωμάτωση Τεχνολογιών Πληροφοριών και Επικοινωνίας στους δημόσιους φορείς και τα χαμηλά επίπεδα διαλειτουργικότητας και πληροφοριακής ωριμότητας.
- Η μη αποτελεσματική διαχείρισή και ανάδειξη των προστατευόμενων περιοχών, ως πόροι της περιφέρειας και ο χαμηλός βαθμός αξιοποίησης των φυσικών πόρων.
- Η υποβάθμιση του υδάτινου υδροφορέα, ιδιαίτερα των διακρατικών ποταμών.
- Τα υψηλά ποσοστά πληθυσμού που αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο της φτώχειας.
- Η αδυναμία κάλυψης των αναγκών του πληθυσμού σε δομές και υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας, που επιδεινώθηκε λόγω της παγκόσμιας πανδημίας του covid-19.
- Η χαμηλή ενσωμάτωση των Ρομά και χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης.
- Το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, με χαμηλό ποσοστό απόφοιτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και υψηλά ποσοστά ατόμων στις ηλικίες 15-24, τα οποία βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης και απασχόλησης.
- Οι μη δυναμικές σιδηροδρομικές μεταφορές και η εξασθένηση του εμπορευματικού χαρακτήρα των αεροδρομίων.
- Η μη συμπαγής μορφή των λιμένων, ώστε να μπορούν να υποστηρίξουν διεύρυνση των παρεχόμενων υπηρεσιών τους.

- Η εξασθένηση των κατώτερων οικονομικά στρωμάτων και της οικονομίας λόγω της εγχώριας οικονομικής κρίσης.
- Το χαμηλό επίπεδο τυποποίησης της αγροτικής παραγωγής.
- Οι συγκρούσεις χρήσεων γης που απειλούν το περιβάλλον (βλ. εξόρυξη και περιβάλλον).
- Η ύφεση του τομέα της μεταποίησης και η υπολειτουργία των ΒΙΠΕ και ΒΙΟΠΑ.
- Η δυσχερής κατάσταση του τουριστικού τομέα λόγω της παγκόσμιας πανδημίας του covid-19.
- Η μη ολιστική αντιμετώπιση του τουριστικού της αγαθού και η αδυναμία δικτύωσης των αρχαιολογικών και φυσικών πόρων.

Ευκαιρίες

- Βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών των φορέων δημόσιας διοίκησης μέσα από την ενσωμάτωση ΤΠΕ.
- Δημιουργία υποδομών δικτύων νέας γενιάς στις περιοχές επιχειρηματικής δραστηριότητας και διεύρυνση της ευρυζωνικής κάλυψης στις ορεινές περιοχές.
- Ενίσχυση της δράσης των πανεπιστημίων και διασύνδεσή τους με την παραγωγή.
- Ενίσχυση του τομέα της ανακύκλωσης και της διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων.
- Θωράκιση της περιφέρειας έναντι καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, ιδιαίτερα όσων συνδέονται με τη διαχείριση των υδάτων.
- Ανάδειξη του περιβάλλοντος και των δασών ως αναπτυξιακού πόρου και διασύνδεσή του με τον τουρισμό.
- Ενίσχυση της κοινωνικής φροντίδας και ένταξης μέσα από τη συντήρηση των υποδομών και τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών.
- Διατήρηση και ενδυνάμωση των οδικών υποδομών μέσα από τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας και της διεύρυνσης του δικτύου.
- Ενίσχυση των σιδηροδρομικών μεταφορών και του ρόλου των λιμένων Καβάλας και Αλεξανδρούπολης στην εμπορευματική και επιβατική κίνηση με αξιοποίηση της διατροφικότητας και των πολυτροπικών μεταφορών.
- Πιστοποίηση των παραγόμενων προϊόντων για ανάδειξη της αξίας τους και σύνδεσή της παραγωγής με τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού.
- Διεύρυνση της αγοράς προϊόντων του πρωτογενούς τομέα και εκτός της Περιφέρειας

- Ανασυγκρότηση του τομέα της μεταποίησης, για τη δημιουργία θέσεων εργασίας και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς του.
- Ανάδειξη της κτισμένης πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Αξιοποίηση των κατευθύνσεων του Σχεδίου Τουριστικής Ανάπτυξης της ΠΑΜΘ (2015) προς την ολιστική προσέγγιση της ταυτότητας του τουριστικού αγαθού (εναλλακτικές μορφές τουρισμού, τουρισμός αριστείας κτλ).
- Εμπλουτισμός του τουριστικού αγαθού προς την κατεύθυνση του εναλλακτικού τουρισμού, μέσα από την διασύνδεση και αξιοποίηση του περιβαλλοντικού και πολιτιστικού αποθέματος.

Απειλές

- Αδυναμία συγκράτησης του μορφωμένου πληθυσμού και διαρροή αυτού προς πιο ανταγωνιστικές περιφέρειες (ελληνικές ή ευρωπαϊκές).
- Διατήρηση των γραφειοκρατικών διαδικασιών μεταξύ των δημόσιων φορέων και των πολιτών λόγω μη ενσωμάτωσης ΤΠΕ.
- Μείωση των δημόσιων δαπανών για έρευνα και εκπαίδευση, λόγω διάθεσης των κονδυλίων στη διαχείριση της πανδημίας Covid-19.
- Υποβάθμιση του περιβάλλοντος, λόγω αδυναμίας διαχείρισης καταστάσεων όχλησης και σύγκρουσης χρήσεων ή προβληματικής διάθεσης Στερεών Αποβλήτων.
- Κίνδυνοι για πλημμύρες, ως επακόλουθο της κλιματικής αλλαγής και της μη αειφορικής διαχείρισης των υδάτων.
- Αδυναμία διαφύλαξης της υγείας και της ανθρώπινης ζωής εν καιρώ πανδημίας λόγω χαμηλών αναλογιών κλινών και νοσηλευτικού προσωπικού.
- Περαιτέρω αποκλεισμός και φτωχοποίηση των πληθυσμών με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες και των Ρομά.
- Υποβάθμιση των ποιότητας των οδικών μεταφορών λόγω μη αποκατάστασης φθορών με αρνητικές επιπτώσεις στην οδική ασφάλεια.
- Απαξίωση των σιδηροδρομικών μεταφορών, αδυναμία να συνδυαστούν οι μεταφορές και στασιμότητα όσον αφορά τις αναπτυξιακές δυνατότητες της περιφέρειας.
- Περαιτέρω υποβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών και των ευκαιριών τους στην εργασία.
- Υποβάθμιση του πολιτιστικού αποθέματος και αδυναμία διασύνδεσής του με το φυσικό απόθεμα υπό τη σκέπη του τουρισμού.

- Αδυναμία σχεδιασμού και υλοποίησης ενιαίας τουριστικής ταυτότητας.
- Υπέρβαση της φέρουσας ικανότητας των τουριστικά αναπτυγμένων περιοχών και όξυνση των συγκρούσεων χρήσεων γης.
- Αδυναμία διαφοροποίησης του τουριστικού αγαθού, λόγω μη διεύρυνσής του σε τομείς με οικολογικό προσανατολισμό.
- Ύπαρξη ανταγωνισμού από όμορες χώρες λόγω ελκυστικότερων οικονομικών κινήτρων (πχ χαμηλότερη φορολογία) και φθηνότερου εργατικού δυναμικού
- Οικονομική εξάρτηση της ΠΑΜΘ από τη γειτονική Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, λόγω αδυναμίας ανταπόκρισης στο ανταγωνιστικό μητροπολιτικό κέντρο της Θεσσαλονίκης.

Εξειδικεύοντας την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης σε μεγαλύτερο βαθμό και για λόγους συνάφειας με τον σχεδιασμό του ΕΠΑ, τα δεδομένα της ανάλυσης SWOT για την Περιφέρεια ΑΜΘ (πλεονεκτήματα, αδυναμίες, ευκαιρίες, απειλές) συσχετίζονται με τους πέντε (5) αναπτυξιακούς στόχους που θέτει το ΕΠΑ.

Πίνακας 1: Ανάλυση SWOT ανά Αναπτυξιακό Στόχο του ΕΠΑ

Αναπτυξιακός Στόχος	Δυνατά Σημεία	Αδυναμίες	Ευκαιρίες	Απειλές
1. Έξυπνη Ανάπτυξη	<p>Η σημαντική απορροφητική ικανότητα και το ερευνητικό έργο των δύο κύριων επιστημονικών πόλων της περιφέρειας (Πολυτεχνική Σχολή Ξάνθης και Ιατρική Σχολή Αλεξανδρούπολης)</p> <p>Το πλήθος των ΒΙΠΕ και ΒΙΟΠΑ που διαθέτει</p>	<p>Η έλλειψη ενδιάμεσων μηχανισμών υποστήριξης της καινοτομίας και οι χαμηλές δαπάνες για Έρευνα και Τεχνολογία</p> <p>Το χαμηλό απόθεμα ανθρώπινων πόρων καταλλήλων προσόντων</p> <p>Οι δυσκολίες στην ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών στον πρωτογενή τομέα</p> <p>Δεν υφίσταται οργανωμένη διασύνδεση του ακαδημαϊκού και επιχειρηματικού τομέα</p> <p>Η έλλειψη φορέων και οργανισμών στήριξης καινοτομίας και μεταφοράς τεχνολογίας</p> <p>Η μη ικανοποιητική ενσωμάτωση Τεχνολογιών Πληροφοριών και Επικοινωνίας στους δημόσιους φορείς και τα χαμηλά επίπεδα διαλειτουργικότητας και</p>	<p>Βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών των φορέων δημόσιας διοίκησης μέσα από την ενσωμάτωση ΤΠΕ</p> <p>Δημιουργία υποδομών δικτύων νέας γενιάς στις περιοχές επιχειρηματικής δραστηριότητας και διεύρυνση της ευρυζωνικής κάλυψης στις ορεινές περιοχές</p> <p>Ενίσχυση της δράσης των πανεπιστημίων και διασύνδεσή τους με την παραγωγή</p>	<p>Αδυναμία συγκράτησης του μορφωμένου πληθυσμού και διαρροή αυτού προς πιο ανταγωνιστικές περιφέρειες (ελληνικές ή ευρωπαϊκές)</p> <p>Διατήρηση των γραφειοκρατικών διαδικασιών μεταξύ των δημόσιων φορέων και των πολιτών λόγω μη ενσωμάτωσης ΤΠΕ</p> <p>Μείωση των δημόσιων δαπανών για έρευνα και εκπαίδευση, λόγω διάθεσης των κονδυλίων στη διαχείριση της πανδημίας covid-19</p>

		πληροφοριακής ωριμότητας		
<p>2. Πράσινη Ανάπτυξη</p>	<p>Το πλήθος προστατευόμενων περιοχών με διεθνή, ευρωπαϊκή και εθνική οικολογική σημασία.</p> <p>Το Υδάτινο δυναμικό, με τους ποταμούς Έβρο και Νέστο</p> <p>Η δυναμικότητα ως προς τις ΑΠΕ (και συγκεκριμένα την αιολική ενέργεια)</p>	<p>Η μη αποτελεσματική διαχείρισή και ανάδειξη των προστατευόμενων περιοχών, ως πόροι της περιφέρειας και ο χαμηλός βαθμός αξιοποίησης των φυσικών πόρων</p> <p>Η υποβάθμιση του υδάτινου υδροφορέα, ιδιαίτερα των διακρατικών ποταμών</p>	<p>Ενίσχυση του τομέα της ανακύκλωσης και της διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων</p> <p>Θωράκιση της περιφέρειας έναντι καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, ιδιαίτερα όσων συνδέονται με τη διαχείριση των υδάτων</p> <p>Ανάδειξη του περιβάλλοντος και των δασών ως αναπτυξιακού πόρου και διασύνδεσή του με τον τουρισμό</p>	<p>Υποβάθμιση του περιβάλλοντος, λόγω αδυναμίας διαχείρισης καταστάσεων όχλησης και σύγκρουσης χρήσεων ή προβληματικής διάθεσης Στερεών Αποβλήτων</p> <p>Κίνδυνοι για πλημμύρες, ως επακόλουθο της κλιματικής αλλαγής και της μη αειφορικής διαχείρισης των υδάτων</p>
<p>3. Κοινωνική Ανάπτυξη</p>	<p>Το γεγονός ότι χαρακτηρίζεται από διαπολιτισμικότητα</p>	<p>Τα υψηλά ποσοστά πληθυσμού που αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο της φτώχειας</p> <p>Η αδυναμία κάλυψης των αναγκών του πληθυσμού σε δομές και υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας, που επιδεινώθηκε λόγω της παγκόσμιας πανδημίας του covid-19</p> <p>Η χαμηλή ενσωμάτωση των Ρομά και χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης</p> <p>Το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, με</p>	<p>Ενίσχυση της κοινωνικής φροντίδας και ένταξης μέσα από τη συντήρηση των υποδομών και τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών</p>	<p>Αδυναμία διαφύλαξης της υγείας και της ανθρώπινης ζωής εν καιρώ πανδημίας λόγω χαμηλών αναλογιών κλινών και νοσηλευτικού προσωπικού</p> <p>Περεταίρω αποκλεισμός και φτωχοποίηση των πληθυσμών με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες και των Ρομά</p>

		χαμηλό ποσοστό απόφοιτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και υψηλά ποσοστά ατόμων στις ηλικίες 15-24, τα οποία βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης και απασχόλησης		
4. Ανάπτυξη Υποδομών	<p>Η καλή διαπεριφερειακή και διακρατική συνδεσιμότητα μέσω της Εγνατίας και των κάθετων οδών και η κομβική θέση της στον αναπτυξιακό άξονα Ανατολής - Δύσης</p> <p>Η σταδιακά εξελισσόμενη δυναμική στον τομέα των ενεργειακών πόρων</p> <p>Η δυναμική παρουσία των πόλεων Καβάλα και Αλεξανδρούπολη ως προς τη μεταφορά επιβατών και εμπορευμάτων, με δυνατότητες βελτίωσης</p>	<p>Οι μη δυναμικές σιδηροδρομικές μεταφορές</p> <p>Εξασθένιση του εμπορευματικού χαρακτήρα των αεροδρομίων</p> <p>Μη συμπαγής μορφή των λιμένων, ώστε να μπορούν να υποστηρίξουν διεύρυνση των παρεχόμενων υπηρεσιών τους</p>	<p>Διατήρηση και ενδυνάμωση των οδικών υποδομών μέσα από τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας και της διεύρυνσης του δικτύου</p> <p>Ενίσχυση των σιδηροδρομικών μεταφορών και του ρόλου των λιμένων Καβάλας και Αλεξανδρούπολης στην εμπορευματική και επιβατική κίνηση με αξιοποίηση της διατροφικότητας και των πολυτροπικών μεταφορών</p>	<p>Υποβάθμιση των ποιότητας των οδικών μεταφορών λόγω μη αποκατάστασης φθορών με αρνητικές επιπτώσεις στην οδική ασφάλεια</p> <p>Απαξίωση των σιδηροδρομικών μεταφορών, αδυναμία να συνδυαστούν οι μεταφορές και στασιμότητα όσον αφορά τις αναπτυξιακές δυνατότητες της περιφέρειας</p>
5. Εξωστρέφεια	<p>Η παραγωγική βάση και οι αναπτυξιακοί πόροι της περιφέρειας (υδατικό δυναμικό, ΑΠΕ, ενεργειακοί πόροι, φυσικό</p>	<p>Η εξασθένιση των κατώτερων οικονομικά στρωμάτων και της οικονομίας λόγω της εγχώριας οικονομικής κρίσης</p>	<p>Πιστοποίηση των παραγόμενων προϊόντων για ανάδειξη της αξίας τους και σύνδεσή της παραγωγής με τις εναλλακτικές μορφές</p>	<p>Περεταίρω υποβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών και των ευκαιριών τους στην εργασία</p> <p>Υποβάθμιση του πολιτιστικού</p>

	<p>και πολιτιστικό περιβάλλον, ορυκτοί πόροι, πεδινές εκτάσεις, βοσκότοποι, δασικοί και αλιευτικοί πόροι, γεωθερμικά πεδία)</p> <p>Η γεωγραφική θέση της περιφέρειας και η εξωστρέφειά της λόγω της θέσης αυτής</p> <p>Η ύπαρξη αξιόλογων προϊόντων του πρωτογενή τομέα</p> <p>Η σημαντική εξορυκτική δραστηριότητα και ο εξαγωγικός χαρακτήρας κάποιων προϊόντων (μάρμαρο)</p> <p>Οι ανοδικές τάσεις του τουρισμού και του εναλλακτικού τουρισμού</p> <p>Η ύπαρξη σημαντικών αρχαιολογικών χώρων, μνημείων, ιστορικών τόπων και παραδοσιακών οικισμών</p>	<p>Το χαμηλό επίπεδο τυποποίησης της αγροτικής παραγωγής</p> <p>Οι συγκρούσεις χρήσεων γης που απειλούν το περιβάλλον (βλ. εξόρυξη και περιβάλλον)</p> <p>Η ύφεση του τομέα της μεταποίησης και η υπολειτουργία των ΒΙΠΕ και ΒΙΟΠΑ</p> <p>Η δυσχερής κατάσταση του τουριστικού τομέα λόγω της παγκόσμιας πανδημίας του COVID-19</p> <p>Η μη ολιστική αντιμετώπιση του τουριστικού της αγαθού και η αδυναμία δικτύωσης των αρχαιολογικών και φυσικών πόρων</p>	<p>τουρισμού</p> <p>Διεύρυνση της αγοράς προϊόντων του πρωτογενούς τομέα και εκτός της Περιφέρειας</p> <p>Ανασυγκρότηση του τομέα της μεταποίησης, για τη δημιουργία θέσεων εργασίας και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς του</p> <p>Ανάδειξη της κτισμένης πολιτιστικής κληρονομιάς</p> <p>Αξιοποίηση των κατευθύνσεων του Σχεδίου Τουριστικής Ανάπτυξης της ΠΑΜΘ (2015) προς την ολιστική προσέγγιση της ταυτότητας του τουριστικού αγαθού (εναλλακτικές μορφές τουρισμού, τουρισμός αριστείας κτλ.)</p> <p>Εμπλουτισμός του τουριστικού αγαθού προς την κατεύθυνση του εναλλακτικού τουρισμού, μέσα από την διασύνδεση και αξιοποίηση του περιβαλλοντικού και πολιτιστικού αποθέματος</p>	<p>αποθέματος και αδυναμία διασύνδεσής του με το φυσικό απόθεμα υπό τη σκέπη του τουρισμού</p> <p>Αδυναμία σχεδιασμού και υλοποίησης ενιαίας τουριστικής ταυτότητας</p> <p>Υπέρβαση της φέρουσας ικανότητας των τουριστικά αναπτυσσόμενων περιοχών και όξυνση των συγκρούσεων χρήσεων γης</p> <p>Αδυναμία διαφοροποίησης του τουριστικού αγαθού, λόγω μη διεύρυνσής του σε τομείς με οικολογικό προσανατολισμό</p> <p>Ύπαρξη ανταγωνισμού από όμορες χώρες λόγω ελκυστικότερων οικονομικών κινήτρων (πχ χαμηλότερη φορολογία) και φθηνότερου εργατικού δυναμικού</p> <p>Οικονομική εξάρτηση της ΠΑΜΘ από τη γειτονική Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, λόγω αδυναμίας ανταπόκρισης στο ανταγωνιστικό μητροπολιτικό κέντρο της Θεσσαλονίκης</p>
--	--	---	--	--

Ι.4. Αποτίμηση Υφιστάμενης Κατάστασης – Εκτελούμενα Έργα

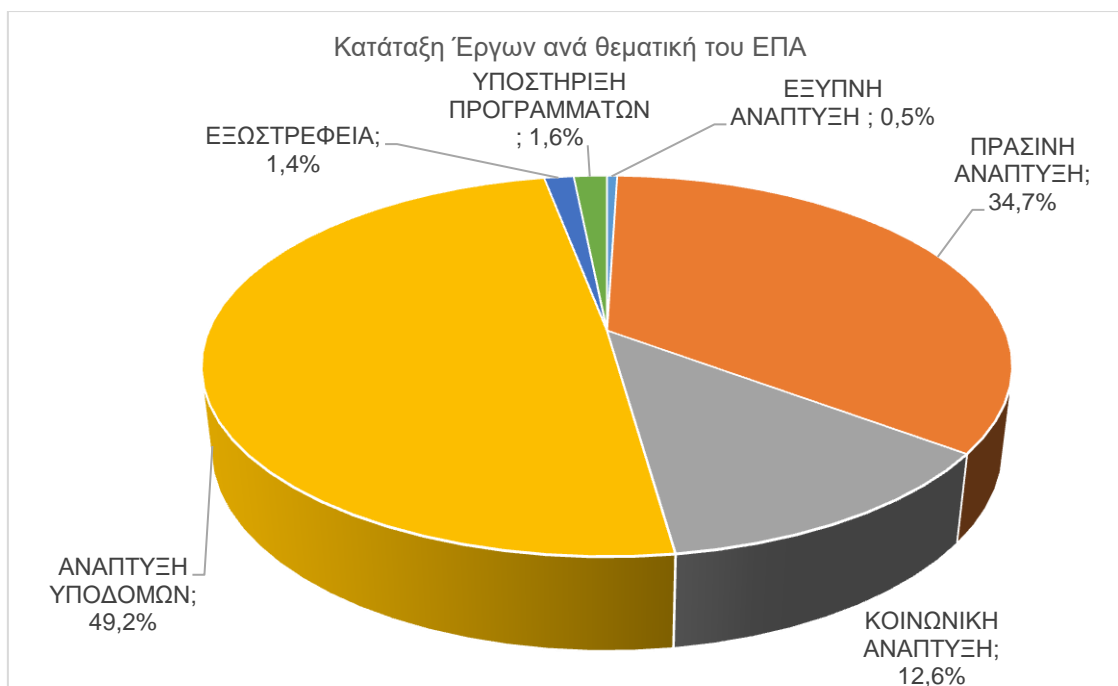
Η αποτίμηση της υφιστάμενης κατάστασης, όπως αποτυπώνεται για την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, λαμβάνει υπόψη της τα έργα που εκτελούνται κατά τη φάση κατάρτισης του προγράμματος, ανεξαρτήτως πηγής χρηματοδότησης.

Ο προϋπολογισμός των έργων, που είναι ενταγμένα στο πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, τα οποία είτε υλοποιούνται είτε βρίσκονται σε στάδιο ωρίμανσης ή δημοπράτησης και ο οποίος εκτιμάται ότι θα βαρύνει τον προϋπολογισμό του ΕΠΑ ανέρχεται στα **128.180.598,70 €**.

Από την κατηγοριοποίηση των έργων στους Άξονες Προτεραιότητας που θέτει το ΕΠΑ, προκύπτει ο επόμενος πίνακας και το αντίστοιχο διάγραμμα, όπου φαίνεται η κατανομή του Π/Υ.

Πίνακας 2: Αποτίμηση Υφιστάμενης κατάστασης Εκτελούμενων Έργων ανά Άξονα του ΕΠΑ

	Άξονες του ΕΠΑ	Π/Υ (€)
1	ΕΞΥΠΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	624.498,97
2	ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	44.481.866,21
3	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	16.114.631,44
4	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ	63.128.287,89
5	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	1.801.314,19
6	ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	2.030.000,00
	Σύνολο	128.180.598,70

Διάγραμμα 1: Αποτίμηση Υφιστάμενης κατάστασης Εκτελούμενων Έργων ανά Άξονα του ΕΠΑ

Τα συμπεράσματα που μπορούν να εξαχθούν για την κατεύθυνση της μέχρι τώρα στρατηγικής της ΠΑΜΘ, εξετάζοντας τα ποσοστιαία δεδομένα είναι ότι:

- Ο «**Άξονας 1 - Έξυπνη Ανάπτυξη**» συγκεντρώνει το **0,5%** του Π/Υ.
- Ο «**Άξονας 2 - Πράσινη Ανάπτυξη**» συγκεντρώνει το **34,7%** του Π/Υ.
- Ο «**Άξονας 3 – Κοινωνική Ανάπτυξη**» συγκεντρώνει το **12,6%** του Π/Υ.
- Ο «**Άξονας 4 – Ανάπτυξη Υποδομών**» συγκεντρώνει το **49,2%** του Π/Υ.
- Ο «**Άξονας 5 - Εξωστρέφεια**» συγκεντρώνει το **1,4%** του Π/Υ.
- Ο «**Άξονας 6 – Υποστήριξη Προγραμμάτων**» συγκεντρώνει το **1,6%** του Π/Υ.

Βάσει των μεγεθών του Π/Υ, μεγαλύτερη έμφαση έχει δοθεί σε έργα που προωθούν την Ανάπτυξη Υποδομών και την Πράσινη Ανάπτυξη, γεγονός που συνάδει με τη στρατηγική στόχευση της Περιφέρειας για τη βελτίωση των υποδομών και ιδιαίτως της ποιότητας των οδικών υποδομών, τη βελτίωση και ανάδειξη του περιβάλλοντος και την αντιμετώπιση των προκλήσεων της κλιματικής αλλαγής. Ο άξονας της Κοινωνικής Ανάπτυξης εμφανίζεται τρίτος σε δυναμικότητα. Παράλληλα, η στόχευση της ΠΑΜΘ συμπεριλαμβάνει και την ενσωμάτωση ΤΠΕ, την ενίσχυση της E&T, τη διεύρυνση της εξωστρέφειάς της και την τεχνική υποστήριξη.

Κατανέμοντας τον Π/Υ σε θεματικές⁸, προκύπτει πως το μεγαλύτερο ποσοστό του αφορά έργα δικτύων και μεταφορών, αγγίζοντας το 49,2% του συνολικού προϋπολογισμού. Ακολουθούν ο τομέας της προστασίας του περιβάλλοντος με 21,7%, ο τομέας της κλιματικής αλλαγής με 13,0%, ο τομέας της υγείας & κοινωνικής συνοχής με 9,3%, ο τομέας της παιδείας & αθλητισμού με 3,3%, ο τομέας της υποστήριξης προγραμμάτων με 1,6%. Ο τομέας του πολιτισμού συγκεντρώνει το 0,7%, οι τομείς του τουρισμού και του αγροδιατροφικού τομέα το 0,7% και ο ψηφιακός μετασχηματισμός το 0,5%.

Πίνακας 3: Αποτίμηση Υφιστάμενης κατάστασης Εκτελούμενων Έργων ανά Θεματική

Θεματική	Π/Υ (€)	Ποσοστό
<i>ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ</i>	624.498,97	0,5%
<i>ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ</i>	16.642.294,18	13,0%
<i>ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ</i>	27.839.572,03	21,7%
<i>ΥΓΕΙΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ</i>	11.944.631,44	9,3%
<i>ΠΑΙΔΕΙΑ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ</i>	4.170.000,00	3,3%
<i>ΔΙΚΤΥΑ- ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ</i>	63.128.287,89	49,2%
<i>ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ & ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ</i>	842.947,20	0,7%
<i>ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ</i>	958.366,99	0,7%
<i>ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ</i>	2.030.000,00	1,6%
ΣΥΝΟΛΟ	128.180.598,70	100,0%

Στη συνέχεια περιγράφεται η θεματολογία των έργων που συμπεριλαμβάνονται στις θεματικές του ως άνω πίνακα και καταγράφονται τα εμβληματικά έργα τους, τα οποία ξεχωρίζουν λόγω του υψηλού τους προϋπολογισμού ή/και λόγω της χωρικής εμβέλειας των αποτελεσμάτων τους εντός της ΠΑΜΘ:

Ο **ψηφιακός μετασχηματισμός** περιλαμβάνει έργα σχετικά με την ενσωμάτωση τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνίας, με τη συλλογή ψηφιακών δεδομένων που θα βοηθήσουν την καλύτερη διαχείριση των θεμάτων της περιφέρειας και με τη συμμόρφωση με τον κανονισμό για την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Τα πιο εμβληματικά έργα της κατηγορίας αφορούν την προμήθεια εξοπλισμού ΤΠΕ και ο επόμενος πίνακας συμπεριλαμβάνει το έργο με τον υψηλότερο Προϋπολογισμό:

⁸ Οι θεματικές παρουσιάζουν συνάφεια με τους ειδικούς στόχους του ΕΠΑ, κατατάσσοντας τα έργα σύμφωνα με το αντικείμενο/ τη θεματολογία τους.

Πίνακας 4: ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ – Εμβληματικά Έργα

ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ	
ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΤΠΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΝΕΩΣΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	304.498,97 €

Η θεματική για την **κλιματική αλλαγή** περιλαμβάνει δράσεις πρόληψης των αποτελεσμάτων της και αποκατάστασης ζημιών από φυσικές καταστροφές, με κύρια στόχευση τα αντιπλημμυρικά έργα. Στον πίνακα που ακολουθεί καταγράφονται πέντε εμβληματικά έργα γι' αυτήν την κατηγορία, η θεματολογία των οποίων επιβεβαιώνει την παραπάνω διαπίστωση.

Πίνακας 5: ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ – Εμβληματικά Έργα

ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ	
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΑΝΑΒΑΘΜΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΟΔΩΝ ΕΡΓΩΝ ΣΤΟΝ ΠΟΤΑΜΟ ΚΟΜΨΑΤΟ	2.000.000,00 €
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΡΓΩΝ ΔΙΕΛΕΥΣΗΣ ΛΙΣΣΟΥ ΠΟΤΑΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΙΜΕΡΟΥ	1.700.000,00 €
ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ: Προμήθεια και εγκατάσταση Η/Μ εξοπλισμού επειγόντων επεμβάσεων επισκευής του Αντλιοστασίου Αποχέτευσης Ακαθάρτων Α5 του Κεντρικού Αποχετευτικού Αγωγού πόλης Καβάλας	1.039.504,40 €
ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΖΗΜΙΩΝ & ΕΠΕΙΓΟΥΣΕΣ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ (Συνεχιζόμενο έργο): ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΧΕΙΜΑΡΡΟΥ Κ. ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ Κ. ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ (500 μέτρα από τη νέα γέφυρα προς τον οικισμό)	1.000.000,00 €
ΜΕΛΕΤΗ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ – ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗΣ ΧΕΙΜΑΡΡΟΥ ΔΟΞΑΤΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΓΕΥΦΡΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΔΟΥ ΔΡΑΜΑΣ – ΚΑΒΑΛΑΣ ΕΩΣ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ	1.000.000,00 €

Τα έργα που συναποτελούν τη θεματική για την **προστασία του περιβάλλοντος** ποικίλουν και μπορεί να αφορούν έργα υποδομής για την αποδοτική χρήση των υδάτινων πόρων, έργα για την προστασία των δασών και της πανίδας, έργα για την ανάδειξη του φυσικού πλούτου και έργα ενεργειακής απόδοσης. Τα έργα με τον υψηλότερο προϋπολογισμό που αποτελούν τα εμβληματικά έργα αυτής της κατηγορίας, αφορούν ως επί το πλείστον, την αποδοτική χρήση των υδάτων, όπως φαίνεται στον επόμενο πίνακα. Σημαντικά σε αυτήν την κατηγορία θεωρούνται και τα έργα που φαίνεται να στοχεύουν στη διαχείριση της γης και στη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας των κτιριακών υποδομών της ΠΑΜΘ, καθώς και τα έργα που αφορούν τη συντήρηση του δασικού οδικού δικτύου και την προστασία των δασών, παρότι ο προϋπολογισμός τους δεν είναι τόσο υψηλός, λόγω της χωρικής εμβέλειας των αποτελεσμάτων τους.

Πίνακας 6: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ – Εμβληματικά Έργα

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΜΑΡΜΑΡΑ (ΑΚΡΟΠΟΤΑΜΟΥ), (Συνεχιζόμενο έργο)	2.726.874,21 €
ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΑΡΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ - ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ	2.480.000,00 €
ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΔΙΚΤΥΩΝ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΝΕΡΟΥ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΙΑΣΙΟΥ	1.875.000,00 €
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΡΔΕΥΣΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΟΕΒ ΦΕΡΩΝ	1.497.819,60 €

Η θεματική της **υγείας και της κοινωνικής συνοχής** συμπεριλαμβάνει δράσεις για τον περιορισμό των κουνουπιών, τη διασφάλιση ασφαλών συνθηκών μέσω της ελάττωσης των πιθανοτήτων διασποράς ασθενειών, καθώς και δράσεις δημιουργίας ή βελτίωσης δομών υγείας και πρόνοιας. Τα εμβληματικά έργα που παρουσιάζονται για αυτήν την κατηγορία περιλαμβάνουν τις ενέργειες καταπολέμησης κουνουπιών και τις υποδομές για το νέο Γενικό Νοσοκομείο της Κομοτηνής.

Πίνακας 7: ΥΓΕΙΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ – Εμβληματικά Έργα

ΥΓΕΙΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ	
ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΝΕΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ (Κατασκευές, Απαλλοτριώσεις, Ο.Κ.Ω.): ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΟ ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ	3.950.000,00 €
ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΚΟΥΝΟΥΠΙΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ (Συνεχιζόμενο έργο) για τα έτη 2020-2022	11.500.000,00 €

Στο πλαίσιο των στόχων για την **παιδεία και τον αθλητισμό** περιλαμβάνονται δράσεις για τη δημιουργία νέων υποδομών και τη βελτίωση των υπαρχόντων, καθώς και ενέργειες για τον εμπλουτισμό των παρεχόμενων υπηρεσιών στον τομέα της εκπαίδευσης. Στα εμβληματικά έργα συγκαταλέγονται η κατασκευή του κλειστού γυμναστηρίου στην Αλεξανδρούπολη, έργο που θα ωφελήσει τόσο τους κατοίκους της πόλης, όσο και των περιοχών που αυτή εξυπηρετεί και η διενέργεια των απαραίτητων εργασιών για την ωρίμανση ενός Κέντρου συντήρησης και εκπαίδευσης στη σύγχρονη και εκκλησιαστική τέχνη της νοτιοανατολικής Ευρώπης (επιλέγεται παρά το χαμηλό του προϋπολογισμό, λόγω του αντικτύπου που αναμένεται να έχει το έργο).

Πίνακας 8: ΠΑΙΔΕΙΑ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ – Εμβληματικά Έργα

ΠΑΙΔΕΙΑ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟΥ ΑΛΕΞ/ΠΟΛΗΣ	3.900.000,00 €
ΠΑΡΟΧΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΩΡΙΜΑΝΣΗ ΚΕΝΤΡΟΥ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ	20.000,00 €

Στο πλαίσιο της θεματικής που αφορά τα **Δίκτυα και τις Μεταφορές**, περιλαμβάνονται έργα διασφάλισης της οδικής ασφάλειας, έργα υποδομής, βελτίωσης των κυκλοφοριακών συνθηκών και ενίσχυσης της πολυτροπικότητας των μεταφορών, καθώς και έργα αναβάθμισης των λιμενικών εγκαταστάσεων. Τα έργα με τον υψηλότερο προϋπολογισμό παρουσιάζονται παρακάτω:

Πίνακας 9: ΔΙΚΤΥΑ- ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ – Εμβληματικά Έργα

ΔΙΚΤΥΑ- ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	
ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΓΕΦΥΡΑΣ ΠΟΤΑΜΟΥ ΚΟΜΨΑΤΟΥ (ΠΡΩΤΕΥΟΝ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΔΙΚΤΥΟ): <i>Αποκατάσταση γέφυρας ποταμού Κομψάτου</i>	4.995.404,63 €
ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ (Συνεχιζόμενο έργο): <i>Συντήρηση - Βελτίωση βατότητας του Εθνικού και Επαρχιακού οδικού δικτύου αρμοδιότητας Π.Ε. Ροδόπης</i>	2.995.000,00 €
ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΒΑΤΟΤΗΤΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗΣ ΟΔΟΥ ΕΥΓΕΝΙΚΟ - ΛΕΠΤΗ	2.850.000,00 €
ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΙΡΛΑΝΔΙΚΩΝ ΔΙΑΒΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗΣ ΟΔΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥΠΟΛΗ-ΓΡΑΤΙΝΗ-ΑΡΡΙΑΝΑ: <i>Εργασίες βελτίωσης επαρχιακής οδού Πανεπιστημιούπολη - Γρατινή - Αρριανά</i>	2.200.000,00 €
ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ (Συνεχιζόμενο έργο): <i>Ασφαλτοστρώσεις οδικού δικτύου Π.Ε. Ξάνθης</i>	2.000.000,00 €
ΔΑΠΑΝΕΣ ΦΩΤΙΣΜΟΥ ΚΟΜΒΩΝ Ε.Ο.Δ. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ – ΘΡΑΚΗΣ: <i>Φωτισμός και σηματοδότηση όλων των κόμβων του Ε.Ο.Δ. της Π.Α.Μ.Θ. για το έτος 2021</i>	2.000.000,00 €
Επιχορήγηση της "Εγνατία Οδός Α.Ε." για την Ανάθεση, Έγκριση μελετών και σύνταξη Τευχών Δημοπράτησης για την κατασκευή του έργου: "Περιμετρική Οδός Καβάλας"	2.000.000,00 €

Ο **τουριστικός και ο αγροδιατροφικός τομέας** περιλαμβάνουν δράσεις ανάδειξης των σημείων ενδιαφέροντος της περιφέρειας. Χαρακτηριστικά είναι τα έργα για τη βελτίωση των εγκαταστάσεων του Χιονοδρομικού Κέντρου στο Φαλακρό και για την ανάδειξη των στενών του ποταμού Νέστου, καθώς και οι δύο περιοχές αποτελούν σημεία ιδιαίτερου τουριστικού ενδιαφέροντος.

Πίνακας 10: ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ & ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ – Εμβληματικά Έργα

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ & ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ, ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΩΝ Χ.Κ. ΦΑΛΑΚΡΟΥ: <i>Επισκευή, αποκατάσταση βλαβών, ανακατασκευή μερών και επαναφορά σε πλήρη λειτουργία, των εκτός λειτουργίας αναβατήρων του Χ.Κ. Φαλακρού</i>	725.947,20 €
ΑΝΑΔΕΙΞΗ - ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΧΩΡΟΥ ΣΤΕΝΩΝ ΤΟΥ ΠΟΤΑΜΟΥ ΝΕΣΤΟΥ	150.000,00 €

Ο τομέας του **πολιτισμού** ο οποίος δρα επικουρικά ως προς τον τουρισμό, περιλαμβάνει δράσεις ανάδειξης και διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς. Σημαντικά έργα τόσο με βάση τον προϋπολογισμό τους, όσο και λόγω του αντίκτυπου τους, αποτελούν η αναβάθμιση του Μητροπολιτικού Μεγάρου Ιεράς Μητρόπολης

Μαρώνειας και Κομοτηνής και η μελέτη για το εκκλησιαστικό μουσείο της Ιεράς Μητροπόλεως Δράμας.

Πίνακας 11: ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ – Εμβληματικά Έργα

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	
ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΜΕΓΑΡΟΥ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ: <i>ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΚΑΤ' ΕΠΕΚΤΑΣΗ</i>	1.350.000,00 €
ΜΕΛΕΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΔΡΑΜΑΣ	485.000,00 €

Η θεματική της **υποστήριξης προγραμμάτων** θα περιλαμβάνει έργα για τη διευκόλυνση της ροής εργασιών της ΠΑΜΘ, καθώς και την υλοποίηση του προγράμματος μέσω της τεχνικής βοήθειας.

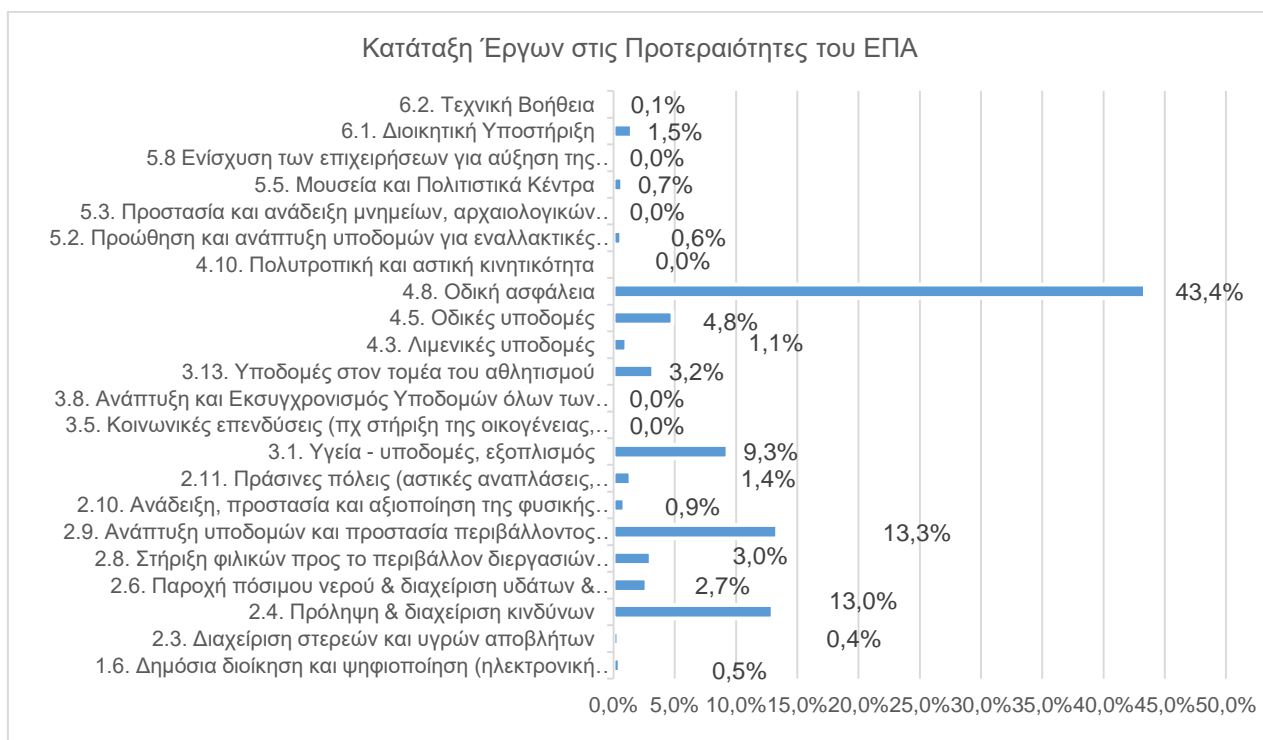
Προκειμένου να αποκτηθεί πιο σαφής εικόνα για την κατανομή των πόρων, η ανάλυσή τους επεκτείνεται και σύμφωνα με τις Προτεραιότητες που θέτει το ΕΠΑ.

Πίνακας 12: Αποτίμηση Υφιστάμενης κατάστασης Εκτελούμενων Έργων ανά Προτεραιότητα του ΕΠΑ

Προτεραιότητα ΕΠΑ	Π/Υ (€)
1.6. Δημόσια διοίκηση και ψηφιοποίηση (ηλεκτρονική διακυβέρνηση, ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονική μάθηση, κλπ)	624.498,97
2.3. Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων	495.000,00
2.4. Πρόληψη & διαχείριση κινδύνων	16.642.294,18
2.6. Παροχή πόσιμου νερού & διαχείριση υδάτων & υγρών αποβλήτων	3.438.495,47
2.8. Στήριξη φιλικών προς το περιβάλλον διεργασιών παραγωγής & αποδοτικής χρήσης πόρων	3.898.546,97
2.9. Ανάπτυξη υποδομών και προστασία περιβάλλοντος (μικρά φράγματα, αρδευτικά δίκτυα, ύδρευση - αποχέτευση, αντιπλημμυρικά κλπ)	17.099.473,58
2.10. Ανάδειξη, προστασία και αξιοποίηση της φυσικής κληρονομιάς (βιοποικιλότητα, περιοχές Natura κλπ)	1.142.500,00
2.11. Πράσινες πόλεις (αστικές αναπλάσεις, εκσυγχρονισμός στόλου αστικών μεταφορών κλπ)	1.765.556,01
3.1. Υγεία - υποδομές, εξοπλισμός	11.920.094,44
3.5. Κοινωνικές επενδύσεις (πχ στήριξη της οικογένειας, ενίσχυση προσχολικής αγωγής)	24.537,00
3.8. Ανάπτυξη και Εκσυγχρονισμός Υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης (μετάβαση σε αποκεντρωμένο σύστημα μεγαλύτερων και λιγότερων μονάδων, ενίσχυση ψηφιακών και λοιπών υποδομών, επιμόρφωση εκπαιδευτικών κλπ.)	20.000,00
3.13. Υποδομές στον τομέα του αθλητισμού	4.150.000,00
4.3. Λιμενικές υποδομές	1.349.600,00

4.5. Οδικές υποδομές	6.149.065,37
4.8. Οδική ασφάλεια	55.585.829,52
4.10. Πολυτροπική και αστική κινητικότητα	43.793,00
5.2. Προώθηση και ανάπτυξη υποδομών για εναλλακτικές μορφές τουρισμού (health & wellness, city break, αγροτουρισμός, ορειβατικός τουρισμός κλπ.)	812.947,20
5.3. Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος	50.000,00
5.5. Μουσεία και Πολιτιστικά Κέντρα	908.366,99
5.8 Ενίσχυση των επιχειρήσεων για αύξηση της εξωστρέφειας στις εθνικές και διεθνείς αγορές	30.000,00
6.1. Διοικητική Υποστήριξη	1.900.000,00
6.2. Τεχνική Βοήθεια	130.000,00
Σύνολο	128.180.598,70

Σύμφωνα με τα ποσοστιαία δεδομένα, οι υψηλότεροι προϋπολογισμοί καταγράφονται σε προτεραιότητες που περιλαμβάνουν κοστοβόρα έργα υποδομής. Συγκεκριμένα, η οδική ασφάλεια συγκεντρώνει το 43,4% του προϋπολογισμού και μεγάλη δυναμικότητα παρουσιάζουν οι κατηγορίες της ανάπτυξης υποδομών και προστασίας του περιβάλλοντος (13,3%), της πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων (13%) και της υγείας (9,3%). Σημειώνεται ότι η Προτεραιότητα της Τεχνικής Βοήθειας συγκεντρώνει το 0,1% του Προϋπολογισμού, ήτοι 130.000 €.

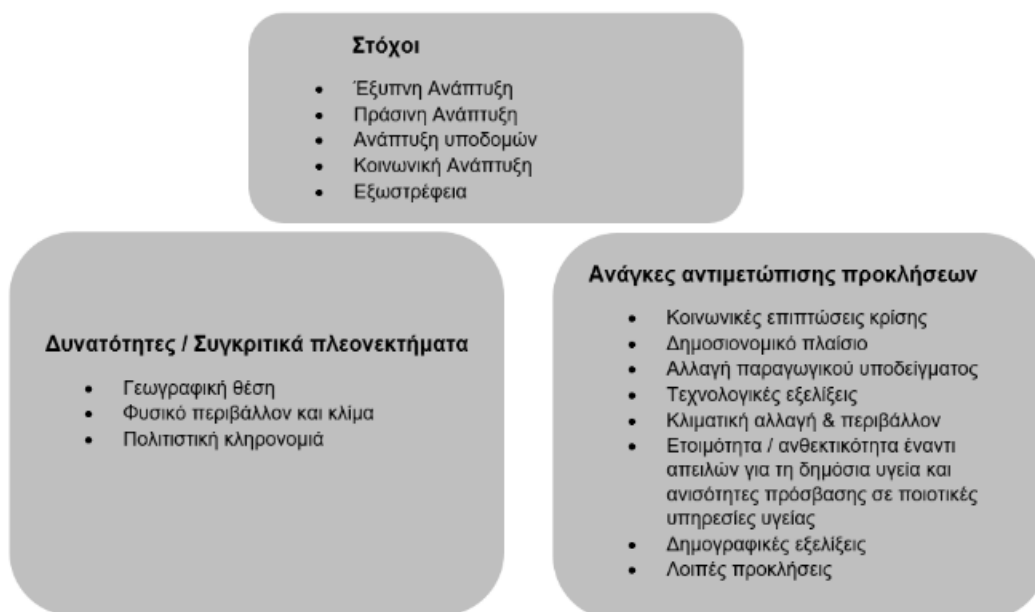
Διάγραμμα 2: Αποτίμηση Υφιστάμενης κατάστασης Εκτελούμενων Έργων ανά Προτεραιότητα του ΕΠΑ

II. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2021-2025

Η αναπτυξιακή στρατηγική του ΕΠΑ καθορίστηκε λαμβάνοντας υπόψη τις αναπτυξιακές ανάγκες και δυνατότητες που υπάρχουν σε εθνικό επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό αξιολογήθηκαν κρίσιμοι τομείς και δεδομένα, τα οποία περιλαμβάνουν τα εξής:

- Τη σταδιακή εξισορρόπηση του μακροοικονομικού περιβάλλοντος της χώρας γεγονός που επέφερε την εμπιστοσύνη των επενδυτών στις προοπτικές ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας.
- Τα υψηλά ποσοστά ανεργίας και το χαμηλό – συγκριτικά με το 2008 – κατά κεφαλήν εισόδημα.
- Τις έκτακτες συνθήκες που διαμορφώθηκαν λόγω της πανδημίας του ιού COVID-19 που προκάλεσαν οικονομικές διαταραχές σε παγκόσμιο επίπεδο και αναμένεται να συνεχίσουν να έχουν σημαντικές επιπτώσεις σε κρίσιμους κλάδους της οικονομίας όπως η επιχειρηματικότητα, η απασχόληση, ο πολιτισμός, ο τουρισμός, η υγεία, κλπ..
- Τις τεχνολογικές εξελίξεις που αναμένεται να φέρουν σημαντικές αλλαγές στο εργασιακό περιβάλλον και στον παγκόσμιο καταμερισμό εργασίας, εισοδημάτων και πλούτου.
- Τα δημογραφικά δεδομένα και ειδικότερα, τα ολοένα και αυξανόμενα ποσοστά γήρανσης του πληθυσμού της χώρας και τις επιπτώσεις στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης.
- Τις επιπτώσεις του φαινομένου της κλιματικής αλλαγής.
- Τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της χώρας: γεωγραφική θέση, κλίμα, φυσικό περιβάλλον και πολιτιστική κληρονομιά.

Διάγραμμα 3: Αναπτυξιακές ανάγκες, δυνατότητες και στόχοι

Πηγή: Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου υπ. Αρ. 38/31.8.2020 (ΦΕΚ 174 Α' / 10.09.2020)

Η αντιμετώπιση των ως άνω προκλήσεων και η αξιοποίηση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων απαιτεί την αποτελεσματική κινητοποίηση όλων των διαθέσιμων πόρων (δημόσιων και ιδιωτικών).

Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης λαμβάνοντας υπόψη τα ως άνω δεδομένα και σε συνδυασμό με τις διαγνωσμένες ανάγκες και τις προοπτικές της χωρικής της ενότητας προχώρησε στην διαμόρφωση της Αναπτυξιακής Στρατηγικής του ΠΠΑ για την περίοδο 2021-2025. Μέσω της Αναπτυξιακής της Στρατηγικής καλείται να ανταποκριθεί επιτυχώς τόσο στις υφιστάμενες, όσο και στις μακροπρόθεσμες προκλήσεις.

II.1. Το Όραμα για την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

Η μέχρι σήμερα χαμηλή ανταγωνιστικότητα της οικονομίας της ΑΜΘ, συγκρινόμενη με τις λοιπές περιφέρειες σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, καθιστά αναγκαίο τον προσανατολισμό της στρατηγικής της προς ένα μοντέλο που να στοχεύει στην ολική ανασυγκρότηση μέσω της ενσωμάτωσης βασικών τομέων αιχμής για την ανάπτυξη της, όπως η καινοτομία, η έρευνα, οι νέες τεχνολογίες, οι νέες μέθοδοι οργάνωσης της παραγωγής, η βελτίωση της προσβασιμότητας και η ενίσχυση των δυνατοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού.

Άλλωστε, επιδίωξη της περιφέρειας, στην ενίσχυση της ανταγωνιστικής της προοπτικής, είναι να εξουδετερώσει ή να ελαχιστοποιήσει τους κινδύνους που δημιουργούνται είτε εξωγενώς είτε από τις ενδογενείς αδυναμίες της. Παράλληλα, επιδιώκει να αξιοποιήσει τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα διασυνδέοντας τα αποτελεσματικά με τις παρουσιαζόμενες ευκαιρίες. Στο πλαίσιο αυτό:

Το όραμα της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης για την προγραμματική περίοδο 2021-2025 είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικής της θέσης, μέσω της ανάπτυξης δραστηριοτήτων με υψηλή προστιθέμενη αξία στην περιφερειακή οικονομία, της ενίσχυσης της εξωστρέφειάς της, της σύγχρονης επιχειρηματικότητας της γνώσης και της καινοτομίας και της βιώσιμης διαχείρισης των πόρων της.

Οι βασικές αρχές, που διέπουν το όραμα και στις οποίες θα δομηθούν οι βασικοί άξονες στρατηγικής της ΠΑΜΘ συνδέονται με τα εξής:

- Αποτελεσματική αξιοποίηση της γνώσης, της τεχνολογίας και της καινοτομίας.
Σε μια εποχή ολοένα και αυξανόμενου ανταγωνισμού, η Περιφέρεια ΑΜΘ καλείται να αντιμετωπίσει την συγκεκριμένη πρόκληση, όχι απλά μέσω της προσαρμογής στα νέα δεδομένα αλλά κυρίως μέσω της ενσωμάτωσης στοιχείων γνώσης και καινοτομίας στις παραγωγικές της δραστηριότητες.
- Ορθή διαχείριση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων και προστασία του περιβάλλοντος.
- Αντιμέτωπιση των προκλήσεων της κλιματικής αλλαγής καθώς και των αναγκών που προκύπτουν λόγω έκτακτων συνθηκών (πανδημία Covid-19).
- Εξασφάλιση της κοινωνικής συνοχής και ευημερίας. Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης στο σύνολο της κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένων και των ευπαθών ομάδων πληθυσμού.

- Ενίσχυση δυνατοτήτων προσβασιμότητας, μέσω της συντήρησης και ανάπτυξης των αναγκαίων υποδομών.

II.2. Στρατηγική της ΠΑΜΘ για την περίοδο 2021-2025

Η υφιστάμενη κοινωνικοοικονομική κατάσταση της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, ως σημείο εκκίνησης του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης 2021-2025, οι αποτελεσματικές/ή μη στοχεύσεις και τα διδάγματα από την υλοποίηση του σχεδιασμού και των πολιτικών σε προγενέστερες περιόδους αναδεικνύουν τους στρατηγικούς στόχους και ανάγκες, στις οποίες η Περιφέρεια ΑΜΘ καλείται να ανταποκριθεί μέσω της αναπτυξιακής της στρατηγικής για την περίοδο 2021-2025. Επιπλέον, η στρατηγική της ΠΑΜΘ συνδέεται και στοχεύει στην εναρμόνιση με τις κατευθύνσεις του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης, όπως αυτές ορίστηκαν με την ΥΑ 95189/18-9-2020 και περιλαμβάνουν τους ακόλουθους αναπτυξιακούς, ειδικούς στόχους και προτεραιότητες:

Πίνακας 13: Στόχοι και Προτεραιότητες του ΕΠΑ

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΕΠΑ	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ
1. ΕΞΥΠΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	1.1 Δημιουργία επιλεγμένων κεντρικών ερευνητικών κέντρων και προγραμμάτων σε τομείς αιχμής 1.2 Δημιουργία ερευνητικής τεχνογνωσίας και λύσεων ΤΠΕ στον δημόσιο τομέα 1.3 Προώθηση αποτελεσμάτων έρευνας, καινοτομίας και τεχνολογίας στις επιχειρήσεις 1.4 Συστάδες ανάπτυξης 1.5 Βιομηχανική μετάβαση και επιχειρηματικότητα 1.6 Δημόσια διοίκηση και ψηφιοποίηση 1.7 Ηλεκτρονική υγεία (e-health) 1.8 Ψηφιακή διασύνδεση μονάδων δημόσιας διοίκησης 1.9 Εκσυγχρονισμός του δικαστικού συστήματος 1.10 Έξυπνες πόλεις 1.11 Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακή ένταξη
2. ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	2.1 Ενεργειακή απόδοση 2.2 Στήριξη ΑΠΕ – συμπαραγωγή 2.3 Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων 2.4 Πρόληψη & διαχείριση κινδύνων 2.5 Απεξάρτηση από ορυκτά καύσιμα- ενεργειακή μετάβαση 2.6 Παροχή πόσιμου νερού & διαχείριση υδάτων & υγρών αποβλήτων 2.7 Πράσινη επιχειρηματικότητα 2.8 Στήριξη φιλικών προς το περιβάλλον διεργασιών παραγωγής & αποδοτικής χρήσης πόρων 2.9 Ανάπτυξη υποδομών και προστασία περιβάλλοντος (μικρά φράγματα, αρδευτικά δίκτυα, ύδρευση - αποχέτευση, αντιπλημμυρικά κλπ.) 2.10 Ανάδειξη, προστασία και αξιοποίηση της φυσικής κληρονομιάς 2.11 Πράσινες πόλεις
3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	3.1 Υγεία - υποδομές, εξοπλισμός 3.2 Τόνωση των πολιτικών απασχόλησης 3.3 Ενσωμάτωση Ευπαθών Ομάδων Πληθυσμού στο εργατικό δυναμικό 3.4 Ενίσχυση υποδομών για βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής ενσωμάτωσης ΑΜΕΑ 3.5 Κοινωνικές επενδύσεις 3.6 Αντιμετώπιση ανισοτήτων στις απομακρυσμένες και νησιωτικές περιοχές 3.7 Δράσεις εκπαίδευσης – κατάρτισης εργαζομένων

	3.8 Ανάπτυξη και Εκσυγχρονισμός Υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης
	3.9 Πρότυπες μονάδες δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης επαγγελματικής κατεύθυνσης
	3.10 Διεθνοποίηση των ΑΕΙ
	3.11 Ενσωμάτωση Ευπαθών Ομάδων Πληθυσμού στην εκπαίδευση.
	3.12 Προσέλκυση καταρτισμένων Ελλήνων από το εξωτερικό (Brain Gain)
	3.13 Υποδομές στον τομέα του αθλητισμού
	3.14 Ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών
	3.15 Ασφάλεια, προστασία και δικαιοσύνη
4. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ	4.1 Υποδομές ΤΠΕ
	4.2 Ενεργειακά δίκτυα και υποδομές
	4.3 Λιμενικές υποδομές
	4.4 Σιδηροδρομικό δίκτυο
	4.5 Οδικές υποδομές
	4.6 Υποδομές αερομεταφορών
	4.7 Υδατοδρόμια
	4.8 Οδική ασφάλεια
	4.9 Ψηφιοποίηση μεταφορών
	4.10 Πολυτροπική και αστική κινητικότητα
	4.11 Επενδύσεις στην Εφοδιαστική αλυσίδα
5. ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	5.1 Προώθηση τουρισμού με έμφαση στις ανερχόμενες και μη παραδοσιακές αγορές
	5.2 Προώθηση και ανάπτυξη υποδομών για εναλλακτικές μορφές τουρισμού
	5.3 Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος
	5.4 Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς
	5.5 Μουσεία και Πολιτιστικά Κέντρα
	5.6 Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού
	5.7 Πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες
	5.8 Ενίσχυση των επιχειρήσεων για αύξηση της εξωστρέφειας στις εθνικές και διεθνείς αγορές
	5.9 Ανάπτυξη και προώθηση προϊόντων με ΠΟΠ & ΠΓΕ
	5.10 Προώθηση έρευνας και ανάπτυξης των εγχώριων ορυκτών πρώτων υλών
	5.11 Προώθηση ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό
	5.12 Δημιουργία και προώθηση εθνικού εμπορικού σήματος
6. ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	6.1 Διοικητική Υποστήριξη
	6.2 Τεχνική Βοήθεια

Η αναπτυξιακή στρατηγική της ΠΑΜΘ για την προγραμματική περίοδο 2021-2025 θα πρέπει να ενσωματώνει αρχές που στοχεύουν στην ενδυνάμωση του ρόλου της, τόσο αναφορικά με το εσωτερικό της περιβάλλον (μείωση ενδο-περιφερειακών ανισοτήτων), όσο και στην αναπτυξιακή της δυναμική συγκρινόμενη με τις λοιπές περιφέρειες σε εθνικό επίπεδο.

Σε κάθε περίπτωση, η Στρατηγική υλοποιείται με βασική προτεραιότητα την ιεράρχηση των αναγκών της ΠΑΜΘ που προκύπτουν συνδυαστικά από την εθνική προτεραιοποίηση, όπως αυτή περιλαμβάνεται στο ΕΣΠΑ 2021-2022 και το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2021-2025, καθώς και την ορθολογική κατανομή των διαθέσιμων πόρων, ενώ για τη μεγιστοποίηση των αναμενόμενων αποτελεσμάτων θα πρέπει να προωθηθούν στρατηγικές συνέργειες με λοιπά Αναπτυξιακά Προγράμματα (Τομεακά, Αναπτυξιακό Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης», κλπ.)

Στο πλαίσιο αυτό, η Στρατηγική της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης για την περίοδο 2021-2025 περιλαμβάνει τους ακόλουθους γενικούς στόχους:

- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής οικονομίας με έμφαση στην διασύνδεση των τομέων της επιχειρηματικότητας με την έρευνα και καινοτομία. Ενδυνάμωση των ποιοτικών χαρακτηριστικών του ανθρώπινου δυναμικού.
- Αποτελεσματική διαχείριση των πόρων του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος. Αντιμετώπιση των προκλήσεων της κλιματικής αλλαγής καθώς και των έκτακτων καταστάσεων.
- Ενίσχυση της προσπελασιμότητας σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο και ανάδειξη της ως κόμβου πολυτροπικών μεταφορών.
- Βελτίωση της κοινωνικής ευημερίας.
- Ενδυνάμωση των εξωστρεφών της χαρακτηριστικών.
- Αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος της περιοχής.

Οι βασικοί στόχοι των προαναφερθέντων τομέων που αναλύονται παρακάτω είναι η μεταξύ άλλων, η προώθηση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, η περαιτέρω ενίσχυση της τοπικής οικονομίας σε περιφερειακό επίπεδο, η αντιμετώπιση των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων που ακολούθησαν την πολυετή κρίση της χώρας αλλά και ο μετριασμός των επιπτώσεων που φέρνει στην οικονομία η κρίση της πανδημίας του Covid-19, και τέλος ο πράσινος και ο ψηφιακός μετασχηματισμός της χώρας. Το Περιφερειακό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα για την προγραμματική περίοδο

2021-2025, και οι πυλώνες ανάπτυξης, βάσει των οποίων σχεδιάζονται οι παρεμβάσεις αυτού, που στοιχειοθετούν και την στρατηγική ανάπτυξης της περιφέρειας σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα είναι οι ακόλουθοι:

II.2.1. Άξονας 1: Έξυπνη Ανάπτυξη

Στην Ανατολική Μακεδονία - Θράκη καταγράφονται μέχρι στιγμής 7 ενεργά έργα Έξυπνης Εξειδίκευσης, συνολικού προϋπολογισμού 624.498,97 €, εκ των οποίων καίριας σημασίας θεωρούνται τα έργα Προμήθειας Εξοπλισμού ΤΠΕ για την ανανέωση του εξοπλισμού της ΠΑΜΘ, καθώς θέτουν γερές βάσεις για την ψηφιακή μετάβαση των δημόσιων υπηρεσιών.

Στο πλαίσιο του Οράματος για την ΠΑΜΘ, όπως έχει διατυπωθεί και λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους της Περιφερειακής Στρατηγικής Καινοτομίας και Έξυπνης Εξειδίκευσης, η περιφέρεια επιδιώκει:

- Την ενσωμάτωση ΤΠΕ στις δημόσιες υπηρεσίες, προκειμένου να βελτιωθεί η εξυπηρέτηση του κοινού και των επιχειρήσεων, ακολουθώντας το ευρωπαϊκό παράδειγμα και παράλληλα την ψηφιοποίηση δημόσιων δεδομένων και την ανοιχτή πρόσβαση σε αυτά από τους πολίτες.
- Την ανάπτυξη εφαρμογών έξυπνων πόλεων που θα βελτιώσουν την ποιότητα ζωής στις πόλεις.
- Την αναβάθμιση της θεσμικής ικανότητας των συντελεστών του ερευνητικού και του επιχειρηματικού τομέα και την ενίσχυση των δεσμών συνεργασίας μεταξύ τους με στόχο την προϊόντική καινοτομία.
- Την ενίσχυση των δικτυώσεων μεταξύ του ερευνητικού, του επιχειρηματικού τομέα και της τοπικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης.
- Την ανασυγκρότηση του παραγωγικού προτύπου της ΠΑΜΘ, μέσα από την υιοθέτηση ΤΠΕ, την ενσωμάτωση καινοτομιών, την ανάπτυξη συστήματος ενημέρωσης του περιφερειακού ιστού για αξιοποιήσιμες καινοτομίες και την ανάπτυξη υποδομών μεταφοράς τεχνολογίας με βάση τις ανάγκες της παραγωγικής της βάσης.
- Την ενίσχυση των ερευνητικών δραστηριοτήτων και τη διασύνδεσή τους με την επιχειρηματικότητα, ιδιαίτερα στους τομείς που με βάση την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης χρήζουν αναδιάρθρωσης (βλ. πρωτογενής).

Ο προσανατολισμός προς την έξυπνη ανάπτυξη αναμένεται να συμβάλει στη διόρθωση του δυσμενούς περιβάλλοντος ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας, αποτελώντας αντισταθμιστικό παράγοντα ως προς τους παράγοντες που προκαλούν δυσμένεια, δηλαδή τις υψηλές φορολογικές και ασφαλιστικές εισφορές, την ατελή πρόσβαση στην τραπεζική αγορά και τις δυσκολίες αδειοδότησης παραγωγικών δραστηριοτήτων. Η μειωμένη ανταγωνιστικότητα της ΠΑΜΘ επιτείνεται από το γεγονός ότι έχει να συναγωνιστεί τη γειτονική Βουλγαρία, ως προς το επιχειρηματικό περιβάλλον, η οποία διαθέτει πιο υψηλά ποσοστά περιφερειακών ενισχύσεων για επενδυτικά σχέδια, χαμηλότερη φορολογία εταιρικών κερδών και φορολογία επί των μερισμάτων και των τόκων καταθέσεων, ενώ παράλληλα το κόστος εργασίας της είναι κατά πολύ χαμηλότερο.

Για την επίτευξη των παραπάνω επιδιώξεων, το ΠΠΑ εξειδικεύει τη Στρατηγική του σε Ειδικούς Στόχους. **Η Στόχευση του ΠΠΑ της ΠΑΜΘ ως προς την Έξυπνη Ανάπτυξη** αναμένεται να συμβάλει στην ολιστική προσπάθεια για βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής οικονομίας, συνδυάζοντας παρεμβάσεις επιχειρηματικότητας και εστιάζοντας στην καινοτομία και την τεχνολογία, με απώτερο σκοπό την επίτευξη των στόχων της Στρατηγικής της Έξυπνης Εξειδίκευσης. **Οι Ειδικόί Αναπτυξιακοί Στόχοι του ΠΠΑ της ΠΑΜΘ** είναι:

- 1) **Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών στη Δημόσια Διοίκηση:** η ενσωμάτωση ΤΠΕ από τις δημόσιες υπηρεσίες και η διεύρυνση των ψηφιακών υπηρεσιών και δεδομένων που παρέχονται δημόσια, ώστε να δημιουργηθούν πολλαπλασιαστικά οφέλη για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τον δημόσιο τομέα.
- 2) **Ενίσχυση της Επιχειρηματικότητας:** η ενίσχυση της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, η εισαγωγή των ΤΠΕ και καινοτομικών χαρακτηριστικών στα παραγόμενα προϊόντα της πρωτογενούς παραγωγής και η ανάδειξη της συμβολής του τουριστικού τομέα και της αλυσίδας αξίας του στην τοπική οικονομία.
- 3) **Έρευνα και Καινοτομία:** η ενίσχυση της ικανότητας έρευνας και καινοτομίας και η αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών, η βελτίωση των ερευνητικών υποδομών στους δημόσιους ερευνητικούς οργανισμούς, η αύξηση των επενδύσεων Έρευνας και Ανάπτυξης (E&A) από τις επιχειρήσεις της Περιφέρειας, στους τομείς της RIS κατά προτεραιότητα.

- 4) **Έξυπνες Πόλεις:** η υιοθέτηση συστημάτων έξυπνων πόλεων και η βελτίωση της καθημερινής ζωής μέσω ΤΠΕ (επέκταση των ευρυζωνικών δικτύων για την κάλυψη απομακρυσμένων περιοχών, χρήση εφαρμογών κτλ.).

Η Στόχευση της Στρατηγικής του ΠΠΑ, αντιστοιχίζεται με τις Προτεραιότητες του ΕΠΑ για την Έξυπνη Ανάπτυξη, για τις οποίες θα συμπεριληφθούν Κατηγορίες Δράσεων, ως εξής:

Πίνακας 14: Έξυπνη Ανάπτυξη - Ειδικό Αναπτυξιακό Στόχοι

Έξυπνη Ανάπτυξη

Ειδικό Αναπτυξιακό Στόχοι ΠΠΑ ΠΑΜΘ	Προτεραιότητες ΕΠΑ
Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών στη Δημόσια Διοίκηση	1.2. Δημιουργία ερευνητικής τεχνογνωσίας και λύσεων ΤΠΕ στον δημόσιο τομέα 1.6. Δημόσια διοίκηση και ψηφιοποίηση (ηλεκτρονική διακυβέρνηση, ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονική μάθηση, κλπ):
Ενίσχυση της Επιχειρηματικότητας	1.3. Προώθηση αποτελεσμάτων έρευνας, καινοτομίας και τεχνολογίας στις επιχειρήσεις 1.5. Βιομηχανική μετάβαση και επιχειρηματικότητα (αυτοματοποίηση της παραγωγής, αξιοποίηση της συνδεσιμότητας και των μεγάλων όγκων δεδομένων, διαδίκτυο των πραγμάτων, cloud computing κλπ.)
Έρευνα και Καινοτομία	1.11. Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακή ένταξη
Έξυπνες Πόλεις	1.10. Έξυπνες πόλεις

Ο επόμενος πίνακας καταγράφει τις **Κατηγορίες Δράσεων** ή/και τα ονοματισμένα **Έργα** για τις Προτεραιότητες του ΕΠΑ, τις οποίες συμπεριλαμβάνει το ΠΠΑ της ΠΑΜΘ στον **Αναπτυξιακό Στόχο της Έξυπνης Ανάπτυξης:**

Πίνακας 15: Έξυπνη Ανάπτυξη - ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΑ - ΠΠΑ/ΔΡΑΣΕΙΣ ή ΕΡΓΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ	
Α/Α	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΑ - ΠΠΑ/ΔΡΑΣΕΙΣ ή ΕΡΓΑ
1	1. ΕΞΥΠΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
1.2	1.2. Δημιουργία ερευνητικής τεχνογνωσίας και λύσεων ΤΠΕ στον δημόσιο τομέα
1.2.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΣΤΙΣ ΤΠΕ

1.3	1.3. Προώθηση αποτελεσμάτων έρευνας, καινοτομίας και τεχνολογίας στις επιχειρήσεις
1.3.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΑΠΟ ΤΑ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ
1.5	1.5. Βιομηχανική μετάβαση και επιχειρηματικότητα (αυτοματοποίηση της παραγωγής, αξιοποίηση της συνδεσιμότητας και των μεγάλων όγκων δεδομένων, διαδίκτυο των πραγμάτων, cloud computing κλπ)
1.5.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
1.6	1.6. Δημόσια διοίκηση και ψηφιοποίηση (ηλεκτρονική διακυβέρνηση, ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονική μάθηση, κλπ):
1.6.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ
1.6.2	ΔΡΑΣΕΙΣ ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ
1.6.3	ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΣΤΟ ΝΕΟ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
1.10	1.10. Έξυπνες πόλεις
1.10.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΞΥΠΝΩΝ ΠΟΛΕΩΝ
1.10.2	ΔΡΑΣΕΙΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΕΞΥΠΝΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ
1.11	1.11. Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακή ένταξη
1.11.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΜΕ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ
1.11.2	ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΩΡΗΣ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΗΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

II.2.2. Άξονας 2: Πράσινη Ανάπτυξη

Στην Περιφέρεια ΑΜΘ καταγράφονται μέχρι στιγμής 146 ενεργά έργα που συνδέονται με τον Άξονα της Πράσινης Ανάπτυξης, συνολικού προϋπολογισμού 44.481.866,21 εκ.€, εκ των οποίων το μεγαλύτερο ποσό συγκεντρώνουν τα έργα που σχετίζονται με την ανάπτυξη υποδομών και την προστασία περιβάλλοντος (πχ μικρά φράγματα, αρδευτικά δίκτυα, ύδρευση - αποχέτευση, αντιπλημμυρικά κλπ.) καθώς και έργα που σχετίζονται με την πρόληψη και τη διαχείριση κινδύνων. Η στοχοθεσία του οράματος της Περιφέρειας για τον τομέα της Πράσινης Ανάπτυξης περιλαμβάνει:

- Τη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος μέσω της ενίσχυσης των περιβαλλοντικών υποδομών και των συστημάτων διαχείρισης αποβλήτων.
- Την αποτελεσματική διαχείριση των πόρων του φυσικού περιβάλλοντος.
- Την ενίσχυση της περιβαλλοντικής ευθύνης των επιχειρήσεων, τόσο κατά το στάδιο της λειτουργίας όσο και κατά την παραγωγή των προϊόντων.
- Την αναβάθμιση του συστήματος πολιτικής προστασίας για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που προκύπτουν από την κλιματική αλλαγή και την αποτελεσματική διαχείριση ακραίων φαινομένων.
- Τη στροφή σε καθαρότερες μορφές ενέργειας μέσω των πράσινων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική

αλλαγή, της πρόληψης και διαχείρισης περιβαλλοντικών κινδύνων, και η εν γένει ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής συνιστώσας στην τοπική οικονομία.

Για την επίτευξη των ως άνω στόχων, το ΠΠΑ προχωρά στην εξειδίκευση της Στρατηγικής σε Ειδικούς Στόχους. **Η Στόχευση του ΠΠΑ της ΠΑΜΘ ως προς την Πράσινη Ανάπτυξη** αναμένεται να συμβάλλει σημαντικά στην προστασία του περιβάλλοντος, στη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων (γεωθερμικά πεδία, αιολικό δυναμικό, υδάτινοι πόροι, κλπ.) καθώς και στην πρόληψη κινδύνων και στην ανθεκτικότητα από τυχόν καταστροφές. Οι **Ειδικό Αναπτυξιακοί Στόχοι του ΠΠΑ της ΠΑΜΘ** στον τομέα της **Πράσινης Ανάπτυξης** είναι:

- 1) **Διατήρηση – προστασία φυσικών πόρων:** Βασική προτεραιότητα είναι η διατήρηση, διαχείριση και αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας, καθώς και η ανάσχεση της απώλειας της βιοποικιλότητας και της υποβάθμισης των λειτουργιών των οικοσυστημάτων.
- 2) **Ανάπτυξη – ενίσχυση υποδομών για την προστασία του περιβάλλοντος:** Η ανάπτυξη και αναβάθμιση των υποδομών για την προστασία του περιβάλλοντος συνιστά στόχο με υψηλή σημασία για την Περιφέρεια ΑΜΘ. Πιο ειδικά, πρωτεύουσα προτεραιότητα δίνεται σε έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, στην αναβάθμιση των αρδευτικών δικτύων, στην ανάπτυξη/συντήρηση ολοκληρωμένων δικτύων ύδρευσης – αποχέτευσης στο αστικό περιβάλλον, καθώς και σε λοιπές υποδομές, η αποτελεσματική αξιοποίηση των οποίων θα συμβάλλει σημαντικά στην προστασία του περιβάλλοντος στον εξωαστικό/αστικό χώρο αυτής.
- 3) **Αντιμετώπιση των προκλήσεων της κλιματικής αλλαγής:** μέσω του συγκεκριμένου Ειδικού Στόχου έμφαση δίνεται στην ενίσχυση της προσαρμοστικότητας της Περιφέρειας ΑΜΘ στα αποτελέσματα της κλιματικής αλλαγής καθώς και η πρόληψη, διαχείριση και αποκατάσταση καταστροφών από πλημμύρες και λοιπά φαινόμενα.
- 4) **Αστική Ανθεκτικότητα:** ο ειδικός στόχος αφορά την ενίσχυση της αποδοτικότητας των πόρων στο επίπεδο της πόλης και της τοπικής αυτοδιοίκησης, συντελώντας στην αστική ανθεκτικότητα, μέσα από έργα επισκευής, συντήρησης και προμήθειας εξοπλισμού για τα κτίρια της ΠΑΜΘ

Η Στόχευση της Στρατηγικής του ΠΠΑ, αντιστοιχίζεται με τις Προτεραιότητες του ΕΠΑ για την Πράσινη Ανάπτυξη, για τις οποίες θα συμπεριληφθούν Κατηγορίες Δράσεων, ως εξής:

Πίνακας 16: Πράσινη Ανάπτυξη - Ειδικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι

Πράσινη Ανάπτυξη

Ειδικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι ΠΠΑ ΠΑΜΘ	Προτεραιότητες ΕΠΑ
Διατήρηση – προστασία φυσικών πόρων	2.10. Ανάδειξη, προστασία και αξιοποίηση της φυσικής κληρονομιάς (βιοποικιλότητα, περιοχές Natura κλπ.)
Ανάπτυξη – ενίσχυση υποδομών για την προστασία του περιβάλλοντος	2.3. Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων 2.6. Παροχή πόσιμου νερού & διαχείριση υδάτων & υγρών αποβλήτων 2.8. Στήριξη φιλικών προς το περιβάλλον διεργασιών παραγωγής & αποδοτικής χρήσης πόρων 2.9. Ανάπτυξη υποδομών και προστασία περιβάλλοντος (μικρά φράγματα, αρδευτικά δίκτυα, ύδρευση - αποχέτευση, αντιπλημμυρικά κλπ.)
Αντιμετώπιση των προκλήσεων της κλιματικής αλλαγής	2.4. Πρόληψη & διαχείριση κινδύνων
Αστική Ανθεκτικότητα	2.11. Πράσινες πόλεις (αστικές αναπλάσεις, εκσυγχρονισμός στόλου αστικών μεταφορών κλπ)

Ο επόμενος πίνακας καταγράφει τις **Κατηγορίες Δράσεων** ή/και τα ονοματισμένα έργα για τις Προτεραιότητες του ΕΠΑ, τις οποίες συμπεριλαμβάνει το ΠΠΑ της ΠΑΜΘ στον **Αναπτυξιακό Στόχο της Πράσινης Ανάπτυξης**:

Πίνακας 17: Πράσινη Ανάπτυξη - ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΑ - ΠΠΑ/ ΔΡΑΣΕΙΣ ή ΕΡΓΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ	
Α/Α	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΑ - ΠΠΑ/ ΔΡΑΣΕΙΣ ή ΕΡΓΑ
2	2. ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
2.3	2.3 Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων

2.3.1	ΕΡΓΑ ΥΠΟΔΟΜΩΝ & ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΤΕΡΕΩΝ ΚΑΙ ΥΓΡΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ
2.3.2	ΜΕΛΕΤΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ & ΥΓΡΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ
2.4	<i>2.4 Πρόληψη & διαχείριση κινδύνων</i>
2.4.1	ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΕΡΓΑ
2.4.2	ΜΕΛΕΤΕΣ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ
2.4.3	ΕΡΓΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ - ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΥ ΡΕΜΑΤΩΝ
2.4.4	ΜΕΛΕΤΕΣ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ - ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗΣ ΡΕΜΑΤΩΝ
2.4.5	ΕΡΓΑ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ
2.6	<i>2.6 Παροχή πόσιμου νερού & διαχείριση υδάτων & υγρών αποβλήτων</i>
2.6.1	ΕΡΓΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ -ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ ΔΕΞΑΜΕΝΩΝ ΥΔΑΤΟΣ, ΑΝΤΛΙΟΣΤΑΣΙΩΝ
2.6.2	ΜΕΛΕΤΕΣ ΔΙΚΤΥΩΝ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΥΔΑΤΟΣ
2.8	<i>2.8 Στήριξη φιλικών προς το περιβάλλον διεργασιών παραγωγής & αποδοτικής χρήσης πόρων</i>
2.8.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ
2.8.2	ΑΝΑΔΑΣΜΟΙ
2.8.3	ΕΡΓΑ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
2.8.4	ΜΕΛΕΤΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΑΣΩΝ
2.9	<i>2.9 Ανάπτυξη υποδομών και προστασία περιβάλλοντος (μικρά φράγματα, αρδευτικά δίκτυα, ύδρευση - αποχέτευση, αντιπλημμυρικά κλπ)</i>
2.9.1	ΕΡΓΑ ΥΔΡΕΥΣΗ, ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ, ΟΜΒΡΙΩΝ ΥΔΑΤΩΝ
2.9.2	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΩΝ, ΥΔΑΤΟΔΕΞΑΜΕΝΩΝ, ΦΡΑΓΜΑΤΩΝ, ΘΥΡΟΦΡΑΓΜΑΤΩΝ, ΤΑΦΡΩΝ
2.9.3	ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ ΕΡΓΑ
2.9.4	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ - ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΡΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ
2.9.5	ΜΕΛΕΤΕΣ ΕΡΓΩΝ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
2.10	<i>2.10 Ανάδειξη, προστασία και αξιοποίηση της φυσικής κληρονομιάς</i>
2.10.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ - ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΟΡΩΝ ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
2.10.2	ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ
2.10.3	ΕΡΓΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΑΣΩΝ
2.11.	<i>2.11. Πράσινες πόλεις (αστικές αναπλάσεις, εκσυγχρονισμός στόλου αστικών μεταφορών κλπ)</i>
2.11.	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΤΙΡΙΑΚΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΟΣ

II.2.3. Άξονας 3: Κοινωνική Ανάπτυξη

Στην Περιφέρεια ΑΜΘ καταγράφονται μέχρι στιγμής 32 ενεργά έργα που συνδέονται με τον Άξονα της Κοινωνικής Ανάπτυξης, συνολικού προϋπολογισμού 16.114.631,44 εκ.€, εκ των οποίων το μεγαλύτερο ποσό συγκεντρώνουν έργα που σχετίζονται με την ανάπτυξη υποδομών και την προμήθεια εξοπλισμού στον τομέα της υγείας. Ακολουθούν οι υποδομές στον τομέα του αθλητισμού καθώς και έργα σχετικά με την ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό των υποδομών εκπαίδευσης. Η στοχοθεσία του οράματος της Περιφέρειας για τον τομέα της Κοινωνικής Ανάπτυξης συνδέεται με την αποτελεσματική αντιμετώπιση σύγχρονων κοινωνικών προκλήσεων σε κρίσιμους τομείς, όπως η υγεία, η πρόνοια, η δημογραφική γήρανση του πληθυσμού, το μεταναστευτικό και η εκπαίδευση/κατάρτιση και διέπεται από τις ακόλουθες αρχές:

- Την παροχή υψηλού επιπέδου υπηρεσιών στους τομείς της υγείας και της πρόνοιας προς όλους τους πολίτες.
- Τη βελτίωση των δυνατοτήτων συμμετοχής των πολιτών στο σύστημα εκπαίδευσης/κατάρτισης και στη διασύνδεση των εκπαιδευτικών αναγκών με τις ανάγκες του παραγωγικού συστήματος.
- Την αξιοποίηση και προώθηση του αθλητισμού, ως μέσο ενδυνάμωσης της κοινωνικής συνοχής και της υγείας των κατοίκων.

Για την επίτευξη των ως άνω στόχων, το ΠΠΑ προχωρά στην εξειδίκευση της Στρατηγικής σε Ειδικούς Στόχους. **Η Στόχευση του ΠΠΑ της ΠΑΜΘ ως προς την Κοινωνική Ανάπτυξη** αναμένεται να οδηγήσει στην ολοκληρωμένη στήριξη του συνόλου των κατοίκων της περιοχής και ειδικότερα των ασθενέστερων κοινωνικά ομάδων. Οι **Ειδικόί Αναπτυξιακοί Στόχοι του ΠΠΑ της ΠΑΜΘ** στον τομέα της **Κοινωνικής Ανάπτυξης** είναι:

- 1) **Βελτίωση υποδομών υγείας:** επιδιώκεται η αναβάθμιση των υποδομών υγείας και του εξοπλισμού τους, στο πλαίσιο της βελτίωσης του επιπέδου των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας. Προωθείται επίσης η ανάπτυξη καινοτομικών υπηρεσιών υγείας. Ο τομέας της Υγείας συνιστά βασική προτεραιότητα της Περιφέρειας και οι παρεμβάσεις που σχεδιάζονται έχουν ως στόχο την περαιτέρω ενίσχυση του Εθνικού Συστήματος Υγείας σε περιφερειακό επίπεδο, την ενσωμάτωση των ΤΠΕ στις υπηρεσίες Υγείας, αλλά και την κάλυψη των αναγκών του γενικότερου πληθυσμού, με έμφαση στα μεγάλα αστικά κέντρα της περιφέρειας αλλά και σε περισσότερο απομακρυσμένες περιοχές.

- 2) **Ενίσχυση υποδομών πρόνοιας**: η αναβάθμιση των υποδομών πρόνοιας και κοινωνικής φροντίδας, συνιστά πρωταρχικό στόχο της Στρατηγικής της ΠΑΜΘ στον Άξονα της Κοινωνικής Ανάπτυξης. Κύριος στόχος των προτεινόμενων έργων/δράσεων είναι η ολοκληρωμένη χωρική κάλυψη και ιδιαιτέρως στις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες.
- 3) **Αναβάθμιση αθλητικών υποδομών**: επιδιώκεται η βελτίωση των υφιστάμενων αθλητικών υποδομών, στοιχείο που συμβάλει στην ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής.
- 4) **Ενίσχυση υποδομών εκπαίδευσης**: έμφαση δίνεται στη βελτίωση των υποδομών εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων καθώς και των δυνατοτήτων των κατοίκων σε δράσεις εκπαίδευσης, συμβουλευτικής και κατάρτισης.

Η Στόχευση της Στρατηγικής του ΠΠΑ, αντιστοιχίζεται με τις Προτεραιότητες του ΕΠΑ για την Κοινωνική Ανάπτυξη, για τις οποίες θα συμπεριληφθούν Κατηγορίες Δράσεων, ως εξής:

Πίνακας 18: Κοινωνική Ανάπτυξη - Ειδικό Αναπτυξιακό Στόχο

Κοινωνική Ανάπτυξη

Ειδικό Αναπτυξιακό Στόχο ΠΠΑ ΠΑΜΘ	Προτεραιότητες ΕΠΑ
Βελτίωση υποδομών υγείας	3.1. Υγεία – υποδομές, εξοπλισμός
Ενίσχυση υποδομών πρόνοιας	3.5. Κοινωνικές επενδύσεις
Αναβάθμιση αθλητικών υποδομών	3.13. Υποδομές στον τομέα του αθλητισμού
Ενίσχυση υποδομών εκπαίδευση	3.8. Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης

Ο επόμενος πίνακας καταγράφει τις **Κατηγορίες Δράσεων** ή/και τα ονοματισμένα έργα για τις Προτεραιότητες του ΕΠΑ, τις οποίες συμπεριλαμβάνει το ΠΠΑ της ΠΑΜΘ στον **Αναπτυξιακό Στόχο της Πράσινης Ανάπτυξης**:

Πίνακας 19: Κοινωνική Ανάπτυξη - ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΑ - ΠΠΑ/ΔΡΑΣΕΙΣ ή ΕΡΓΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ	
Α/Α	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΑ - ΠΠΑ/ΔΡΑΣΕΙΣ ή ΕΡΓΑ
3	3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
3.1	<i>3.1 Υγεία - υποδομές, εξοπλισμός</i>
3.1.1	ΕΡΓΑ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ - ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ
3.1.2	ΔΡΑΣΕΙΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΖΩΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΜΗ ΔΙΑΣΠΟΡΑ ΑΣΘΕΝΕΙΩΝ
3.1.3	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΙΑΤΡΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ
3.5	<i>3.5 Κοινωνικές επενδύσεις</i>
3.5.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ - ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
3.8	<i>3.8 Ανάπτυξη και Εκσυγχρονισμός Υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης</i>
3.8.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
3.13	<i>3.13 Υποδομές στον τομέα του αθλητισμού</i>
3.13.1	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
3.13.2	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ - ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
3.13.3	ΜΕΛΕΤΕΣ ΕΡΓΩΝ ΓΙΑ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

II.2.4. Άξονας 4: Ανάπτυξη Υποδομών

Στην Περιφέρεια ΑΜΘ καταγράφονται μέχρι στιγμής 140 ενεργά έργα που συνδέονται με τον Άξονα της Ανάπτυξης Υποδομών, συνολικού προϋπολογισμού 63.128.287,89 εκ. €, εκ των οποίων τα περισσότερα περιλαμβάνουν έργα οδικής ασφάλειας. Ακολουθούν έργα οδικών και λιμενικών υποδομών καθώς και έργα πολυτροπικής και αστικής κινητικότητας. Η στοχοθεσία της Περιφέρειας στον τομέα της Ανάπτυξης Υποδομών σχετίζεται κυρίως με την ενίσχυση των δυνατοτήτων περιφερειακής διασύνδεσης που σχετίζεται άμεσα με τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και των επισκεπτών της ΑΜΘ. Πιο ειδικά περιλαμβάνει:

- την ενίσχυση της ενδοπεριφερειακής και διαπεριφερειακής προσπελασιμότητας
- την ανάδειξη της Περιφέρειας ΑΜΘ σε κόμβο πολυτροπικών μεταφορών. Έμφαση δίνεται στη διατροπικότητα των μεταφορών και την ενίσχυση των σιδηροδρομικών μεταφορών (επιβατικών, εμπορευματικών) προκειμένου να λειτουργήσουν επικουρικά και σε ισορροπία με τις οδικές μεταφορές.
- την αναβάθμιση, ανάδειξη και διασύνδεση λιμενικών, σιδηροδρομικών υποδομών καθώς και η δημιουργία νέων συνδέσεων με περιοχές που συγκεντρώνουν επιχειρηματικό ενδιαφέρον.

- την αναβάθμιση του οδικού δικτύου για τη διευκόλυνση της κυκλοφορίας και την εξυπηρέτηση των παραγωγικών δραστηριοτήτων της υπαίθρου.
- τη βελτίωση/συντήρηση της οδικής ασφάλειας του εθνικού και επαρχιακού εθνικού δικτύου.

Για την επίτευξη των ως άνω στόχων, το ΠΠΑ προχωρά στην εξειδίκευση της Στρατηγικής σε Ειδικούς Στόχους. **Η Στόχευση του ΠΠΑ της ΠΑΜΘ ως προς την Ανάπτυξη Υποδομών** αναμένεται να συμβάλλει στη βελτίωση της συνδεσιμότητας της Περιφέρειας, στον εκσυγχρονισμό του υπάρχοντος συστήματος μεταφορών καθώς και στη βελτίωση της ασφάλειας στις μεταφορές. Προτεραιότητα δίνεται επίσης και στην ενίσχυση των δυνατοτήτων μέσω ΤΠΕ, στο πλαίσιο κάλυψης των αυξανόμενων αναγκών με σύγχρονες τεχνολογικές λύσεις. Οι **Ειδικό Αναπτυξιακό Στόχοι του ΠΠΑ της ΠΑΜΘ** στον τομέα της **Ανάπτυξης Υποδομών** είναι:

- 1) **Υποδομές Μεταφορών**: οι ολοκληρωμένες μεταφορικές υποδομές συνιστούν σημαντικό παράγοντα τοπικής ανάπτυξης. Η ενίσχυση των δυνατοτήτων μεταφοράς στην Περιφέρεια ΑΜΘ συνιστά στόχο πρώτης προτεραιότητας καθώς δημιουργεί τις προϋποθέσεις για δυναμικότερη συμμετοχή των επιχειρήσεων στις εθνικές και ευρωπαϊκές αλυσίδες αξίας. Η ενίσχυση της περιφερειακής ανταγωνιστικής θέσης της περιφέρειας διέπεται από την αναγκαιότητα αναβάθμισης των οδικών αξόνων και των λιμενικών της υποδομών. Η ανάπτυξη των οδικών της υποδομών θα συμβάλει σημαντικά στην ενίσχυση του ρόλου της στο βόρειο-βορειοανατολικό άξονα της χώρας προς τα Βαλκάνια, τη Νέα Κεντρική και την Ανατολική Ευρώπη. Παράλληλα, η βελτίωση των λιμενικών υποδομών θα λειτουργήσει πολλαπλασιαστικά στην περαιτέρω ενίσχυση των δυνατοτήτων των θαλασσίων μεταφορών, της αλιείας και του τουρισμού στην περιοχή. Στο πλαίσιο αυτό καίριας σημασίας κρίνεται και η βελτίωση της ασφάλειας στις μεταφορές, η οποία συνδέεται άμεσα με τη βελτίωση του εθνικού και επαρχιακού δικτύου της. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνονται στοχευμένες παρεμβάσεις στο οδικό δίκτυο της ΑΜΘ, όπως παρεμβάσεις σε επικίνδυνα σημεία του οδικού δικτύου που αφορούν επισκευή φθαρμένων οδοστρωμάτων, καθαρισμό περιοχών για αύξηση της ορατότητας, διαγράμμιση της οδού, τοποθέτηση πινακίδων σήμανσης, αντικατάσταση στηθαίων ασφαλείας, κλπ.
- 2) **Υποδομές ΤΠΕ**: η ανάπτυξη υποδομών ΤΠΕ κρίνονται ως ιδιαίτερως σημαντικές για την τοπική και κοινωνική ανάπτυξη, ιδίως αν λάβει κανείς υπόψη

τόσο τις έκτακτες συνθήκες που λαμβάνουν χώρα σε παγκόσμιο επίπεδο (πανδημία COVID-19), όσο και τις τεχνολογικές εξελίξεις.

- 3) **Αναβάθμιση υποδομών αστικής κινητικότητας**: περιλαμβάνονται έργα υποδομών του αστικού και εξωαστικού περιβάλλοντος άμεσα συνδεδεμένα με τη βελτίωση των συνθηκών αστικής κινητικότητας και την ενίσχυση των δυνατοτήτων πολυτροπικής κινητικότητας, τα οποία αναμένεται να έχουν υψηλό κοινωνικό αντίκτυπο στην τοπική οικονομία.

Η Στόχευση της Στρατηγικής του ΠΠΑ, αντιστοιχίζεται με τις Προτεραιότητες του ΕΠΑ για την Ανάπτυξη Υποδομών, για τις οποίες θα συμπεριληφθούν Κατηγορίες Δράσεων, ως εξής:

Πίνακας 20: Ανάπτυξη Υποδομών - Ειδικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι

Ανάπτυξη Υποδομών

Ειδικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι ΠΠΑ ΠΑΜΘ	Προτεραιότητες ΕΠΑ
Υποδομές Μεταφορών	4.5. Οδικές Υποδομές 4.3. Λιμενικές Υποδομές 4.8. Οδική Ασφάλεια
Υποδομές ΤΠΕ	4.1. Υποδομές ΤΠΕ
Αναβάθμιση υποδομών αστικής κινητικότητας	4.10. Πολυτροπική και αστική Κινητικότητα

Ο επόμενος πίνακας καταγράφει τις **Κατηγορίες Δράσεων** ή/και τα ονοματισμένα έργα για τις Προτεραιότητες του ΕΠΑ, τις οποίες συμπεριλαμβάνει το ΠΠΑ της ΠΑΜΘ στον **Αναπτυξιακό Στόχο της Ανάπτυξης Υποδομών**:

Πίνακας 21: Ανάπτυξη Υποδομών - ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΑ - ΠΠΑ/ΔΡΑΣΕΙΣ ή ΕΡΓΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ	
Α/Α	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΑ - ΠΠΑ/ΔΡΑΣΕΙΣ ή ΕΡΓΑ
4	4. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
4.1	4.1 Υποδομές ΤΠΕ
4.1.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ & ΕΚΓΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΤΠΕ
4.3	4.3 Λιμενικές υποδομές

4.3.1	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ, ΕΠΕΚΤΑΣΗ, ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
4.3.2	ΜΕΛΕΤΕΣ ΛΙΜΕΝΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
4.3.3	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΩΡΙΜΑΝΣΗΣ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ, ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ ΛΙΜΕΝΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
4.5	<i>4.5 Οδικές υποδομές</i>
4.5.1	ΟΔΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ
4.5.2	ΜΕΛΕΤΕΣ ΟΔΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
4.8	<i>4.8 Οδική ασφάλεια</i>
4.8.1	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ
4.8.2	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΦΘΟΡΩΝ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ
4.8.3	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ/ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ
4.8.4	ΕΡΓΑ ΟΔΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ
4.8.5	ΟΔΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΙΣΜΟΣ - ΦΩΤΕΙΝΗ ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
4.8.6	ΜΕΛΕΤΕΣ ΟΔΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ
4.10	<i>4.10 Πολυτροπική και αστική κινητικότητα</i>
4.10.1	ΕΡΓΑ ΑΣΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
4.10.2	ΜΕΛΕΤΕΣ ΕΡΓΩΝ ΑΣΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

II.2.5. Άξονας 5: Ενίσχυση εξωστρέφειας

Τα ενεργά έργα της ΠΑΜΘ που καταγράφονται μέχρι στιγμής στον τομέα της Εξωστρέφειας είναι 6, συνολικού προϋπολογισμού 1.801.314,19 €, και συμπεριλαμβάνουν δράσεις για την ανάδειξη πολιτιστικών και τουριστικών σημείων της Περιφέρειας.

Οι τάσεις διεύρυνσης που παρουσιάζονται στον τριτογενή τομέα τη περιφέρειας σε συνδυασμό με την επιδίωξη για εκσυγχρονισμό του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα και τη διασύνδεσή τους με το αγαθό που μπορεί η ΠΑΜΘ να προσφέρει ως προορισμός, δείχνουν προς την κατεύθυνση της ανάδειξης του τουριστικού και πολιτιστικού δυναμικού της και της ενίσχυσης της εξωστρέφειας των τοπικών προϊόντων. Η ενίσχυση της εξωστρέφειας της Περιφέρειας θα οδηγήσει σε μια πιο σταθερή οικονομική βάση, ενδυναμώνοντας την περιφερειακή οικονομία. Λαμβάνοντας υπόψη τα συμπεράσματα της ανάλυσης της υφιστάμενης κατάστασης και της αποτίμησης των ενεργών έργων η περιφέρεια επιδιώκει:

- Την ανάδειξη των πολιτιστικών μνημείων της ΠΑΜΘ και τη βελτίωση των τουριστικών της υποδομών.
- Την προστασία και ανάδειξη των προστατευόμενων παραλιακών ζωνών (Εθνικό Πάρκο ΑΜΘ και Δέλτα Έβρου), προκειμένου να ενισχυθεί ο εναλλακτικός τουρισμός.

- Την κατάλληλη χωροθέτηση των παραγωγικών δραστηριοτήτων σε υποδοχείς και ζώνες που θα διασφαλίζουν τη διαφύλαξη του περιβάλλοντος. Συγκεκριμένα επιδιώκονται: η χωροθέτηση της μεταποιητικής δραστηριότητας σε οργανωμένους υποδοχείς, τα βιώσιμα μοντέλα εξόρυξης μέσω σχεδίων διαχείρισης και καθορισμού ζωνών, η διαφύλαξη της γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας και των περιοχών όπου παράγονται προϊόντα ΠΟΠ (Προϊόντα Ονομασίας Προέλευσης) και ΠΓΕ (Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης).
- Την παραγωγική αναδιάρθρωση της γεωργίας, την εισαγωγή της γεωθερμίας όπου είναι δυνατόν και την ορθολογική διαχείριση των βοσκοτόπων. Παράλληλα είναι σημαντική η εκπόνηση σχεδίων για τη διαχείριση της κτηνοτροφίας και της υλοτομίας και η προσπάθεια για πιστοποίηση των τοπικά παραγόμενων προϊόντων, όπως ο καπνός ανατολικού τύπου (μπασμάς).
- Την αξιοποίηση των αστικών κέντρων - λιμένων της Αλεξανδρούπολης και της Καβάλας μέσα από έργα που θα ενισχύσουν την ποιότητα ζωής και το τουριστικό αγαθό τους (τουριστικές εγκαταστάσεις, σκάφη αναψυχής, χρήσεις γης των οικισμών, αναπλάσεις, προστασία του τοπίου κτλ.).
- Την ενίσχυση της εξωστρέφειας της περιφέρειας μέσα από τον προσδιορισμό της τουριστικής ταυτότητάς της και της εφαρμογής των αντίστοιχων σχεδίων που έχουν εκπονηθεί ή που θα εκπονηθούν, με στόχο την ισόρροπη ανάπτυξη του τουρισμού.

Για την επίτευξη των παραπάνω επιδιώξεων, το ΠΠΑ εξειδικεύει τη Στρατηγική του σε Ειδικούς Στόχους. **Η Στόχευση του ΠΠΑ της ΠΑΜΘ ως προς την Εξωστρέφεια** αναμένεται να συμβάλλει στη διεύρυνση της παραγωγικής βάσης και στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής οικονομίας. **Οι Ειδικό Αναπτυξιακοί Στόχοι του ΠΠΑ της ΠΑΜΘ** είναι:

- 1) **Ενίσχυση της Εξωστρέφειας του πρωτογενούς και του δευτερογενούς τομέα**: Προωθείται ο μετασχηματισμός του αγροδιατροφικού συμπλέγματος και ενίσχυση των επιχειρήσεων του με σκοπό την αύξηση της εξωστρέφειας, τόσο διαπεριφερειακά, όσο και διεθνώς. Για τον πρωτογενή τομέα προωθούνται οι δραστηριότητες υψηλής παραγωγικότητας. Προωθείται, επιπλέον, η διασύνδεση των δραστηριοτήτων του πρωτογενούς και του δευτερογενούς τομέα και η ενίσχυση των πηγών

μοναδικότητας (π.χ., προϊόντα ΠΟΠ), καθώς και η χρήση ώριμων διεργασιών, οργανωτικών και προωθητικών καινοτομιών, συμπεριλαμβανομένων της χρήσης ΤΠΕ και της αναβάθμισης των ανθρώπινων πόρων, προκειμένου να βελτιωθεί η περιφερειακή προστιθέμενη αξία.

- 2) **Ανάδειξη του πολιτιστικού και φυσικού πλούτου:** Περιλαμβάνει την ενίσχυση του τουριστικού αγαθού της Περιφέρειας μέσα από την αξιοποίηση των διαθέσιμων πολιτιστικών, φυσικών, ανθρώπινων και πολιτισμικών πόρων και υποδομών. Προωθείται η προστασία και ανάδειξη μνημείων αρχαιολογικών χώρων, τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος, μουσείων και χώρων πολιτισμού, καθώς και η αποκατάσταση, ανάδειξη και επανάχρηση διατηρητέων, ιστορικών και πολιτιστικών κτιρίων και οικιστικών συνόλων και η βιώσιμη ανάπτυξη των αστικών κέντρων, καθώς αποτελούν τους τόπους υποδοχής του τουρισμού και διαμορφώνουν την εικόνα του προορισμού στη συνείδηση του επισκέπτη.
- 3) **Πρώθηση του εναλλακτικού τουρισμού:** ο ειδικός στόχος περιλαμβάνει ενέργειες για την εδραίωση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού μέσα από την ανάπτυξη υποδομών εναλλακτικού τουρισμού, την προστασία και τη συνδυασμένη ανάδειξη και αξιοποίηση του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και παράλληλα τη διασύνδεση του τουρισμού με την πρωτογενή παραγωγή και τη μεταποιητική δραστηριότητα.
- 4) **Καθιέρωση της ταυτότητας της Περιφέρειας ως ισχυρό brand name:** Ο ειδικός στόχος επιδιώκει την ενίσχυση της θέσης του τουριστικού προϊόντος της ΠΑΜΘ στην εγχώρια και τη διεθνή αγορά. Συμπεριλαμβάνει δράσεις διαχείρισης της εικόνας και της τουριστικής ταυτότητας του αγαθού του τόπου, μέσα από τις οποίες θα επικοινωνηθεί κατάλληλα η ιδιαίτερη ταυτότητα της ΠΑΜΘ (ή των κατά τόπους περιοχών της), θα αναδειχθεί η συμβολή του τουριστικού τομέα και της αλυσίδας αξίας του στην τοπική οικονομία και θα ενθαρρυνθούν οι δικτυώσεις.

Η Στόχευση της Στρατηγικής του ΠΠΑ, αντιστοιχίζεται με τις Προτεραιότητες του ΕΠΑ για την Εξωστρέφεια, για τις οποίες θα συμπεριληφθούν Κατηγορίες Δράσεων, ως εξής:

Πίνακας 22: Εξωστρέφεια - Ειδικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι

Εξωστρέφεια

Ειδικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι ΠΠΑ ΠΑΜΘ	Προτεραιότητες ΕΠΑ
Ενίσχυση της Εξωστρέφειας του πρωτογενούς και του δευτερογενούς τομέα:	5.8 Ενίσχυση των επιχειρήσεων για αύξηση της εξωστρέφειας στις εθνικές και διεθνείς αγορές 5.9. Ανάπτυξη και προώθηση προϊόντων με προστατευόμενη ονομασία προέλευσης (ΠΟΠ) και προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη (ΠΓΕ) 5.11. Προώθηση ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό (συμμετοχή σε εκθέσεις, εμπορικές αποστολές κλπ.)
Ανάδειξη του πολιτιστικού και φυσικού πλούτου:	5.3. Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος 5.5. Μουσεία και Πολιτιστικά Κέντρα
Προώθηση του Εναλλακτικού Τουρισμού:	5.2. Προώθηση και ανάπτυξη υποδομών για εναλλακτικές μορφές τουρισμού (health & wellness, city break, αγροτουρισμός, ορειβατικός τουρισμός κλπ.)
Καθιέρωση της ταυτότητας της Περιφέρειας ως ισχυρό brand name	5.12. Δημιουργία και προώθηση εθνικού εμπορικού σήματος

Ο επόμενος πίνακας καταγράφει τις **Κατηγορίες Δράσεων** ή/και τα ονοματισμένα έργα για τις Προτεραιότητες του ΕΠΑ, τις οποίες συμπεριλαμβάνει το ΠΠΑ της ΠΑΜΘ στον **Αναπτυξιακό Στόχο της Εξωστρέφειας**:

Πίνακας 23: Εξωστρέφεια - ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΑ - ΠΠΑ/ΔΡΑΣΕΙΣ ή ΕΡΓΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ	
Α/Α	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΑ - ΠΠΑ/ΔΡΑΣΕΙΣ ή ΕΡΓΑ
5	5.ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ
5.2	5.2. Προώθηση και ανάπτυξη υποδομών για εναλλακτικές μορφές τουρισμού (health & wellness, city break, αγροτουρισμός, ορειβατικός τουρισμός κλπ.)
5.2.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ - ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
5.3	5.3. Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος
5.3.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ - ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ
5.5	5.5. Μουσεία και Πολιτιστικά Κέντρα
5.5.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ
5.8	5.8 Ενίσχυση των επιχειρήσεων για αύξηση της εξωστρέφειας στις εθνικές και διεθνείς αγορές
5.8.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
5.9	5.9. Ανάπτυξη και προώθηση προϊόντων με προστατευόμενη ονομασία προέλευσης (ΠΟΠ) και προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη (ΠΓΕ)
5.9.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΠΟΠ ΚΑΙ ΠΓΕ
5.11	5.11. Προώθηση ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό (συμμετοχή σε εκθέσεις, εμπορικές αποστολές κλπ.)
5.11.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ
5.12	5.12. Δημιουργία και προώθηση εθνικού εμπορικού σήματος
5.12.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΚΑΙ BRANDING

II.2.6. Άξονας 6: Υποστήριξη των εποπτευόμενων φορέων της ΠΑΜΘ

Τα ενεργά έργα της ΠΑΜΘ που καταγράφονται μέχρι στιγμής στον τομέα της Υποστήριξης των εποπτευόμενων φορέων της ΠΑΜΘ είναι 7, συνολικού προϋπολογισμού 2.030.000,00 €, και συμπεριλαμβάνουν πόρους του ΠΤΑ, δαπάνες για εκτός έδρας κινήσεις και έξοδα και αμοιβές ειδικών εργασιών και την τεχνική βοήθεια για τη μεταβατική περίοδο του ΕΠΑ. Λαμβάνοντας υπόψη την αποτίμηση των ενεργών έργων το ΠΠΑ εξειδικεύει τη Στρατηγική της Περιφέρειας σε **Ειδικούς Στόχους**, ως προς την **Υποστήριξη των εποπτευόμενων φορέων της ΠΑΜΘ** ως εξής:

- 1) **Διοικητική Υποστήριξη**: Αφορά την υποστήριξη των εργασιών της περιφέρειας αναφορικά με την κάλυψη εξόδων, ώστε η ΠΑΜΘ να επιτελεί το έργο της απρόσκοπτα.
- 2) **Τεχνική Βοήθεια**: Ο στόχος εστιάζει στην τεχνική βοήθεια που αφορά το ΕΠΑ και κατά συνέπεια το ΠΠΑ της ΠΑΜΘ και την εκπόνηση και εφαρμογή αυτού.

Η Στόχευση της Στρατηγικής του ΠΠΑ, αντιστοιχίζεται με τις Προτεραιότητες του ΕΠΑ για την Υποστήριξη των εποπτευόμενων φορέων της ΠΑΜΘ, για τις οποίες θα συμπεριληφθούν Κατηγορίες Δράσεων, ως εξής:

Πίνακας 24: Υποστήριξη των εποπτευόμενων φορέων της ΠΑΜΘ - Ειδικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι

Υποστήριξη των εποπτευόμενων φορέων της ΠΑΜΘ

Ειδικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι ΠΠΑ ΠΑΜΘ	Προτεραιότητες ΕΠΑ
Διοικητική Υποστήριξη	6.1. Διοικητική Υποστήριξη
Τεχνική Βοήθεια	6.2. Τεχνική Βοήθεια

Ο επόμενος πίνακας καταγράφει τις **Κατηγορίες Δράσεων** ή/και τα ονοματισμένα έργα για τις Προτεραιότητες του ΕΠΑ, τις οποίες συμπεριλαμβάνει το ΠΠΑ της ΠΑΜΘ στον **Αναπτυξιακό Στόχο της Υποστήριξης των εποπτευόμενων φορέων της ΠΑΜΘ**:

Πίνακας 25: Υποστήριξη των εποπτευόμενων φορέων της ΠΑΜΘ - ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΑ - ΠΠΑ/ ΔΡΑΣΕΙΣ ή ΕΡΓΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ	
Α/Α	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΑ - ΠΠΑ/ ΔΡΑΣΕΙΣ ή ΕΡΓΑ
6	ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΕΠΟΠΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΤΗΣ ΠΑΜΘ
6.1	<i>6.1. Διοικητική Υποστήριξη</i>
6.1.1	ΠΟΡΟΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΦ. ΤΑΜΕΙΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
6.1.2	ΔΑΠΑΝΕΣ ΓΙΑ ΕΚΤΟΣ ΕΔΡΑΣ ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΑ ΕΞΟΔΑ ΚΑΙ ΑΜΟΙΒΕΣ ΓΙΑ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΠΕΡΑΝ ΑΠΟ ΤΑ ΣΥΝΗΘΗ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥ ΜΟΝΙΜΟΥ ΚΑΙ ΜΕ ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΠΟΥ ΚΑΤΕΧΕΙ ΠΡΟΣΩΡΙΝΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΑΟΡΙΣΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΤΟΥ Ν. 1647/86
6.2	<i>6.2. Τεχνική Βοήθεια</i>
6.2.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
6.2.2	ΔΡΑΣΕΙΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΤΠΑ / ΠΠΑ
6.2.3	ΔΡΑΣΕΙΣ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΝ –ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΕΩΝ
6.2.4	ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑΣ
6.2.5	ΜΕΛΕΤΕΣ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗΣ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ & ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΚΛΠ ΤΟΥ ΠΠΑ
6.2.6	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΜΕ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΦΟΡΕΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ, ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΚΛΠ ΤΟΥ ΠΠΑ

II.3. Τεκμηρίωση Ανάγκης Χρηματοδότησης από το ΕΠΑ

Όπως έχει προαναφερθεί, η Στρατηγική της ΠΑΜΘ στο πλαίσιο του ΠΠΑ λαμβάνει υπόψη της το σύνολο των εκτελούμενων έργων και τις προκύπτουσες ανάγκες σε νέα έργα και δράσεις, σε συνδυασμό με τις κατευθύνσεις και τις προτεραιότητες που τίθενται σε εθνικό επίπεδο από το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2021-2027, το νέο Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης – ΕΣΠΑ 2021-2027 καθώς και το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πλαίσιο της ΑΜΘ 2014-2020. Επίσης, στο πλαίσιο της συνέργειας και της συμπληρωματικότητας και προκειμένου για τη μεγιστοποίηση των αναμενόμενων αποτελεσμάτων, λαμβάνονται υπόψη και λοιπά αναπτυξιακά προγράμματα που υλοποιούνται σε εθνικό επίπεδο, όπως παραδείγματος χάριν τα Τομεακά, το Πρόγραμμα Ανάπτυξης και Αλληλεγγύης για την Τοπική Αυτοδιοίκηση «Αντώνης Τρίτσης», κτλ.

Η ανάγκη χρηματοδότησης των προτεραιοτήτων του ΠΠΑ της ΑΜΘ από το ΕΠΑ εντάσσεται στο πλαίσιο της προσπάθειας για συντονισμένη αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων πόρων, έτσι ώστε να παραχθούν πολλαπλασιαστικά οφέλη για την οικονομία της περιοχής. Κάθε προσπάθεια της ΑΜΘ για την ενίσχυση της αναπτυξιακής της δυναμικής προϋποθέτει την αποτελεσματική αξιοποίηση όλων των δυνατών πηγών χρηματοδότησης. Εξασφαλίζεται έτσι ένα ολοκληρωμένο πλέγμα μέσων χρηματοοικονομικής ενίσχυσης, γεγονός που θα διασφαλίσει τη μέγιστη δυνατή απόδοση έργων-χρηματοδοτικών πόρων.

Η ανάγκη χρηματοδότησης των Προτεραιοτήτων του ΠΠΑ της Περιφέρειας ΑΜΘ από το ΕΠΑ τεκμαίρεται ουσιαστικά από τα βασικά χαρακτηριστικά που διέπουν τους αναπτυξιακούς και ειδικούς στόχους και χαρακτηρίζονται από τα εξής:

Για τον **Άξονα 1: Έξυπνη Ανάπτυξη**: χαμηλός βαθμός διασύνδεσης του παραγωγικού τομέα με την καινοτομία, έλλειψη ενδιάμεσων μηχανισμών υποστήριξης της καινοτομίας, χαμηλό απόθεμα ανθρώπινων πόρων, χαμηλές κατά κεφαλή δαπάνες σε Έρευνα και Τεχνολογία, μη οργανωμένη διασύνδεση του ακαδημαϊκού και του επιχειρηματικού τομέα, έλλειψη φορέων και οργανισμών στήριξης καινοτομίας και μεταφοράς τεχνολογίας, μη ικανοποιητικός βαθμός ενσωμάτωσης των ΤΠΕ στους δημόσιους φορείς, χαμηλά επίπεδα διαλειτουργικότητας και πληροφοριακής ωριμότητας, έντονο brain drain, ανάγκες για τη δημιουργία υποδομών δικτύων νέας γενιάς ιδίως για την εξυπηρέτηση περιοχών με ένταση επιχειρηματικής δραστηριότητας, ανάγκες για ευρυζωνική κάλυψη κυρίως των ορεινών και απομακρυσμένων περιοχών της υπαίθρου.

Για τον **Άξονα 2: Πράσινη Ανάπτυξη**: μη αποτελεσματική διαχείριση και ανάδειξη των προστατευόμενων περιοχών, χαμηλός βαθμός αξιοποίησης των φυσικών πόρων, κίνδυνος υποβάθμισης του υδάτινου υδροφορέα, συγκρούσεις χρήσεων γης, υφιστάμενες δυνατότητες διάθεσης στερεών αποβλήτων, κίνδυνοι εξαιτίας έκτακτων φαινομένων, όπως πχ πλημμύρες.

Για τον **Άξονα 3: Κοινωνική Ανάπτυξη**: υψηλό ποσοστό πληθυσμού αντιμέτωπο με τον κίνδυνο της φτώχειας, αδυναμία κάλυψης αναγκών σε δομές και υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας (εξαιτίας και της παγκόσμιας πανδημίας Covid-19), χαμηλή ενσωμάτωση των Ρομά και χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης, χαμηλό μορφωτικό επίπεδο πληθυσμού, αδυναμία διαφύλαξης της υγείας λόγω πανδημίας, περαιτέρω αποκλεισμός και φωτοχοποίηση των ατόμων με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες και των Ρομά.

Για τον **Άξονα 4: Ανάπτυξη Υποδομών**: ανάγκη ενίσχυσης των σιδηροδρομικών μεταφορών, εξασθένιση του εμπορευματικού χαρακτήρα των αεροδρομίων, ανάγκη διεύρυνσης των υπηρεσιών των λιμένων, υποβαθμισμένη ποιότητα οδικών μεταφορών λόγω φθορών στο οδικό δίκτυο και ανάγκη ενίσχυσης του τομέα της οδικής ασφάλειας.

Για τον **Άξονα 5: Εξωστρέφεια**: υποβάθμιση πολιτιστικού αποθέματος, αδύναμη διασύνδεση πολιτιστικών πόρων, ανάγκη σχεδιασμού και υλοποίησης ενιαίας τουριστικής ταυτότητας, υπέρβαση φέρουσας ικανότητας τουριστικά αναπτυσσόμενων περιοχών, όξυνση συγκρούσεων χρήσεων γης, αδυναμία διαφοροποίησης τουριστικού αγαθού, χαμηλός βαθμός τυποποίησης αγροτικής παραγωγής.

II.4. Δείκτες Εκροών

Για την αποτελεσματική παρακολούθηση, αξιολόγηση και αναθεώρηση του ΠΠΑ καταρτίζεται ένα σύνολο δεικτών, μέσω των οποίων αποτιμάται η πρόοδος ως προς την υλοποίηση των ειδικών στόχων, όπως αυτοί καθορίστηκαν στο κεφάλαιο II.2 του παρόντος κειμένου. Οι δείκτες ενσωματώνουν τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα, τα οποία θα πρέπει να επιτευχθούν στο τέλος της προγραμματικής περιόδου του ΠΠΑ.

Σημειώνεται ότι, εκτός από το ΕΠΑ και το ΠΠΑ, η επίτευξη των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων απαιτεί τη συντονισμένη κινητοποίηση όλων των διαθέσιμων εργαλείων, που περιλαμβάνουν ενδεικτικά έργα που χρηματοδοτούνται από τους δημόσιους πόρους των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, νομοθετικές και οργανωτικές παρεμβάσεις στη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης και ευρύτερα της οικονομίας, αλλά και ιδιωτικές επενδύσεις.

Στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζονται τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα ανά ειδικό στόχο των αξόνων του ΠΠΑ. Σημειώνεται ότι ως βάση επιλογής των δεικτών του ΠΠΑ λαμβάνονται οι Δείκτες και τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα που τίθενται από το ΕΠΑ για την προγραμματική περίοδο 2021-2025.

Δείκτες του ΠΠΑ για τον Αναπτυξιακό Στόχο «Έξυπνη Ανάπτυξη»

Πίνακας 26: Δείκτες του ΠΠΑ για τον Αναπτυξιακό Στόχο «Έξυπνη Ανάπτυξη»

Δείκτης	Προτεραιότητα	Τιμή βάσης	Τιμή σύγκρισης	Τιμή Στόχος
Χρήστες του διαδικτύου (% των ατόμων) ¹	Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακή ένταξη	70% (2019)	83% (2019)	85% (2025)
Χρήστες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης (% των ατόμων) ¹	Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακή ένταξη	36% (2019)	64% (2019)	70% (2025)
Κάλυψη ευρυζωνικών υπηρεσιών επικοινωνιών υπερυψηλής ταχύτητας 1 Gbps (% των σχολείων, μεταφορικών κόμβων, δημόσιων υπηρεσιών) ²	Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακή ένταξη	-	-	100% (2025)
Βασικές ψηφιακές δεξιότητες (% των ατόμων) ³	Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακή ένταξη	46% (2019)	57% (2019)	65% (2025)
Ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες – Υποδείκτης DESI ¹	Δημόσια διοίκηση και ψηφιοποίηση	46,9 (2019)	62,9 (2019)	70 (2025)
Δαπάνες έρευνας & καινοτομίας, ως % του ΑΕΠ ⁴	Δημιουργία επιλεγμένων κεντρικών ερευνητικών προγραμμάτων σε τομείς αιχμής	1.18% (2019)	2,12% (2019)	>2% (2025)
Απασχόληση στη βιομηχανία υψηλής, μέσης-υψηλής τεχνολογίας και σε υπηρεσίες έντασης γνώσης (% της συνολικής απασχόλησης) ⁵	Βιομηχανική μετάβαση και επιχειρηματικότητα	37,8% (2019)	46,1%(2019)	>45% (2025)
Υπολογιστικό νέφος Cloud (% των επιχειρήσεων) ¹	Βιομηχανική μετάβαση και επιχειρηματικότητα	7%(2019)	18% (2019)	40% (2025)

Διεθνής Κατάταξη Ανάπτυξης Clusters - World Economic Forum⁴	Συστάδες ανάπτυξης	128 (2019)		50 (2025)
Ποσοστό (%) ατόμων με σοβαρή και μέτρια αναπηρία 16 ετών και άνω που έχουν τη δυνατότητα σύνδεσης στο διαδίκτυο όποτε το χρειάζονται	Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακή ένταξη	Άτομα με σοβαρή αναπηρία 16 ετών και άνω: 45,7%, Άτομα με μέτρια αναπηρία 16 ετών και άνω: 47,7% (Στα άτομα χωρίς αναπηρία, ο δείκτης ανέρχεται στο 88,1%)		

Πηγές: ¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή The Digital Economy and Society Index (DESI) 2019. ² Ευρωπαϊκή Στρατηγική Ευρυζωνικότητας (2020). ³ Ευρωπαϊκή Στρατηγική Δεδομένων 2019-2024. ⁴ World Economic Forum (2019). ⁵ Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης της ΕΕ28 (αξιολόγησης προόδου Ελλάδας από Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Φεβ. 2020). ⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή European Innovation Scoreboard (2019).

Δείκτες του ΠΠΑ για τον Αναπτυξιακό Στόχο «Πράσινη Ανάπτυξη»

Πίνακας 27: Δείκτες του ΠΠΑ για τον Αναπτυξιακό Στόχο «Πράσινη Ανάπτυξη»

Δείκτης	Προτεραιότητα	Τιμή βάσης	Τιμή σύγκρισης	Τιμή Στόχος	Σχόλια
Ενεργειακή ανακαίνιση του συνολικού εμβαδού της θερμικής ζώνης των κτιρίων της κεντρικής δημόσιας διοίκησης	Ενεργειακή απόδοση	-	-	5,4 χιλ. τ.μ. ετησίως ¹	Στόχος του ΕΣΕΚ
Ανακαίνιση και αντικατάσταση κτιρίων κατοικίας με νέα σχεδόν μηδενικής ενεργειακής κατανάλωσης	Ενεργειακή απόδοση	-	-	60 χιλ. κτίρια ετησίως ¹	Στόχος του ΕΣΕΚ
Μείωση της ενεργειακής ένδειας	Ενεργειακή απόδοση	17,9% (2019) ³	7,3% (ΕΕ 2018) ³	<10%	Ποσοστό ατόμων που δεν μπορούν να συντηρήσουν αρκετά ζεστό το σπίτι τους
Ποσοστό κυκλικής χρήσης των υλικών	Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων	1,6 (2017)	11,2 (ΕΕ 2017)	5	Ποσοστό ανακτημένων υλικών ως ποσοστό της συνολικής χρήσης υλικών
Έκθεση σε ατμοσφαιρική ρύπανση από αιωρούμενα σωματίδια (PM2.5)	Πράσινες πόλεις	14,7 μg / m ³ (2016) ²	14,1 μg / m ³ (2016) ²	<12 mg/m ³	Υπολογίζεται με βάση τη μέση συγκέντρωση αιωρούμενων σωματιδίων με διάμετρο μικρότερο των 2,5 μm σε σταθμούς σε αστικές περιοχές, σταθμισμένη με βάση τον αντίστοιχο

					πληθυσμό.
Μερίδιο ηλεκτροκίνητων επιβατικών οχημάτων στις ετήσιες νέες ταξινομήσεις	Πράσινες πόλεις	0,4%	-	13% ¹	Στόχος του ΕΣΕΚ

Πηγές: ¹ Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα, Δεκέμβριος 2019. ² Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης της ΕΕ28 (αξιολόγησης προόδου Ελλάδας από Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Φεβ. 2020). ³ Eurostat

Δείκτες του ΠΠΑ για τον Αναπτυξιακό Στόχο «Κοινωνική Ανάπτυξη»

Πίνακας 28: Δείκτες του ΠΠΑ για τον Αναπτυξιακό Στόχο «Κοινωνική Ανάπτυξη»

Δείκτης	Προτεραιότητα	Τιμή βάσης	Τιμή σύγκρισης	Τιμή Στόχος	Σχόλια
Σύνολο νοσοκομειακών κλινών, ανά 1000 κατοίκους	Υγεία - υποδομές, εξοπλισμός	4,2 (2017)	4,7 (απλός μ.ο. ΟΟΣΑ 2017)	4,5	Αριθμός κλινών που συντηρούνται, στελεχώνονται και είναι άμεσα διαθέσιμες προς χρήση (σύνολο κλινών για θεραπευτική και ψυχιατρική περίθαλψη)
Αριθμός μονάδων Μαγνητικής Τομογραφίας (MRI), εντός και εκτός νοσοκομείων, ανά εκατομμύριο κατοίκων	Υγεία - υποδομές, εξοπλισμός	26,5 (2017)	34,7 (Γερμανία 2017)	30	Πλήθος εξοπλισμού ανά 1 000 000 κατοίκου
Αριθμός σαρωτών Αξονικής Τομογραφίας (CT) εντός και εκτός νοσοκομείων, ανά εκατομμύριο κατοίκων	Υγεία - υποδομές, εξοπλισμός	34,2 (2017)	35,1 (Γερμανία 2017)	35	Πλήθος εξοπλισμού ανά 1 000 000 κατοίκου
Συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και άλλες υπηρεσίες για	Κοινωνικές επενδύσεις (στήριξη της οικογένειας,	<10% (2017)	-	33%	Συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα που αφορούν παιδιά κάτω των 3 ετών και ανήκουν στην

παιδιά κάτω των 3 ετών, ως ποσοστό του πληθυσμού της αντίστοιχης ηλικιακής ομάδας	ενίσχυση προσχολικής αγωγής)				κατηγορία ISCED 0 (International Standard Classification of Education)
Συμμετοχή στην επίσημη παιδική μέριμνα ή εκπαίδευση παιδιών κάτω των 3 ετών που διαβιούν σε συνθήκες κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROE)	Κοινωνικές επενδύσεις (στήριξη της οικογένειας, ενίσχυση προσχολικής αγωγής)	<10% (2016)	-	33%	Συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα που αφορούν παιδιά κάτω των 3 ετών και ανήκουν στην κατηγορία ISCED 0. Ο κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού αντιστοιχεί σε άτομα που είτε διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας, είτε έχουν υποστεί σοβαρή υλική στέρση ή ζουν σε ένα νοικοκυριό με πολύ χαμηλή ένταση εργασίας, με βάση τους ορισμούς της Eurostat.
Ποσοστό απασχόλησης ατόμων 25-34 ετών, με ανώτερη δευτεροβάθμια ή μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση	Τόνωση των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης	62% (2017)	79% ¹	79%	Ορισμός στόχου με βάση τον Ευρωπαϊκό ΜΟ
Ποσοστό απασχόλησης πρόσφατων αποφοίτων, % του πληθυσμού ηλικίας 20-34	Τόνωση των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης	55,3 (2018)	81,7 (2018)	70%	Με βάση το στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στην εκπαίδευση και την κατάρτιση (ET 2020) το ποσοστό των απασχολούμενων πτυχιούχων (ηλικίας 20-34 ετών με τουλάχιστον ανώτερο επίπεδο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και που έχουν τελειώσει την εκπαίδευση τους πριν από 1-3 χρόνια) πρέπει να είναι τουλάχιστον 82%
Ποσοστό σχολείων με γρήγορη σύνδεση σε ίντερνετ υψηλής ταχύτητας (1GB)	Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης	-	-	100%	Οι ευρωπαϊκοί ευρωζωνικοί στόχοι προβλέπουν ότι έως το 2025 όλα τα σχολεία θα έχουν πρόσβαση σε ίντερνετ υψηλής ταχύτητας (1GB)
Ποσοστό ατόμων με (και χωρίς)		Άτομα με			

<p>περιορισμό δραστηριότητας/αναπηρία, ηλικίας 30-34 ετών, που έχει ολοκληρώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση κατά φύλο και σοβαρότητα αναπηρίας⁴</p>		<p>σοβαρή αναπηρία 30- 34 ετών: 12,2% Άτομα με μέτρια αναπηρία 30- 34 ετών: 27.7% Άτομα χωρίς αναπηρία 30- 34 ετών: 43.4%</p>			
<p>Ποσοστό πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης στον πληθυσμό των ατόμων με (και χωρίς) περιορισμό δραστηριότητας/αναπηρία ηλικίας 18-29 ετών κατά φύλο και σοβαρότητα αναπηρίας⁴</p>		<p>Άτομα με σοβαρή αναπηρία:42 . 6% Άτομα με μέτρια αναπηρία: 18.2% Άτομα χωρίς αναπηρία: 30.9%</p>			

Σημειώσεις: 1 Αφορά τον Μ.Ο. από 23 ευρωπαϊκές χώρες όπου υπήρχαν διαθέσιμα δεδομένα. 4 European Pillar of Social Rights & European network of academic experts in the field of disability (ANED), European comparative data on Europe 2020 & People with disabilities).

Δείκτες του ΠΠΑ για τον Αναπτυξιακό Στόχο «Ανάπτυξη Υποδομών»

Πίνακας 29: Δείκτες του ΠΠΑ για τον Αναπτυξιακό Στόχο «Ανάπτυξη Υποδομών»

Δείκτης	Προτεραιότητα	Τιμή βάσης	Τιμή σύγκρισης	Τιμή Στόχος	Σχόλια
Κάλυψη σε οπτικές ίνες έως το κτίριο	Υποδομές ΤΠΕ	≈0 (2018) ¹	29,5% (2018)	30,0%	Fibre To The Premises - FTTP
Ετοιμότητα δικτύου 5G	Υποδομές ΤΠΕ	0% ¹		100%	Εκχωρηθέν φάσμα ως % του συνολικού εναρμονισμένου φάσματος 5G
Χιλιόμετρα αυτοκινητόδρομων ανά εκατ. κατοίκους	Ανάπτυξη, συντήρηση και εκσυγχρονισμός υποδομών	148 (2015)	298 (Πορτογαλία 2018)	200 (+35%)	-
Εμπορευματικές Οδικές Μεταφορές (δισεκ. τινό-χλμ)	Πολυτροπική και αστική κινητικότητα	15,0 (2015)	-	13,5 (-10%)	Λευκή Βίβλος 2011: Το 30% των οδικών εμπορευματικών μεταφορών σε αποστάσεις άνω των 300 κμ πρέπει να στραφεί σε άλλα μέσα μεταφοράς, όπως ο σιδηρόδρομος ή τα πλωτά μέσα έως το 2030. Έως το 2050 το ποσοστό αυτό πρέπει να υπερβεί το 50% με τη βοήθεια διαμόρφωσης αποτελεσματικών και οικολογικών εμπορευματικών διαδρόμων
Μετακινήσεις με λεωφορεία και τρένα στο σύνολο των επιβατικών μεταφορών	Πολυτροπική και αστική κινητικότητα	17,5 (2017) ³	17,2 (ΕΕ 2017)	19,8 (+15%)	Ποσοστό επί των συνολικών επιβατό-χλμ εσωτερικών μεταφορών

Δείκτης ποιότητας λιμενικών υποδομών⁵	Ανάπτυξη, βελτίωση, συντήρηση και εκσυγχρονισμός λιμενικών υποδομών	4,8 (2019)	5,8 (Δανία 2019)	5,5	Ο δείκτης Ποιότητας Λιμενικών Υποδομών βασίζεται την αντίληψη των στελεχών επιχειρήσεων για τις λιμενικές εγκαταστάσεις της χώρας τους. Οι τιμές του κυμαίνονται από 1 (λιμενική υποδομή που θεωρείται εξαιρετικά υπανάπτυκτη) έως 7 (λιμενική υποδομή θεωρείται αποτελεσματική βάσει διεθνών προτύπων)
---	---	------------	------------------	-----	---

Πηγές: ¹ The Digital Economy and Society Index (DESI) 2019, Ευρωπαϊκή Επιτροπή. ⁵ Global Competitiveness Report, World Economic Forum.

Δείκτες του ΠΠΑ για τον Αναπτυξιακό Στόχο «Ενίσχυση Εξωστρέφειας»

Πίνακας 30: Δείκτες του ΠΠΑ για τον Αναπτυξιακό Στόχο «Ενίσχυση Εξωστρέφειας»

Δείκτης	Προτεραιότητα	Τιμή βάσης	Τιμή σύγκρισης	Στόχος (2025)
Εξαγωγές, συνολική αξία ως % του ΑΕΠ¹	Ενίσχυση των επιχειρήσεων για αύξηση της εξωστρέφειας στις εθνικές & διεθνείς αγορές	37,2%	49,2%	50%
Αρχαιολογικοί χώροι που λειτουργούν με διευρυμένο ωράριο, ως % του συνόλου	Ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος			>50%
% του συνόλου των μουσείων με δυνατότητες ψηφιακής ξενάγησης	Μουσεία, υποδομές και δράσεις σύγχρονου			>50%
% του συνόλου των μουσείων & αρχαιολογικών χώρων με εφαρμογή του ηλεκτρονικού εισιτηρίου	Μουσεία, υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού			>90%
Αύξηση εξαγωγών προϊόντων ΠΟΠ και ΠΓΕ σε σχέση με το 2019	Ανάπτυξη και προώθηση προϊόντων με ΠΟΠ και ΠΓΕ			50%

Αύξηση του αριθμού των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων με διεθνώς αναγνωρισμένη πιστοποίηση σε σχέση με το 2019	Πρώθηση ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό			50%
Προστιθέμενη αξία που παράγεται από τον τομέα της Βιομηχανίας ως % του ΑΕΠ	Ενίσχυση των επιχειρήσεων για αύξηση της εξωστρέφειας στις εθνικές & διεθνείς αγορές			15%
Σύνολο Εταιρικών Επενδύσεων, ως % του ΑΕΠ¹	Ενίσχυση των επιχειρήσεων για αύξηση της εξωστρέφειας στις εθνικές & διεθνείς αγορές			13%

Πηγές: ΤτΕ Ισοζύγιο Πληρωμών. ¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή The Macroeconomic Imbalance Procedure Scoreboard 2019

II.5. Πιθανοί Δικαιούχοι

Οι προτεινόμενοι δυνητικοί δικαιούχοι, σύμφωνα με τους Άξονες Προτεραιότητας που τίθενται από το παρόν ΠΠΑ της ΑΜΘ, είναι οι εξής:

Άξονας 1: Έξυπνη Ανάπτυξη	<ul style="list-style-type: none"> - Ερευνητικά ιδρύματα - Ακαδημαϊκά ιδρύματα - Επιχειρήσεις - Μονάδες Δημόσιας Διοίκησης, Περιφέρεια, Δήμοι - Φυσικά πρόσωπα, απασχολούμενοι, ερευνητές
Άξονας 2: Πράσινη Ανάπτυξη	<ul style="list-style-type: none"> - Ερευνητικά ιδρύματα - Ακαδημαϊκά ιδρύματα - Επιχειρήσεις - Κτίρια (δημόσια, ιδιωτικά) - Φυσικά πρόσωπα, απασχολούμενοι, ερευνητές - Δημόσιοι φορείς, Περιφέρεια, Δήμοι
Άξονας 3: Κοινωνική Ανάπτυξη	<ul style="list-style-type: none"> - Επιχειρήσεις - Ευάλωτες κοινωνικές ομάδες - Μονάδες Υγείας - Φυσικά πρόσωπα (Άνεργοι, Απασχολούμενοι, ΑμεΑ) - Δημόσιοι φορείς, Περιφέρεια, Δήμοι
Άξονας 4: Ανάπτυξη Υποδομών	<ul style="list-style-type: none"> - Επιχειρήσεις - Δημόσιοι φορείς/Διοίκηση, Περιφέρεια, Δήμοι - Μονάδες Υγείας - Ερευνητικά ιδρύματα - Ακαδημαϊκά ιδρύματα
Άξονας 5: Ενίσχυση Εξωστρέφειας	<ul style="list-style-type: none"> - Επιχειρήσεις - Δημόσιοι φορείς/Διοίκηση, Περιφέρεια, Δήμοι - Ερευνητικά ιδρύματα - Ακαδημαϊκά ιδρύματα - Φυσικά πρόσωπα

III. ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η Τεχνική Βοήθεια στο πλαίσιο του ΕΠΑ (Ν.4635/2019 ΦΕΚ Α'167 Άρθρο 134) αναφέρεται στην υλοποίηση ενεργειών που αφορούν ιδίως τον προγραμματισμό, τον σχεδιασμό, την προετοιμασία, τη διαχείριση, την παρακολούθηση, την αξιολόγηση, τη δημοσιότητα, την εφαρμογή και τον έλεγχο των προγραμμάτων, καθώς και δραστηριότητες για την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας της Υπηρεσίας Συντονισμού, των Υπηρεσιών Διαχείρισης και των δικαιούχων για την υλοποίηση των προγραμμάτων.

Οι δράσεις τεχνικής βοήθειας έχουν ιδιαίτερη σημασία για την 1η προγραμματική περίοδο του ΕΠΑ, όπου η εξ' αρχής διαμόρφωση και εφαρμογή νέων ρυθμιστικών πλαισίων, διαδικασιών και συστημάτων διαχείρισης, αναμένεται να προκαλέσει για τις υπηρεσίες διαχείρισης του ΕΠΑ και των προγραμμάτων, σε πρώτη φάση ανάγκες προσαρμογής και πιθανό νέα αντικείμενα εργασιών. Στο πλαίσιο αυτό είναι εύλογο να δημιουργηθούν σημαντικές απαιτήσεις πχ κατάλληλης στελέχωσης, αναζήτησης εξειδικευμένης γνώσης, εξοπλισμού, ανάπτυξης εργαλείων οργάνωσης της διαχείρισης, δημοσιότητας, ενημέρωσης καθώς και εκπαίδευσης στελεχών, έτσι ώστε όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς να ανταπεξέλθουν στις νέες προκλήσεις. Στα παραπάνω προστίθεται και η ανάγκη στήριξης των δυνητικών δικαιούχων των δράσεων / έργων, με στόχο και αυτοί να βελτιώσουν την οργανωτική τους αποτελεσματικότητα, αναφορικά με την υλοποίηση των έργων.

Κατά συνέπεια, οι άξονες προτεραιότητας της τεχνικής βοήθειας περιλαμβάνουν παρεμβάσεις που θα υποστηρίξουν το σύνολο των πυλώνων ανάπτυξης, των στόχων και των προτεραιοτήτων του ΠΠΑ της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, αλλά και οριζόντιες παρεμβάσεις που θα στηρίζουν τις ανάγκες των δομών και συστημάτων διαχείρισης καθώς και των δικαιούχων των έργων της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Στις δράσεις του άξονα προτεραιότητας της τεχνικής βοήθειας μπορούν να συμπεριλαμβάνονται ενδεικτικές κατηγορίες ενεργειών καθώς και οριζόντιου τύπου δράσεων. Πιο ειδικά μπορούν να περιλαμβάνουν τα εξής:

Ενδεικτικές Δράσεις:

- Μελέτες διερεύνησης αναγκών της Περιφέρειας.
- Μελέτες υποστήριξης του επιχειρηματικού οικοσυστήματος φορέων.
- Μελέτες προώθησης των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα.

- Μελέτες παρακολούθησης της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων.
- Μελέτες προώθησης των πράσινων πόλεων και της πράσινης επιχειρηματικότητας εν γένει.
- Μελέτες στήριξης της απασχόλησης.
- Μελέτες για την υποστήριξη και την ανάπτυξη αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών.
- Σχέδια δράσης για την ανάπτυξη υποδομών (οδικές, λιμενικές, ενεργειακές υποδομές).
- Σχέδια δράσης για την ενίσχυση της εξωστρέφειας της Περιφέρειας.
- Σχέδια δράσης για την ανάδειξη σημείων πολιτιστικού ενδιαφέροντος της Περιφέρειας.
- Σχέδια δράσης για την ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας.
- Στήριξη των υπηρεσιών της Περιφέρειας για την υλοποίηση των δράσεων του άξονα.

Οριζόντιες Δράσεις:

- **Ανάπτυξη συστημάτων και εργαλείων οργάνωσης της διαχείρισης**

Ενδεικτικές Ενέργειες: Διαμόρφωση ειδικών θεσμικών / μεθοδολογικών / διαχειριστικών εργαλείων, ανάπτυξη / επέκταση συστημάτων πληροφορικής / διεπαφών / βάσεων δεδομένων.

- **Υποστήριξη της υλοποίησης του ΤΠΑ / ΠΠΑ**

Ενδεικτικές Ενέργειες: προμήθεια υλικοτεχνικού εξοπλισμού, αγορά ή/ και ανάπτυξη λογισμικού, δαπάνες μετακινήσεων, δαπάνες εμπειρογνομόνων, εξασφάλιση εξωτερικών συμβουλευτικών υπηρεσιών και συμβούλων τεχνικής υποστήριξης κατά προτίμηση σε εξειδικευμένα θέματα, ανάπτυξη και διάχυση μεθόδων οργάνωσης, παραγωγή εκπαιδευτικών πακέτων, οργάνωση ή /και συμμετοχή σε συνέδρια, ημερίδες, συναντήσεις εργασίας, εκδηλώσεις, σεμινάρια, κλπ. Στις ενδεικτικές ενέργειες υποστήριξης της υλοποίησης του ΕΠΑ και των Προγραμμάτων του περιλαμβάνεται επίσης η στήριξη της επάρκειας των δυνητικών δικαιούχων.

- **Διενέργεια Επιθεωρήσεων –Πιστοποιήσεων**

Ενδεικτικές Ενέργειες: Παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης για την πραγματοποίηση επιθεωρήσεων επαλήθευσης της υλοποίησης των δημοσίων έργων υποδομής (περιλαμβανομένης και της ποιότητας), που υλοποιούνται στο πλαίσιο των προγραμμάτων, διενέργεια επιτόπιων επιθεωρήσεων /πιστοποιήσεων.

- **Πληροφόρηση και Δημοσιότητα**

Ενδεικτικές Ενέργειες: παροχή πληροφόρησης και πρόσβασης για όλα τα Προγράμματα, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών σχετικών με την εξέλιξη της υλοποίησης τους, ενημέρωση των δυνητικών δικαιούχων σχετικά με ευκαιρίες χρηματοδότησης στο πλαίσιο των Προγραμμάτων, τήρηση των υποχρεώσεων δημοσιότητας που προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία (ενδεικτικά, δημοσίευση προσκλήσεων – προκηρύξεων).

Επισημαίνεται ότι οι δράσεις του άξονα τεχνικής βοήθειας, εκτός από την τρέχουσα αναπτυξιακή περίοδο, δύνανται να αφορούν και στην προπαρασκευή της επόμενης προγραμματικής περιόδου.

IV. ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζεται ο Προϋπολογισμός του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης. Συμπεριλαμβάνονται οι χρηματοδοτικοί πίνακες με κατανομή του προϋπολογισμού ανά έτος και Άξονα Προτεραιότητας.

Το ΠΠΑ αποτελεί τμήμα του ΕΠΑ το οποίο υλοποιείται με τους εθνικούς πόρους του Προγράμματος Δημόσιων Επενδύσεων (ΠΔΕ). Οι πόροι του ΕΠΑ για την 1η Προγραμματική Περίοδο 2021-2025 ανέρχονται σε 10 δισ. ευρώ, εκ των οποίων το 22,5% κατανέμεται στα Περιφερειακά Προγράμματα. **Στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης**, με βάση την κατανομή του ΕΠΑ ανά Περιφερειακό Πρόγραμμα⁹, **αντιστοιχεί το ποσό των 145 εκ. €, ήτοι το 1,45% του συνολικού Π/Υ του ΕΠΑ**. Εξετάζοντας τη συμμετοχή του ΠΠΑ της ΠΑΜΘ στο σύνολο του Π/Υ των Περιφερειακών Προγραμμάτων (2.250 εκ €), φαίνεται να καταλαμβάνει το 6,44%.

Η κατανομή του προϋπολογισμού του ΠΠΑ της ΠΑΜΘ ακολουθεί σε γενικές γραμμές, την κατεύθυνση του ΕΠΑ 2021-2025, για **εμπροσθοβαρή εκτέλεση του προγράμματος με αυξημένο προϋπολογισμό στα πρώτα δύο έτη με ποσοστό 35% και από 10% στα τρία επόμενα**¹⁰, καθώς λαμβάνονται υπόψη οι εξής παράγοντες:

- Η ανάγκη αντιμετώπισης των οικονομικών επιπτώσεων της πρόσφατης κρίσης.
- Η ανάγκη αντιμετώπισης των νέων προκλήσεων λόγω της πανδημίας.
- Η ανάγκη συνέχισης της χρηματοδότησης των υφιστάμενων έργων.

Σημειώνεται ότι γίνεται αναπροσαρμογή του παραπάνω κανόνα, ώστε η κατανομή του προϋπολογισμού του ΠΠΑ της ΠΑΜΘ να λαμβάνει υπόψη τα ποσά των ήδη συμβασιοποιημένων και προς δημοπράτηση έργων της περιφέρειας, τα οποία υφίστανται μετάπτωση στο ΠΠΑ. Για το λόγο αυτό οι προτεραιότητες, που συμπεριλαμβάνουν τα εν λόγω έργα, προϋπολογίζονται εμπροσθοβαρώς, ώστε να καλύπτεται ο Π/Υ των έργων και να υπάρχει περιθώριο για νέες εντάξεις. Τέλος, ακολουθώντας πάντα το εμπροσθοβαρές μοτίβο κατανομής, το ΠΠΑ προβλέπει την

⁹ ΦΕΚ 174/ Β' / 10-09-2020

¹⁰ Η εφαρμοσμένη πρακτική πολυετών προγραμμάτων (όπως το ΕΣΠΑ 2014-2020) επιτάσσει οι πόροι να κατανέμονται ισόποσα στα έτη, με πρόβλεψη για την επίδραση του πληθωρισμού.

κατανομή ικανού ποσού κατά το πρώτο έτος, ώστε να καλύπτονται οι ανάγκες των έργων της Περιφέρειας, τα οποία βρίσκονται σε διαδικασία ωρίμανσης, όπως και πιθανές νέες εντάξεις.

Η ΠΑΜΘ έχει τη δυνατότητα, για την 1η προγραμματική περίοδο του ΕΠΑ, να ανακαταλείπει χρονικά τον προϋπολογισμό που της αναλογεί βάσει των αναγκών της, καθώς αναγνωρίζεται η ιδιαιτερότητα αυτής της περιόδου που προκύπτει από την ύπαρξη των υφιστάμενων έργων - μελετών από την πρότερη κατάσταση του Εθνικού ΠΔΕ.

Το ΕΠΑ, για την προγραμματική περίοδο 2021-2025, έχει λάβει μέριμνα ως προς τις δεσμεύσεις των Περιφερειών με βάση το προ ισχύον θεσμικό πλαίσιο χρηματοδότησης έργων από εθνικούς πόρους, ώστε να διευκολύνει την προσαρμογή τους στις νέες διαδικασίες προγραμματισμού τους. Σημειώνεται ότι ο συνολικός προϋπολογισμός του ΕΠΑ μπορεί να αυξάνεται κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Ανάπτυξης και Επενδύσεων. Το ΕΠΑ προβλέπει τη δυνατότητα σύστασης αποθεματικών, τα οποία εντάσσονται στο ΤΠΑ του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων για την αντιμετώπιση, μεταξύ άλλων, άμεσων συνεπειών κρίσεων, έκτακτων αναγκών και φυσικών καταστροφών. Η διάθεση και η διαχείριση των αποθεματικών καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Ανάπτυξης και Επενδύσεων μπορεί να αυξάνεται ο προϋπολογισμός των αποθεματικών κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου.

Στο πλαίσιο του ΕΠΑ η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης καλείται να εντάξει στον προϋπολογισμό του ΠΠΑ όλα τα έργα τα οποία χρηματοδοτούνται ήδη από το εθνικό σκέλος του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, αφού προηγουμένως προβεί στον απαραίτητο εξορθολογισμό. Αναφορικά με τα έργα που αποτελούν επαναλαμβανόμενες δράσεις, θα πρέπει να γίνουν οι κατάλληλες κινήσεις για να αποδεσμευτούν κρίσιμοι πόροι. Τα έργα αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών θα συμπεριληφθούν στον προϋπολογισμό του ΕΠΑ που έχει προβλεφθεί για τη δημιουργία αποθεματικού που θα καλύψει αντίστοιχες δράσεις. Η χρηματοδότηση έργων αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών ξεχωριστά επιδιώκει την ομοιόμορφη εφαρμογή κριτηρίων, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του νέου ΕΠΑ, αλλά και τις προϋποθέσεις χρηματοδότησης που τίθενται από το Ταμείο Αλληλεγγύης της ΕΕ ή άλλα Ταμεία ή θεσμικά όργανα της ΕΕ. Με τον εν λόγω προϋπολογισμό θα καλυφθούν οι ανάγκες που δημιουργούνται για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών, εκτάκτων

γεγονότων (π.χ. πανδημίες), αλλά και ειδικών προγραμμάτων του άρθρου 130 του ν. 4635/201911.

Η ποσοστιαία κατανομή των Αξόνων Προτεραιότητας του ΠΠΑ της ΑΜΘ, όπως διαμορφώθηκε βάσει των διαγνωσμένων αναγκών της ΠΑΜΘ και των αναπτυξιακών της κατευθύνσεων, έχει ως εξής:

Πίνακας 31: Κατανομή Προϋπολογισμού του ΠΠΑ ΠΑΜΘ ανά Αναπτυξιακό Στόχο

	Αξονες ΠΠΑ	Κατανομή Π/Υ	Ποσοστό
1	ΕΞΥΠΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	2.900.000,00	2,0%
2	ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	44.950.000,00	31,0%
3	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	21.750.000,00	15,0%
4	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ	65.250.000,00	45,0%
5	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	7.250.000,00	5,0%
6	ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	2.900.000,00	2,0%
	Σύνολο	145.000.000,00	100,0%

Ακολουθούν οι **Χρηματοδοτικοί Πίνακες με την κατανομή του Προϋπολογισμού** του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης **ανά έτος και Άξονα Προτεραιότητας**. Το ΠΠΑ της ΠΑΜΘ διαθέτει ένα Υποπρόγραμμα (Α).

11 Σημειώνεται ότι ο προϋπολογισμός των δράσεων αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών, παραμένει στο Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων, ενώ η κατανομή και διαχείρισή του, αποφασίζεται από τον Υπουργό Ανάπτυξης και Επενδύσεων, ανάλογα με τις ανάγκες που προκύπτουν.

Πίνακας 32: Κατανομή Προϋπολογισμού του ΠΠΑ της ΠΑΜΘ ανά έτος, Αναπτυξιακό Στόχο και Άξονα Προτεραιότητας

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ		ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ (σε ευρώ)					
Α/Α ³	ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Α/ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΕΠΑ/ ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΠΠΑ/ΔΡΑΣΕΙΣ	ΕΤΗ					ΣΥΝΟΛΑ
		2021	2022	2023	2024	2025	ΣΥΝΟΛΟ
	ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Α ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ						
1	1. ΕΞΥΠΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	1.015.000,00	1.015.000,00	290.000,00	290.000,00	290.000,00	2.900.000,00
1.2	1.2. Δημιουργία ερευνητικής τεχνολογίας και λύσεων ΤΠΕ στον δημόσιο τομέα	203.000,00	203.000,00	58.000,00	58.000,00	58.000,00	580.000,00
1.2.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΣΤΙΣ ΤΠΕ						
1.3	1.3. Προώθηση αποτελεσμάτων έρευνας, καινοτομίας και τεχνολογίας στις επιχειρήσεις	101.500,00	101.500,00	29.000,00	29.000,00	29.000,00	290.000,00
1.3.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΑΠΟ ΤΑ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ						
1.5	1.5. Βιομηχανική μετάβαση και επιχειρηματικότητα (αυτοματοποίηση της παραγωγής, αξιοποίηση της συνδεσιμότητας και των μεγάλων όγκων δεδομένων, διαδίκτυο των πραγμάτων, cloud computing κλπ)	101.500,00	101.500,00	29.000,00	29.000,00	29.000,00	290.000,00
1.5.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ						
1.6	1.6. Δημόσια διοίκηση και ψηφιοποίηση (ηλεκτρονική διακυβέρνηση, ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονική μάθηση, κλπ):	600.000,00	100.000,00	25.000,00	0,00	0,00	725.000,00
1.6.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ						
1.6.2	ΔΡΑΣΕΙΣ ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ						
1.6.3	ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΣΤΟ ΝΕΟ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ						
1.10	1.10. Έξυπνες πόλεις	253.750,00	253.750,00	72.500,00	72.500,00	72.500,00	725.000,00
1.10.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΞΥΠΝΩΝ ΠΟΛΕΩΝ						
1.10.2	ΔΡΑΣΕΙΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΕΞΥΠΝΩΝ ΠΟΛΕΩΝ						

	ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ						
1.11	<i>1.11. Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακή ένταξη</i>	101.500,00	101.500,00	29.000,00	29.000,00	29.000,00	290.000,00
1.11.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΜΕ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ						
1.11.2	ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΩΡΗΣ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΗΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ						
2	2. ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	15.732.500,00	15.732.500,00	4.495.000,00	4.495.000,00	4.495.000,00	44.950.000,00
2.3	<i>2.3 Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων</i>	250.000,00	214.000,00	58.000,00	58.000,00	0,00	580.000,00
2.3.1	ΕΡΓΑ ΥΠΟΔΟΜΩΝ & ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΤΕΡΕΩΝ ΚΑΙ ΥΓΡΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ						
2.3.2	ΜΕΛΕΤΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ & ΥΓΡΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ						
2.4	<i>2.4 Πρόληψη & διαχείριση κινδύνων</i>	10.500.000,00	5.000.000,00	1.175.000,00	0,00	0,00	16.675.000,00
2.4.1	ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΕΡΓΑ						
2.4.2	ΜΕΛΕΤΕΣ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ						
2.4.3	ΕΡΓΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ - ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΥ ΡΕΜΑΤΩΝ						
2.4.4	ΜΕΛΕΤΕΣ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ - ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗΣ ΡΕΜΑΤΩΝ						
2.4.5	ΕΡΓΑ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ						
2.6	<i>2.6 Παροχή πόσιμου νερού & διαχείριση υδάτων & υγρών αποβλήτων</i>	2.500.000,00	1.125.000,00	0,00	0,00	0,00	3.625.000,00
2.6.1	ΕΡΓΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ -ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ ΔΕΞΑΜΕΝΩΝ ΥΔΑΤΟΣ, ΑΝΤΛΙΟΣΤΑΣΙΩΝ						
2.6.2	ΜΕΛΕΤΕΣ ΔΙΚΤΥΩΝ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΥΔΑΤΟΣ						
2.8	<i>2.8 Στήριξη φιλικών προς το περιβάλλον διεργασιών παραγωγής & αποδοτικής χρήσης πόρων</i>	2.100.000,00	1.200.000,00	315.000,00	300.000,00	0,00	3.915.000,00
2.8.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ						
2.8.2	ΑΝΑΔΑΣΜΟΙ						
2.8.3	ΕΡΓΑ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ						
2.8.4	ΜΕΛΕΤΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΑΣΩΝ						
2.9	<i>2.9 Ανάπτυξη υποδομών και προστασία περιβάλλοντος (μικρά φράγματα, αρδευτικά δίκτυα, ύδρευση - αποχέτευση, αντλημμορικά κλπ)</i>	11.100.000,00	5.000.000,00	1.010.000,00	0,00	0,00	17.110.000,00
2.9.1	ΕΡΓΑ ΥΔΡΕΥΣΗ, ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ, ΟΜΒΡΙΩΝ ΥΔΑΤΩΝ						

2.9.2	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΩΝ, ΥΔΑΤΟΔΕΞΑΜΕΝΩΝ, ΦΡΑΓΜΑΤΩΝ, ΘΥΡΟΦΡΑΓΜΑΤΩΝ, ΤΑΦΡΩΝ						
2.9.3	ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ ΕΡΓΑ						
2.9.4	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ - ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΡΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ						
2.9.5	ΜΕΛΕΤΕΣ ΕΡΓΩΝ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ						
2.10	<i>2.10 Ανάδειξη, προστασία και αξιοποίηση της φυσικής κληρονομιάς</i>	600.000,00	400.000,00	160.000,00	0,00	0,00	1.160.000,00
2.10.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ - ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΟΡΩΝ ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ						
2.10.2	ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ						
2.10.3	ΕΡΓΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΑΣΩΝ						
2.11.	<i>2.11. Πράσινες πόλεις (αστικές αναπλάσεις, εκσυγχρονισμός στόλου αστικών μεταφορών κλπ)</i>	1.400.000,00	485.000,00	0,00	0,00	0,00	1.885.000,00
2.11.	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΤΙΡΙΑΚΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΟΣ						
3	3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	7.612.500,00	7.612.500,00	2.175.000,00	2.175.000,00	2.175.000,00	21.750.000,00
3.1	<i>3.1 Υγεία - υποδομές, εξοπλισμός</i>	11.600.000,00	4.350.000,00	0,00	0,00	0,00	15.950.000,00
3.1.1	ΕΡΓΑ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ - ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ						
3.1.2	ΔΡΑΣΕΙΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΖΩΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΜΗ ΔΙΑΣΠΟΡΑ ΑΣΘΕΝΕΙΩΝ						
3.1.3	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΙΑΤΡΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ						
3.5	<i>3.5 Κοινωνικές επενδύσεις</i>	304.500,00	304.500,00	87.000,00	87.000,00	87.000,00	870.000,00
3.5.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ - ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ						
3.8	<i>3.8 Ανάπτυξη και Εκσυγχρονισμός Υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης</i>	203.000,00	203.000,00	58.000,00	58.000,00	58.000,00	580.000,00
3.8.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ						
3.13	<i>3.13 Υποδομές στον τομέα του αθλητισμού</i>	2.200.000,00	1.200.000,00	350.000,00	350.000,00	250.000,00	4.350.000,00
3.13.1	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ						
3.13.2	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ - ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ						
3.13.3	ΜΕΛΕΤΕΣ ΕΡΓΩΝ ΓΙΑ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ						
4	4. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ	22.837.500,00	22.837.500,00	6.525.000,00	6.525.000,00	6.525.000,00	65.250.000,00
4.1	<i>4.1 Υποδομές ΤΠΕ</i>	152.250,00	152.250,00	43.500,00	43.500,00	43.500,00	435.000,00
4.1.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ & ΕΚΓΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΤΠΕ						
4.3	<i>4.3 Λιμενικές υποδομές</i>	700.000,00	500.000,00	150.000,00	100.000,00	0,00	1.450.000,00

4.3.1	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ, ΕΠΕΚΤΑΣΗ, ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ						
4.3.2	ΜΕΛΕΤΕΣ ΛΙΜΕΝΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ						
4.3.3	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΩΡΙΜΑΝΣΗΣ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ, ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ ΛΙΜΕΝΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ						
4.5	4.5 Οδικές υποδομές	5.000.000,00	1.525.000,00	0,00	0,00	0,00	6.525.000,00
4.5.1	ΟΔΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ						
4.5.2	ΜΕΛΕΤΕΣ ΟΔΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ						
4.8	4.8 Οδική ασφάλεια	38.000.000,00	15.550.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00	56.550.000,00
4.8.1	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ						
4.8.2	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΦΘΟΡΩΝ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ						
4.8.3	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ/ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ						
4.8.4	ΕΡΓΑ ΟΔΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ						
4.8.5	ΟΔΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΙΣΜΟΣ - ΦΩΤΕΙΝΗ ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ						
4.8.6	ΜΕΛΕΤΕΣ ΟΔΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ						
4.10	4.10 Πολυτροπική και αστική κινητικότητα	101.500,00	101.500,00	29.000,00	29.000,00	29.000,00	290.000,00
4.10.1	ΕΡΓΑ ΑΣΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ						
4.10.2	ΜΕΛΕΤΕΣ ΕΡΓΩΝ ΑΣΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ						
5	5.ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	2.537.500,00	2.537.500,00	725.000,00	725.000,00	725.000,00	7.250.000,00
5.2	5.2. Προώθηση και ανάπτυξη υποδομών για εναλλακτικές μορφές τουρισμού (health & wellness, city break, αγροτουρισμός, ορειβατικός τουρισμός κλπ.)	659.750,00	659.750,00	188.500,00	188.500,00	188.500,00	1.885.000,00
5.2.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ - ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ						
5.3	5.3. Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος	761.250,00	761.250,00	217.500,00	217.500,00	217.500,00	2.175.000,00
5.3.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ - ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ						
5.5	5.5. Μουσεία και Πολιτιστικά Κέντρα	670.000,00	500.000,00	145.000,00	140.000,00	140.000,00	1.595.000,00
5.5.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ						
5.8	5.8 Ενίσχυση των επιχειρήσεων για αύξηση της εξωστρέφειας στις εθνικές και διεθνείς αγορές	203.000,00	203.000,00	58.000,00	58.000,00	58.000,00	580.000,00
5.8.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ						

5.9	5.9. Ανάπτυξη και προώθηση προϊόντων με προστατευόμενη ονομασία προέλευσης (ΠΟΠ) και προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη (ΠΓΕ)	101.500,00	101.500,00	29.000,00	29.000,00	29.000,00	290.000,00
5.9.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΠΟΠ ΚΑΙ ΠΓΕ						
5.11	5.11. Προώθηση ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό (συμμετοχή σε εκθέσεις, εμπορικές αποστολές κλπ.)	101.500,00	101.500,00	29.000,00	29.000,00	29.000,00	290.000,00
5.11.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ						
5.12	5.12. Δημιουργία και προώθηση εθνικού εμπορικού σήματος	152.250,00	152.250,00	43.500,00	43.500,00	43.500,00	435.000,00
5.12.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΚΑΙ BRANDING						
6	ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΕΠΟΠΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΤΗΣ ΠΑΜΘ	1.015.000,00	1.015.000,00	290.000,00	290.000,00	290.000,00	2.900.000,00
6.1	6.1. Διοικητική Υποστήριξη	1.900.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	56.000,00	2.256.000,00
6.1.1	ΠΟΡΟΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΦ. ΤΑΜΕΙΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ						
6.1.2	ΔΑΠΑΝΕΣ ΓΙΑ ΕΚΤΟΣ ΕΔΡΑΣ ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΑ ΕΞΟΔΑ ΚΑΙ ΑΜΟΙΒΕΣ ΓΙΑ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΠΕΡΑΝ ΑΠΟ ΤΑ ΣΥΝΗΘΗ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥ ΜΟΝΙΜΟΥ ΚΑΙ ΜΕ ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΠΟΥ ΚΑΤΕΧΕΙ ΠΡΟΣΩΡΙΝΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΑΟΡΙΣΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΤΟΥ Ν. 1647/86						
6.2	6.2. Τεχνική Βοήθεια	225.400,00	225.400,00	64.400,00	64.400,00	64.400,00	644.000,00
6.2.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ						
6.2.2	ΔΡΑΣΕΙΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΤΠΑ / ΠΠΑ						
6.2.3	ΔΡΑΣΕΙΣ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΝ – ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΕΩΝ						
6.2.4	ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑΣ						
6.2.5	ΜΕΛΕΤΕΣ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗΣ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ & ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ						
6.2.6	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΜΕ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΦΟΡΕΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ, ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΚΛΠ ΤΟΥ ΠΠΑ						
ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ Α							145.000.000,00
ΣΥΝΟΛΟ ΠΠΑ ΠΑΜΘ							145.000.000,00

V. ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΠΠΑ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ

Οι προτεραιότητες, οι ειδικοί στόχοι και οι σχεδιαζόμενες δράσεις που τίθενται από το παρόν κείμενο είναι απόλυτα συμβατές με τις προτεραιότητες που θέτει το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης. Στους πίνακες που ακολουθούν γίνεται μια συσχέτιση, μέσω ειδικής κλίμακας, των ειδικών αυτών στόχων του ΠΠΑ της ΠΑΜΘ με τις γενικές προτεραιότητες του ΕΠΑ ανά πυλώνα ανάπτυξης.

Συσχέτιση ΠΠΑ της ΠΑΜΘ/ΕΠΑ στον τομέα της Έξυπνης Ανάπτυξης

Πίνακας 33: Συσχέτιση Ειδικών Αναπτυξιακών Στόχων του ΠΠΑ ΑΜΘ με Προτεραιότητες ΕΠΑ για την Έξυπνη Ανάπτυξη

Προτεραιότητες ΕΠΑ	Ειδικοί Αναπτυξιακοί στόχοι ΠΠΑ ΑΜΘ			
Έξυπνη Ανάπτυξη	Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών στη Δημόσια Διοίκηση	Ενίσχυση της Επιχειρηματικότητας	Έρευνα και Καινοτομία	Έξυπνες Πόλεις
1.1 Δημιουργία επιλεγμένων κεντρικών ερευνητικών κέντρων και προγραμμάτων σε τομείς αιχμής	•	•	•••	••
1.2 Δημιουργία ερευνητικής τεχνογνωσίας και λύσεων ΤΠΕ στον δημόσιο τομέα	•••	•	•••	•••
1.3 Προώθηση αποτελεσμάτων έρευνας, καινοτομίας και τεχνολογίας στις επιχειρήσεις	•	•••	•••	••
1.4 Συστάδες ανάπτυξης	•	•••	••	••
1.5 Βιομηχανική μετάβαση και επιχειρηματικότητα	••	•••	••	•
1.6 Δημόσια διοίκηση και ψηφιοποίηση	•••	•	•	•••
1.7 Ηλεκτρονική υγεία (e-health)	••	•	•	••
1.8 Ψηφιακή διασύνδεση μονάδων δημόσιας διοίκησης	•••	•	••	•••
1.9 Εκσυγχρονισμός του	••	•	•	•

δικαστικού συστήματος				
1.10 Έξυπνες πόλεις	••	••	••	•
1.11 Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακή ένταξη	•••	•••	•••	•••

(όπου •=έμμεση συσχέτιση, ••=μεσαία συσχέτιση και •••=άμεση συσχέτιση)

Συσχέτιση ΠΠΑ της ΠΑΜΘ/ΕΠΑ στον τομέα της Πράσινης Ανάπτυξης

Πίνακας 34: Συσχέτιση Ειδικών Αναπτυξιακών Στόχων του ΠΠΑ ΑΜΘ με Προτεραιότητες ΕΠΑ για την Πράσινη Ανάπτυξη

Προτεραιότητες ΕΠΑ	Ειδικό Αναπτυξιακό στόχο ΠΠΑ ΑΜΘ		
Πράσινη Ανάπτυξη	Διατήρηση – προστασία φυσικών πόρων	Ανάπτυξη – ενίσχυση υποδομών για την προστασία του περιβάλλοντος	Αντιμετώπιση των προκλήσεων της κλιματικής αλλαγής
2.1 Ενεργειακή απόδοση	•	••	•••
2.2 Στήριξη ΑΠΕ – συμπαραγωγή	••	•	•••
2.3 Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων	•	•••	••
2.4 Πρόληψη & διαχείριση κινδύνων	•••	••	•••
2.5 Απεξάρτηση από ορυκτά καύσιμα-ενεργειακή μετάβαση	•	•	•••
2.6 Παροχή πόσιμου νερού & διαχείριση υδάτων & υγρών αποβλήτων	••	•••	••
2.7 Πράσινη επιχειρηματικότητα	••	•••	•••
2.8 Στήριξη φιλικών προς το περιβάλλον διεργασιών παραγωγής & αποδοτικής χρήσης πόρων	•••	•••	•••
2.9 Ανάπτυξη	•••	•••	••

υποδομών και προστασία περιβάλλοντος (μικρά φράγματα, αρδευτικά δίκτυα, ύδρευση - αποχέτευση, αντιπλημμυρικά κλπ.)			
2.10 Ανάδειξη, προστασία και αξιοποίηση της φυσικής κληρονομιάς	●●●	●●	●●
2.11 Πράσινες πόλεις	●●	●●●	●●●

(όπου ●=έμμεση συσχέτιση, ●●=μεσαία συσχέτιση και ●●●=άμεση συσχέτιση)

Συσχέτιση ΠΠΑ της ΠΑΜΘ/ΕΠΑ στον τομέα της Κοινωνικής Ανάπτυξης

Πίνακας 35: Συσχέτιση Ειδικών Αναπτυξιακών Στόχων του ΠΠΑ ΑΜΘ με Προτεραιότητες ΕΠΑ για την Κοινωνική Ανάπτυξη

Προτεραιότητες ΕΠΑ	Ειδικό Αναπτυξιακό στόχοι ΠΠΑ ΑΜΘ			
Κοινωνική Ανάπτυξη	Βελτίωση υποδομών υγείας	Ενίσχυση υποδομών πρόνοιας	Αναβάθμιση αθλητικών υποδομών	Ενίσχυση υποδομών εκπαίδευσης
3.1 Υγεία - υποδομές, εξοπλισμός	●●●	●●		
3.2 Τόνωση των πολιτικών απασχόλησης	●●	●●	●●	●●
3.3 Ενσωμάτωση Ευπαθών Ομάδων Πληθυσμού στο εργατικό δυναμικό	●	●	●	●
3.4 Ενίσχυση υποδομών για βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής ενσωμάτωσης ΑΜΕΑ	●●	●●	●●	●●
3.5 Κοινωνικές επενδύσεις	●●●	●●●	●●●	●●●

3.6 Αντιμετώπιση ανισοτήτων στις απομακρυσμένες και νησιωτικές περιοχές	••	••	••	••
3.7 Δράσεις εκπαίδευσης – κατάρτισης εργαζομένων	•	••	••	•••
3.8 Ανάπτυξη και Εκσυγχρονισμός Υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης	•	••	•	•••
3.9 Πρότυπες μονάδες δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης επαγγελματικής κατεύθυνσης	••	••	••	•••
3.10 Διεθνοποίηση των ΑΕΙ	••	••	••	••
3.11 Ενσωμάτωση Ευπαθών Ομάδων Πληθυσμού στην εκπαίδευση	••	••	••	••
3.12 Προσέλκυση καταρτισμένων Ελλήνων από το εξωτερικό (Brain Gain)	•	•	•	••
3.13 Υποδομές στον τομέα του αθλητισμού	•	•	•••	•
3.14 Ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών	••	••	••	••
3.15 Ασφάλεια, προστασία και δικαιοσύνη	•	•	•	•

(όπου •=έμμεση συσχέτιση, ••=μεσαία συσχέτιση και •••=άμεση συσχέτιση)

Συσχέτιση ΠΠΑ της ΠΑΜΘ/ΕΠΑ στον τομέα της Ανάπτυξης Υποδομών

Πίνακας 36: Συσχέτιση Ειδικών Αναπτυξιακών Στόχων του ΠΠΑ ΑΜΘ με Προτεραιότητες ΕΠΑ για την Ανάπτυξη Υποδομών

Προτεραιότητες ΕΠΑ	Ειδικοί Αναπτυξιακοί στόχοι ΠΠΑ ΑΜΘ		
	Ανάπτυξη Υποδομών	Υποδομές Μεταφορών	Υποδομές ΤΠΕ
4.1 Υποδομές ΤΠΕ	•	•••	•
4.2 Ενεργειακά δίκτυα και υποδομές	•	••	•
4.3 Λιμενικές υποδομές	•••	•	••
4.4 Σιδηροδρομικό δίκτυο	••	•	••
4.5 Οδικές υποδομές	•••	••	••
4.6 Υποδομές αερομεταφορών	•	•	••
4.7 Υδατοδρόμια	•	•	••
4.8 Οδική ασφάλεια	•••	•••	•••
4.9 Ψηφιοποίηση μεταφορών	•••	•••	••
4.10 Πολυτροπική και αστική κινητικότητα	•	•	•••
4.11 Επενδύσεις στην Εφοδιαστική αλυσίδα	••	••	••

(όπου •=έμμεση συσχέτιση, ••=μεσαία συσχέτιση και •••=άμεση συσχέτιση)

Συσχέτιση ΠΠΑ της ΠΑΜΘ/ΕΠΑ στον τομέα της Ενίσχυσης Εξωστρέφειας

Πίνακας 37: Συσχέτιση Ειδικών Αναπτυξιακών Στόχων του ΠΠΑ ΑΜΘ με Προτεραιότητες ΕΠΑ για την Εξωστρέφεια

Προτεραιότητες ΕΠΑ	Ειδικοί Αναπτυξιακοί στόχοι ΠΠΑ ΑΜΘ			
	Ενίσχυση Εξωστρέφειας	Ενίσχυση της Εξωστρέφειας του πρωτογενούς και του δευτερογενούς τομέα	Ανάδειξη του πολιτιστικού και φυσικού πλούτου	Προώθηση του Εναλλακτικού Τουρισμού
5.1 Προώθηση τουρισμού με έμφαση	••	••	••	••

στις ανερχόμενες και μη παραδοσιακές αγορές				
5.2 Προώθηση και ανάπτυξη υποδομών για εναλλακτικές μορφές τουρισμού	••	••	•••	••
5.3 Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος	••	•••	••	••
5.4 Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς	••	•••	••	••
5.5 Μουσεία και Πολιτιστικά Κέντρα	•	•••	••	••
5.6 Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού	•	••	••	••
5.7 Πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες	••	••	••	••
5.8 Ενίσχυση των επιχειρήσεων για αύξηση της εξωστρέφειας στις εθνικές και διεθνείς αγορές	•••	••	••	••
5.9 Ανάπτυξη και προώθηση προϊόντων με ΠΟΠ & ΠΓΕ	•••	••	•	••
5.10 Προώθηση έρευνας και ανάπτυξης των εγχώριων ορυκτών πρώτων υλών	••	••	•	•
5.11 Προώθηση ελληνικών προϊόντων	•••	••	••	•••

στο εξωτερικό				
5.12 Δημιουργία και προώθηση εθνικού εμπορικού σήματος	••	••	••	•••

(όπου •=έμμεση συσχέτιση, ••=μεσαία συσχέτιση και •••=άμεση συσχέτιση)

Συσχέτιση ΠΠΑ της ΠΑΜΘ με τους στόχους πολιτικής του Νέου Εταιρικού Συμφώνου – ΕΣΠΑ 2021-2027

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται με την ίδια κλίμακα συσχέτισης η συμβατότητα των ειδικών στόχων του ΠΠΑ ΑΜΘ με τους πέντε γενικούς στόχους πολιτικής του Νέου Εταιρικού Συμφώνου – ΕΣΠΑ 2021-2027. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι δράσεις και οι ειδικοί στόχοι που σχεδιάστηκαν από την ΠΑΜΘ για κάθε πυλώνα ανάπτυξης του ΕΠΑ έχουν οριζόντιο χαρακτήρα και συσχετίζονται με ένα ή/και περισσότερους του ενός γενικούς στόχους πολιτικής της επόμενης προγραμματικής περιόδου. Με αυτόν τον τρόπο επιδιώκεται ουσιαστικά η συμβατότητα του ΠΠΑ της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης με τις εθνικές αναπτυξιακές κατευθύνσεις της χώρας για την επόμενη προγραμματική περίοδο.

Πίνακας 38: Συσχέτιση Ειδικών Αναπτυξιακών Στόχων του ΠΠΑ ΑΜΘ με τους Στόχους Πολιτικής του Νέου Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027

ΠΠΑ ΑΜΘ ΣΤΟΧΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΤΑΙΡΙΚΟΥ ΣΥΜΦΩΝΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΣΠΑ 2021-2027

<i>Ειδικοί Στόχοι</i>	ΣΠ1 Μια εξυπνότερη Ευρώπη	ΣΠ2 Μια πιο πράσινη Ευρώπη	ΣΠ3 Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη	ΣΠ4 Μια πιο κοινωνική Ευρώπη	ΣΠ5 Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της
ΕΞΥΠΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ					
<i>Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών στη Δημόσια Διοίκηση</i>	•••	•	••	••	•••
<i>Ενίσχυση της Επιχειρηματικότητας</i>	••	•	•	•	•••
<i>Έρευνα και</i>	•••	•	••	•	••

<i>Καινοτομία</i>					
<i>Έξυπνες Πόλεις</i>	•••	••	••	••	•••
ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ					
<i>Διατήρηση – προστασία φυσικών πόρων</i>	•	•••	•	•	••
<i>Ανάπτυξη – ενίσχυση υποδομών για την προστασία του περιβάλλοντος</i>	•	•••	•	•	••
<i>Αντιμετώπιση των προκλήσεων της κλιματικής αλλαγής</i>	••	•••	•	••	•••
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ					
<i>Βελτίωση υποδομών υγείας</i>	••	••	••	•••	••
<i>Ενίσχυση υποδομών πρόνοιας</i>	••	••	••	•••	••
<i>Αναβάθμιση αθλητικών υποδομών</i>	•	•	•	•••	••
<i>Ενίσχυση υποδομών εκπαίδευσης</i>	••	•	•	•••	••
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ					
<i>Υποδομές Μεταφορών</i>	•	•	••	•••	••
<i>Υποδομές ΤΠΕ</i>	••	•	•••		••
<i>Αναβάθμιση υποδομών αστικής κινητικότητας</i>	••	••	•	••	••
ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ					
<i>Ενίσχυση της Εξωστρέφειας του πρωτογενούς και του δευτερογενούς τομέα</i>	••	••	•••	••	••
<i>Ανάδειξη του πολιτιστικού και φυσικού πλούτου</i>	••	•••	••	•	••
<i>Προώθηση του Εναλλακτικού</i>	•••	•••	••	•	••

<i>Τουρισμού</i>					
<i>Καθιέρωση της ταυτότητας της Περιφέρειας ως ισχυρό Brand Name</i>	•••	••	•••	••	••

(όπου •=έμμεση συσχέτιση, ••=μεσαία συσχέτιση και •••=άμεση συσχέτιση)

Πέραν το παραπάνω επιχειρείται και η ανάλυση της συμβατότητας κάθε πυλώνα ανάπτυξης του Προγράμματος Περιφερειακής Ανάπτυξης της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης με τον υπερκείμενο σχεδιασμό.

Συσχέτιση ΠΠΑ της ΠΑΜΘ με την Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης RIS3 της ΑΜΘ

Πίνακας 39: Συσχέτιση Ειδικών Αναπτυξιακών Στόχων Έξυπνης Ανάπτυξης με τους Άξονες Παρέμβασης της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης RIS3

Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνη Ανάπτυξη / Ειδικό Αναπτυξιακό στόχοι ΠΠΑ ΑΜΘ Έξυπνης Εξειδίκευσης RIS3

Άξονες Παρέμβασης	Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών στη Δημόσια Διοίκηση	Ενίσχυση της Επιχειρηματικότητας	Έρευνα και Καινοτομία	Έξυπνες Πόλεις
Δημιουργία ικανοτήτων στο Περιφερειακό Σύστημα Καινοτομίας μέσω της, εγκαθίδρυσης και λειτουργίας συστήματος διακυβέρνησης, της προώθησης συλλογικών εργαλείων στρατηγικού σχεδιασμού σε περιφερειακή κλίμακα, και της ερευνητικής Στρατηγικής Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων	••	•	•••	•••
Δημιουργία νέας γνώσης μέσω της, αύξησης επιχειρηματικών επενδύσεων σε Έρευνα και Καινοτομία για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών	••	•••	•••	••

στους τομείς προτεραιότητας της RIS3				
Διάχυση γνώσεων, καινοτομιών και δικτύωση μέσω της, συνεργατικής έρευνας μεταξύ ερευνητικών-ακαδημαϊκών φορέων και επιχειρήσεων στους τομείς προτεραιότητας της RIS3	••	•••	•••	••
Δράσεις υποστήριξης της καινοτόμου επιχειρηματικότητας και της εξωστρέφειας μέσω της, αύξησης των νέων επιχειρήσεων εντάσεως έρευνας και τεχνολογίας στους τομείς προτεραιότητας της RIS3, αλλά και της αύξησης της αποδοτικότητας, της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας των ΜΜΕ.	••	•••	••	••
Προώθηση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών μέσω της, ανάπτυξης ψηφιακού περιεχομένου με σημαντικά περιθώρια επαναξιοποίησης στην αυτοδιοίκηση και στον πολιτισμό-τουρισμό	•••	••	••	•••

(όπου •=έμμεση συσχέτιση, ••=μεσαία συσχέτιση και •••=άμεση συσχέτιση)

Συσχέτιση ΠΠΑ της ΠΑΜΘ με τη Στρατηγική για την Κλιματική Αλλαγή και την Ενέργεια

Πίνακας 40: Συσχέτιση Ειδικών Αναπτυξιακών Στόχων Πράσινης Ανάπτυξης με τους Άξονες Παρέμβασης της Στρατηγικής για την Κλιματική Αλλαγή και την Ενέργεια

Στρατηγική για την Κλιματική Αλλαγή και την Ενέργεια **Πράσινη Ανάπτυξη / Ειδικοί Αναπτυξιακοί στόχοι ΠΠΑ ΑΜΘ**

Άξονες Παρέμβασης	Διατήρηση – προστασία φυσικών πόρων	Ανάπτυξη – ενίσχυση υποδομών για την προστασία του περιβάλλοντος	Αντιμετώπιση των προκλήσεων της κλιματικής αλλαγής
Μείωση εκπομπών αερίων θερμοκηπίου	•	••	•••
Πρώθηση ΑΠΕ	••	•••	•••
Εξοικονόμηση Ενέργειας	•	•••	•••

(όπου •=έμμεση συσχέτιση, ••=μεσαία συσχέτιση και •••=άμεση συσχέτιση)

Συσχέτιση ΠΠΑ της ΠΑΜΘ με τη Στρατηγική για Κοινωνική Ένταξη

Πίνακας 41: Συσχέτιση Ειδικών Αναπτυξιακών Στόχων Κοινωνικής Ανάπτυξης με τους Άξονες Παρέμβασης της Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης

Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη **Κοινωνική Ανάπτυξη / Ειδικοί Αναπτυξιακοί στόχοι ΠΠΑ ΑΜΘ**

Άξονες Παρέμβασης	Βελτίωση υποδομών υγείας	Ενίσχυση υποδομών πρόνοιας	Αναβάθμιση αθλητικών υποδομών	Ενίσχυση υποδομών εκπαίδευσης
Η διασφάλιση αξιοπρεπούς βιοτικού επιπέδου των ανθρώπων χωρίς επαρκείς πόρους για την κάλυψη των αναγκών μέσω της στήριξης του εισοδήματος	•••	•••	•	•
Η προώθηση ενεργητικών μέτρων απασχόλησης και η σύνδεση με την αγορά εργασίας	•	••	•	•••
Η παροχή συμβουλών, υγειονομικής περίθαλψης, φροντίδας, ψυχολογικής και	•••	•••	•	••

κοινωνικής αποκατάστασης σε ανθρώπους που έχουν ιδιαίτερη ανάγκη				
--	--	--	--	--

(όπου ●=έμμεση συσχέτιση, ●●=μεσαία συσχέτιση και ●●●=άμεση συσχέτιση)

Συσχέτιση ΠΠΑ της ΠΑΜΘ με το Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών

Πίνακας 42: Συσχέτιση Ειδικών Αναπτυξιακών Στόχων Ανάπτυξης Υποδομών με τους Άξονες Παρέμβασης του Στρατηγικού Σχεδίου Μεταφορών

Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών **Ανάπτυξη Υποδομών / Ειδικοί Αναπτυξιακοί στόχοι**

ΠΠΑ ΑΜΘ

Άξονες Παρέμβασης	Υποδομές Μεταφορών	Υποδομές ΤΠΕ	Αναβάθμιση υποδομών αστικής κινητικότητας
Οικονομική Ανάπτυξη και Αποδοτικότητα στην ανάπτυξη και λειτουργία του συστήματος μεταφορών	●●●	●●	●●●
Ενίσχυση της Συνδεσιμότητας των Μεταφορών	●●●	●●	●●
Εξασφάλιση ενός Περιβαλλοντικά Βιώσιμου τομέα μεταφορών	●●	●●	●●
Παροχή Προσβασιμότητας και Κοινωνικής Ένταξης σε σχέση με την απασχόληση, την εκπαίδευση και τις κοινωνικές υπηρεσίες για τον πληθυσμό	●●	●●●	●●
Διατήρηση Ασφάλειας και Προστασίας του συστήματος μεταφορών	●●	●●	●●

(όπου ●=έμμεση συσχέτιση, ●●=μεσαία συσχέτιση και ●●●=άμεση συσχέτιση)

Συσχέτιση ΠΠΑ της ΠΑΜΘ με το Πρόγραμμα Τουριστικής Προβολής της ΑΜΘ

Πίνακας 43: Συσχέτιση Ειδικών Αναπτυξιακών Στόχων Εξωστρέφειας με τους Άξονες Παρέμβασης του Προγράμματος Τουριστικής Προβολής της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

Πρόγραμμα Τουριστικής Προβολής ΑΜΘ

Εξωστρέφεια / Ειδικοί Αναπτυξιακοί στόχοι ΠΠΑ ΑΜΘ

Άξονες Παρέμβασης	Ενίσχυση της Εξωστρέφειας του πρωτογενούς και του δευτερογενούς τομέα	Ανάδειξη του πολιτιστικού ύ και φυσικού πλούτου	Προώθηση του Εναλλακτικού Τουρισμού	Καθιέρωση της ταυτότητας της Περιφέρειας ως ισχυρό brand name
Έμφαση στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού με ειδικές θεματικές	•	•••	•••	••
Διασύνδεση με τους παραγωγικούς τομείς, προωθώντας την τοπική γαστρονομία (συμπεριλαμβανομένων του οίνου) αλλά και άλλα τοπικά προϊόντα	•••	•••	•••	•••
Συνέργεια δράσεων τουρισμού με τον πολιτισμό και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και πολιτισμικής ταυτότητας	••	•••	•••	••
Προσέλκυση των επενδύσεων με τη συμβολή του ιδιωτικού τομέα στην παραθαλάσσια και στην ορεινή ζώνη της περιφέρειας	••	••	•••	••
Εξασφάλιση υποδομών και σχέσεων προσβασιμότητας	••	••	•••	•
Στόχευση και διείσδυση σε συγκεκριμένες αγορές – στόχους	•	••	••	•••
Καθιέρωση ειδικών πρωτοβουλιών προσέλκυσης επισκεπτών	••	•••	•••	••
Κινητοποίηση και ανάπτυξη συνεργασιών όλων των τοπικών φορέων	••	••	•••	•••

(όπου •=έμμεση συσχέτιση, ••=μεσαία συσχέτιση και •••=άμεση συσχέτιση)

VI. ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΑΡΧΕΣ

Ακολουθεί η παρουσίαση της συμβολής του προγράμματος στη βιώσιμη ανάπτυξη, την ισότητα των ευκαιριών και την κατάργηση των διακρίσεων.

VI.1. Συμβολή του ΠΠΑ στη Βιώσιμη Ανάπτυξη

Η Βιώσιμη Ανάπτυξη έχει ως στόχο την επίτευξη της κάλυψης των αναγκών των σημερινών γενεών με παράλληλη διαφύλαξη των πόρων ώστε να μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες τους και οι γενιές που θα έρθουν. Περιλαμβάνει τρεις διαστάσεις: την οικονομική, την κοινωνική και την περιβαλλοντική. Σύμφωνα με την Ατζέντα 2030, όπως υιοθετήθηκε από τα Ηνωμένα Έθνη (2015), τίθενται συνολικά δεκαεπτά (17) Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ):

- ΣΒΑ 1 «Εξάλειψη της φτώχειας σε όλες τις μορφές και παντού».
- ΣΒΑ 2 «Εξάλειψη της πείνας, επίτευξη επισιτιστικής ασφάλειας, βελτίωση της διατροφής και προώθηση της βιώσιμης γεωργίας».
- ΣΒΑ 3 «Εξασφάλιση υγιούς ζωής σε όλους και προώθησης της ευημερίας για όλους και σε όλες τις ηλικίες».
- ΣΒΑ 4 «Χωρίς αποκλεισμούς και ισότιμη ποιότητα της εκπαίδευσης και προώθηση των ευκαιριών δια βίου μάθησης για όλους».
- ΣΒΑ 5 «Επίτευξη της ισότητας των φύλων και χειραφέτηση όλων των γυναικών και κοριτσιών».
- ΣΒΑ 6 «Διασφάλιση της διαθεσιμότητας και της αειφόρου διαχείρισης του νερού και της αποχέτευσης για όλους».
- ΣΒΑ 7 «Διασφάλιση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή, αξιόπιστη, βιώσιμη και σύγχρονη ενέργεια για όλους».
- ΣΒΑ 8 «Χωρίς αποκλεισμούς και ισότιμη ποιότητα της εκπαίδευσης και προώθηση των ευκαιριών δια βίου μάθησης για όλους».
- ΣΒΑ 9 «Κατασκευή ανθεκτικών υποδομών, προαγωγή της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς εκβιομηχάνισης και υποστήριξη της καινοτομίας».
- ΣΒΑ 10 «Μείωση των ανισοτήτων τόσο εντός και όσο μεταξύ των διαφόρων χωρών».
- ΣΒΑ 11 «Επίτευξη ασφαλών, ανθεκτικών, βιώσιμων και χωρίς αποκλεισμούς πόλεων και οικισμών».

- ΣΒΑ 12 «Διασφάλιση μεθόδων βιώσιμης κατανάλωσης και παραγωγής».
- ΣΒΑ 13 «Ανάληψη επείγουσας δράσης για την καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος και των επιπτώσεών του».
- ΣΒΑ 14 «Διατήρηση και αειφόρος χρήση των ωκεανών, των θαλασσών και των θαλάσσιων πόρων στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης».
- ΣΒΑ 15 «Προστασία, αποκατάσταση και προαγωγή της αειφόρου χρήσης των χερσαίων οικοσυστημάτων, βιώσιμη διαχείριση των δασών, καταπολέμηση της απερίθωτης, ανάσχεση και αντιστροφή της υποβάθμισης του εδάφους και ανάσχεση της απώλειας της βιοποικιλότητας».
- ΣΒΑ 16 «Πρώθηση ειρηνικών και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνιών για την αειφόρο ανάπτυξη, παροχή πρόσβασης στη δικαιοσύνη για όλους και οικοδόμηση αποτελεσματικών, υπεύθυνων και χωρίς αποκλεισμούς θεσμών σε όλα τα επίπεδα».
- ΣΒΑ 17 «Ενίσχυση των μέσων εφαρμογής και αναζωογόνηση της παγκόσμιας σύμπραξης για τη βιώσιμη ανάπτυξη».

Εικόνα 1: 17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ)

Πηγή: <https://unric.org/el/>

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δεσμευτεί να ακολουθήσει τους ως άνω στόχους, συμβάλλοντας στην υλοποίηση της Ατζέντας 2030, μέσα από τη συμπερίληψη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης σε όλες τις πολιτικές και πρωτοβουλίες της, ως κατευθυντήρια αρχή.

Αντίστοιχα, η Ελλάδα προχώρησε σε μια διαδικασία ευρείας και συστηματοποιημένης διαβούλευσης με τα υπουργεία, καθώς και με κοινωνικούς εταίρους και ενδιαφερόμενους φορείς, ώστε να καταλήξει στις εθνικές προτεραιότητες που θα διέπουν την εθνική στρατηγική ανάπτυξης που θα ακολουθήσει. Οι προτεραιότητες αυτές, καθώς και η σύνδεσή τους με τους ΣΒΑ παρουσιάζονται παρακάτω:

A. Εθνικές Προτεραιότητες προσανατολισμένες στα αποτελέσματα (outcome oriented)

1. Προώθηση μιας ανταγωνιστικής, καινοτόμου και βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης (ΣΒΑ 8, 9).
2. Προαγωγή της πλήρους απασχόλησης και της αξιοπρεπούς εργασίας για όλους (ΣΒΑ 8, 4).
3. Αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και διασφάλιση της καθολικής πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες υγείας (ΣΒΑ 1, 2, 3, 8, 10).
4. Μείωση των κοινωνικών και περιφερειακών ανισοτήτων και εξασφάλιση ίσων ευκαιριών για όλους (ΣΒΑ 10, 5, 4, 8, 1, 3, 4, 11, 16).
5. Προώθηση μιας υψηλής ποιότητας και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευσης (ΣΒΑ 4).
6. Ενίσχυση της προστασίας και ορθολογικής διαχείρισης του φυσικού κεφαλαίου ως βάση για κοινωνική ευημερία και μετάβαση σε μία οικονομία χαμηλού άνθρακα (ΣΒΑ 6, 7, 11, 12, 13, 14, 15).

B. Εθνικές Προτεραιότητες προσανατολισμένες στις διαδικασίες (process oriented)

7. Οικοδόμηση αποδοτικών, αξιόπιστων και διάφανων θεσμών (ΣΒΑ 16,17).
8. Ενίσχυση και προώθηση ανοιχτών, συμμετοχικών και δημοκρατικών διαδικασιών (ΣΒΑ 16,17).

Τέλος, το 2019, η Ελλάδα ξεκίνησε τη διαδικασία εκπόνησης Εθνικού Σχεδίου Εφαρμογής για τους ΣΒΑ, όπου θα αποτυπώνονται τα μέτρα πολιτικής που πρέπει να υιοθετηθούν ώστε να εφαρμοστούν οι ΣΒΑ.

Η συμβολή του ΠΠΑ Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης στην αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης επιτυγχάνεται αφενός μέσα από τη χρηματοδότηση συγκεκριμένων δράσεων στον τομέα του περιβάλλοντος και αφετέρου με τη θέσπιση συγκεκριμένων μέτρων πρόληψης, περιορισμού και ελέγχου των επιπτώσεων που προτείνονται από τη διαδικασία της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) με

βάση τις απαιτήσεις της ΚΥΑ 107017 (Β 1225)¹², η οποία προβλέπεται στο πλαίσιο του ΠΠΑ.

Πιο ειδικά, η **συμβολή του ΠΠΑ Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης στην αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης** επιτυγχάνεται αφενός μέσα από τη χρηματοδότηση συγκεκριμένων δράσεων στον τομέα του περιβάλλοντος και αφετέρου με τη θέσπιση συγκεκριμένων μέτρων πρόληψης, περιορισμού και ελέγχου των επιπτώσεων που προτείνονται από τη διαδικασία της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) με βάση τις απαιτήσεις της ΚΥΑ 107017 (Β 1225)¹³, η οποία προβλέπεται στο πλαίσιο του ΠΠΑ. Οι δράσεις που θα χρηματοδοτηθούν μέσα από την εφαρμογή του Προγράμματος, οι οποίες προωθούν τη βιώσιμη ανάπτυξη, αφορούν:

- Τη διαχείριση κινδύνων πλημμύρας και πυρκαγιάς, των φυσικών καταστροφών και των επιπτώσεων της Κλιματικής Αλλαγής.
- Την ενεργειακή αποδοτικότητα.
- Την ανάδειξη, προστασία και αξιοποίηση της φυσικής κληρονομιάς.
- Τη διαχείριση των υδάτων, την ανάπτυξη υποδομών για την προστασία των υδάτων.
- Την παροχή πόσιμου νερού.
- Τη στήριξη της αποδοτικής χρήσης πόρων.
- Τις βιώσιμες μεταφορές.
- Τον εμπλουτισμό των δομών υγείας και πρόνοιας.

Η ΣΜΠΕ διαδραματίζει σημαντικό ρόλο ως εργαλείο ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής συνιστώσας στα Περιφερειακά Προγράμματα Ανάπτυξης που αφορούν την περίοδο 2021-2025. Η κατάρτιση της ΣΜΠΕ γίνεται σε χρόνο παράλληλο με την εκπόνηση του ΠΠΑ, ώστε να είναι σε θέση να εκτιμήσει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις της εφαρμογής του εκ των προτέρων και να λειτουργήσει

12 «Εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ "Σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων" του Ευρ. Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27^{ης} Ιουνίου 2001»

13 «Εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ "Σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων" του Ευρ. Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27^{ης} Ιουνίου 2001»

συμπληρωματικά, επιτυγχάνοντας την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης κατά τη διαδικασία του προγραμματισμού του προγράμματος. Επιπρόσθετα, μέσα από τη διαδικασία εκπόνησης και διαβούλευσης της ΣΜΠΕ επιτυγχάνεται η συμπερίληψη των περιβαλλοντικών αρχών που ακολουθεί η χώρα και μέσα από την κατάλληλη εξειδίκευση των κριτηρίων επιλογής έργων, επιτυγχάνεται η συμμόρφωση με την αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης ανά Αναπτυξιακό Στόχο. Τέλος, μέσω της ΣΜΠΕ υιοθετούνται μέτρα βελτίωσης του περιβάλλοντος και περιορισμού των συγκρούσεων χρήσεων γης και των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, από τις διαδικασίες που αφορούν τη λήψη αποφάσεων, την υλοποίηση και την παρακολούθηση του ΠΠΑ. Αυτά μπορεί να αφορούν κριτήρια επιβράβευσης για ενσωμάτωση προτεραιοτήτων διαχειριστικών σχεδίων φυσικών πόρων, πράσινων τεχνολογιών και καινοτομιών, για καταλληλόλητα χρήσεων γης, για την εμπλοκή φορέων διαχείρισης σημαντικών οικολογικά περιοχών, για την αποφυγή του φαινομένου της αστικής διάχυσης κτλ.

VI.2. Συμβολή του ΠΠΑ στην Ισότητα των Ευκαιριών και στην Κατάργηση των Διακρίσεων

Η αρχή της ισότητας των ευκαιριών περιλαμβάνει δύο συνιστώσες, την απαγόρευση των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας και την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και εφαρμόζεται σε όλους τους τομείς (οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό και οικογενειακό).

Η μη διακριτική μεταχείριση αφορά τη διασφάλιση ισότητας στη μεταχείριση των ατόμων ανεξαρτήτως εθνικότητας, φύλου, φυλής, ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεπιοθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.

Το πλαίσιο εντός του οποίου πρέπει να κινηθεί το ΠΠΑ προκειμένου να διασφαλίσει τις ως άνω αρχές, ορίζεται από διατάξεις σε Ευρωπαϊκό και Εθνικό επίπεδο:

Ευρωπαϊκές Διατάξεις:

- **Οδηγία 2000/43/ΕΚ** (29 Ιουνίου 2000) περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής, με βάση την οποία οι φυλετικές διακρίσεις απαγορεύονται στους τομείς της απασχόλησης, της κατάρτισης, της εκπαίδευσης, της κοινωνικής προστασίας, των κοινωνικών παροχών και της πρόσβασης σε αγαθά και υπηρεσίες.
- **Οδηγία 2000/78/ΕΚ** (27 Νοεμβρίου 2000) για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία, η οποία αναφέρεται στην προστασία από τις διακρίσεις λόγω θρησκείας ή πεπιοθήσεων, ηλικίας, αναπηρίας και γενετήσιου προσανατολισμού στην απασχόληση, την εργασία και την επαγγελματική εκπαίδευση.
- **Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης**, (Δεκέμβριος 2000), ο οποίος έγινε νομικά δεσμευτικός όταν τέθηκε σε ισχύ η Συνθήκη της Λισαβόνας τον Δεκέμβριο του 2009. Αποτελείται από 7 κεφάλαια για 1) την αξιοπρέπεια, 2) την ελευθερία, 3) την ισότητα, 4) την αλληλεγγύη, 5) την ιθαγένεια, 6) τη δικαιοσύνη και 7) γενικές διατάξεις. Το κεφάλαιο που αφορά την Ισότητα περιλαμβάνει διατάξεις που αφορούν την ισότητα έναντι του νόμου, τη μη διάκριση, την πολιτισμική, θρησκευτική και γλωσσική πολυμορφία, την ισότητα ανδρών και γυναικών, τα δικαιώματα του παιδιού, τα δικαιώματα των ηλικιωμένων και την ένταξη των ατόμων με ειδικές ανάγκες.
- **Πράσινη Βίβλος** (28 Μαΐου 2004) με τίτλο «Ισότητα και μη διακριτική μεταχείριση στη διευρυμένη ΕΕ».

- **Οδηγία 2004/113/ΕΚ** (13ης Δεκεμβρίου 2004) για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών, με την οποία η προστασία έναντι των διακρίσεων λόγω φύλου επεκτείνεται στον τομέα των αγαθών και των υπηρεσιών (αλλά όχι σε άλλους τομείς που καλύπτονται από την οδηγία 2000/43/ΕΚ).
- **Οδηγία 2006/54/ΕΚ** (5 Ιουλίου 2006) για την εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης (αναδιατύπωση).

Εθνικές Διατάξεις¹⁴:

- **Νόμος 4443/2016**: για την **προώθηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης και την καταπολέμηση των διακρίσεων** λόγω φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης, ηλικίας, οικογενειακής ή κοινωνικής κατάστασης, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου.
- **Νόμος 3896/2010** για την «Εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης», ο οποίος διαθέτει καίρια σημασία για την **προώθηση της ισότητας των φύλων**, αποτυπώνοντας συστηματικά ένα νέο, πληρέστερο ρυθμιστικό πλαίσιο για την πιο αποτελεσματική εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης των δύο φύλων στον τομέα της εργασίας και ενσωματώνοντας την οδηγία 2006/54/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006.
- Η **προώθηση της ισότητας των φύλων** εξασφαλίζεται επιπλέον από πλήθος ρυθμίσεων τόσο σε νόμους όσο και σε επιμέρους υπουργικές αποφάσεις, οι κυριότεροι εκ των οποίων είναι: **Νόμος 4097/2012** (εφαρμογή και προώθηση της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών κατά την άσκηση αυτοτελούς επαγγελματικής δραστηριότητας), **Νόμος 3896/2010** (εφαρμογή και προώθηση της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα απασχόλησης και εργασίας), **Νόμος 3769/2009** (καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου όσον αφορά την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών – ενσωμάτωση

¹⁴ Συνήγορος του Πολίτη (<https://www.synigoros.gr/?i=equality.el.ifnomos>)

της Οδηγίας 2004/113/ΕΚ), **Νόμος 3655/2008** (στο άρθρο 142, προβλέπει την ειδική παροχή προστασίας μητρότητας και **Νόμος 3528/2007** (υπαλληλικός κώδικας - στα άρθρα 52 και 53 για την άδεια μητρότητας και την άδεια ανατροφής παιδιού αντίστοιχα).

- Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των φύλων 2014-2016.

Το ΠΠΑ στοχεύει, μέσα από τις δράσεις που συμπεριλαμβάνει, να συμβάλει στην προώθηση των ίσων ευκαιριών, στην αποφυγή κάθε μορφής διακρίσεων και στην προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Η αναγκαιότητα για αποφυγή των διακρίσεων και προάσπιση της ισότητας είναι σήμερα πιο επίκαιρη από ποτέ, καθώς αφενός ο Δείκτης Ισότητας των Φύλων που αποτυπώνει την κατάσταση στην Ευρώπη κατατάσσει την Ελλάδα στην τελευταία θέση για το έτος 2019 και αφετέρου οι υγειονομικές και κοινωνικοοικονομικές συνέπειες της κρίσης COVID-19 επηρεάζουν κατά τρόπο δυσανάλογο τις γυναίκες και τα κορίτσια, καθώς και όλες τις ευάλωτες ομάδες, επιτείνοντας το πρόβλημα. Οι συνέπειες της κρίσης του COVID θα ληφθούν υπόψη και από την ΕΕ στο σχέδιο δράσης για την ισότητα των φύλων και την ενδυνάμωση των γυναικών για την περίοδο 2021-2025.

Η συμβολή του ΠΠΑ Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης στις αρχές της Ισότητας των Ευκαιριών και της Κατάργησης των Διακρίσεων επιτυγχάνεται αφενός μέσα από τη χρηματοδότηση συγκεκριμένων δράσεων στον τομέα της Κοινωνικής Ανάπτυξης και αφετέρου οριζόντια, ως προς τους λοιπούς Αναπτυξιακούς Στόχους, μέσα από τη χρήση εξειδικευμένων κριτηρίων κατά τη σύνταξη των προσκλήσεων και κατά τη διαδικασία επιλογής, υλοποίησης και αξιολόγησης των πράξεων.

Συγκεκριμένα, η προσέγγιση του Προγράμματος όσον αφορά θέματα ισότητας και διακρίσεων είναι διαθεματική και αναμένεται να ενισχύσει πολιτικές που προωθούν ή δεν παρεμποδίζουν τα εξής:

- Την ισότιμη πρόσβαση σε υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας και υγείας.
- Την κοινωνική ένταξη και την καταπολέμηση της φτώχειας.
- Την ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση, στην κατάρτιση και τη δια βίου μάθηση
- την ισότιμη πρόσβαση στον πολιτισμό, στα μέσα ενημέρωσης και στον αθλητισμό.

- Την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεπιοθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού
- την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με έμφαση στις ευπαθείς ομάδες πληθυσμού και τους μετανάστες/στρίες και πρόσφυγες.
- Την ισότιμη πρόσβαση στην αγορά εργασίας.
- Τη συμμετοχή των γυναικών σε δραστηριότητες υπαίθρου με στόχο την τοπική ανάπτυξη.
- Την πρόληψη και καταπολέμηση της γυναικείας φτώχειας και όλων των μορφών βίας λόγω φύλου ή/και σεξουαλικού προσανατολισμού (στην οικογένεια, την εργασία και την κοινωνία).
- Την ισόρροπη συμμετοχή των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων.

VII. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ – ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ – ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Οι Υπηρεσίες Διαχείρισης των Προγραμμάτων Ανάπτυξης (ΤΠΑ/ΠΠΑ) μπορεί να είναι Δημόσιες, Εθνικές και Περιφερειακές Αρχές (άρθ. 132 του Ν. 4635/2019). Οι Υπηρεσίες Διαχείρισης είναι υπεύθυνες για τη Διαχείριση του οικείου ΠΑ, σύμφωνα με την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου του ΕΠΑ. Οι αρμοδιότητες που εκτελεί κάθε Υπηρεσία Διαχείρισης καθορίζονται στο άρθρο 131 του Ν. 4635/2019 και στο ΣΔΕ καταγράφονται αναλυτικά οι διαδικασίες αυτών. Οι αρμοδιότητες αφορούν ενδεικτικά και όχι περιοριστικά, στην ενεργοποίηση των Προγραμμάτων, την επιλογή και την ένταξη των έργων, τη χρηματοοικονομική διαχείριση, την παρακολούθηση των έργων και του προγράμματος, τις επαληθεύσεις, τους ελέγχους, την αξιολόγηση έργων και προγράμματος, τυχόν περιοδικές και την ενδιάμεση έκθεση και τον απολογισμό.

Με την απόφαση 19992/297/14.2.2020 του Περιφερειάρχη Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, ορίστηκε η Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της ΠΑΜΘ ως αρμόδια υπηρεσία, η οποία θα συνεργαστεί με το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων για την κατάρτιση του παρόντος Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΠΠΑ). Σύμφωνα με το ΠΔ 144/2010 (ΦΕΚ 237/Α/2010), οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού περιλαμβάνουν τον περιφερειακό αναπτυξιακό σχεδιασμό, την προώθηση των εθνικών στρατηγικών στόχων, τον επιχειρησιακό προγραμματισμό, την παρακολούθηση και αξιολόγηση των δράσεων της Περιφέρειας και την παρακολούθηση της αναπτυξιακής πορείας της Περιφέρειας. Κατά συνέπεια η εν λόγω Διεύθυνση κρίνεται ως απολύτως αρμόδια για την υλοποίηση, την διαχείριση και τον έλεγχο του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Ν. 4635/2019 (ΦΕΚ Α 167/30.10.2019) και ειδικότερα στο σημείο 3 του άρθρου 132, οι αρμοδιότητες των Υπηρεσιών Διαχείρισης των ΤΠΑ και ΠΠΑ είναι ιδίως:

- α) η ενεργοποίηση των προγραμμάτων, η σύνταξη των προσκλήσεων, καθώς και η μέριμνα για την έκδοση και δημοσιοποίησή τους,
- β) η συγκέντρωση των προτάσεων των δυνητικών δικαιούχων για την ένταξη έργων στο Πρόγραμμα,

γ) η παροχή πληροφόρησης και διευκρινίσεων επί του συστήματος διαχείρισης,
δ) ο έλεγχος της πληρότητας και αρτιότητας των προτάσεων για την ένταξη έργων στο Πρόγραμμα, που κατατίθενται από τους δυνητικούς δικαιούχους, η αξιολόγησή τους και η εισήγηση προς τον Γενικό ή Ειδικό Γραμματέα ή τον Περιφερειάρχη για την ένταξη των έργων στο Πρόγραμμα,

ε) η μέριμνα για την ένταξη των έργων στο ΠΔΕ και τη χρηματοδότησή τους, με βάση την ισχύουσα διαδικασία,

στ) η παρακολούθηση της υλοποίησης των έργων από τους δικαιούχους και η σύνταξη των προβλεπόμενων εκθέσεων, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 4 του άρθρου 128 του ως άνω Νόμου,

ζ) η ενημέρωση και ο συντονισμός των ενεργειών των δικαιούχων και των εμπλεκόμενων αρχών στην υλοποίηση του Προγράμματος,

η) η μέριμνα για τη δημοσιοποίηση και προβολή των δράσεων και των στόχων του Προγράμματος με βάση το ΣΔΕ,

θ) η μέριμνα για την αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων εργαλείων, προκειμένου να παρακολουθείται η εξέλιξη του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου, καθώς και οι χρηματορροές των έργων και των μελετών,

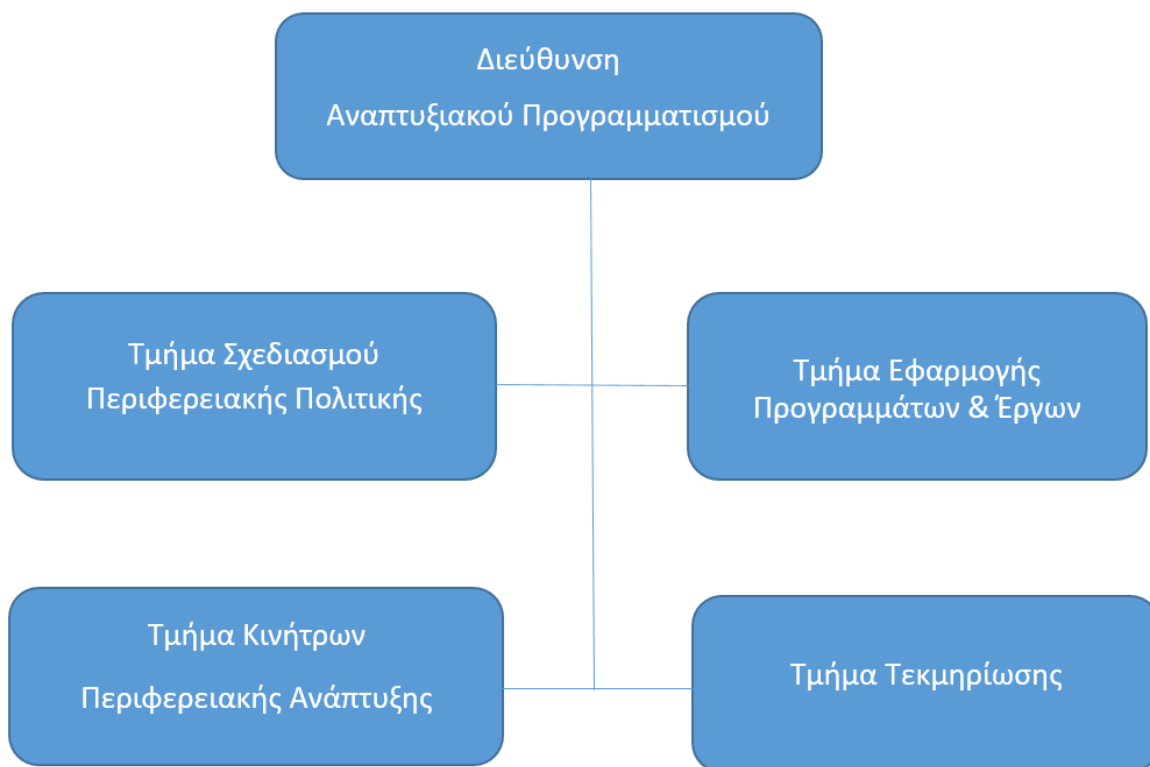
ι) η διενέργεια διοικητικών επαληθεύσεων και επιτόπιων επιθεωρήσεων, σύμφωνα με την υποπαράγραφο 2 της παραγράφου Β' του άρθρου 129 του παρόντος,

ια) η αξιολόγηση των ΤΠΑ και ΠΠΑ, καθώς και της πρότασης αναθεώρησής τους, όταν διαπιστώνεται σχετική ανάγκη,

ιβ) η σύνταξη εκθέσεων ολοκλήρωσης των ΤΠΑ και ΠΠΑ.

Η υφιστάμενη δομή της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της ΠΑΜΘ περιλαμβάνει τις ακόλουθες οργανικές μονάδες:

- α. Τμήμα Σχεδιασμού Περιφερειακής Πολιτικής
- β. Τμήμα Εφαρμογής Προγραμμάτων και Έργων
- γ. Τμήμα Κινήτρων Περιφερειακής Ανάπτυξης
- δ. Τμήμα Τεκμηρίωσης

Σχήμα. Οργανόγραμμα Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

Λαμβάνοντας υπόψη τις υφιστάμενες αρμοδιότητες των ως άνω τμημάτων και προκειμένου η Δ/ση Αναπτυξιακού Σχεδιασμού της ΠΑΜΘ να αναλάβει τις αρμοδιότητες διαχείρισης του ΠΠΑ θα πρέπει να προστεθούν στις αρμοδιότητές της τα αναφερόμενα στο ως άνω άρθρο 132 «Υπηρεσίες Διαχείρισης των ΤΠΑ και ΠΠΑ» του σχετικού Νόμου.

Στο πλαίσιο αυτό οι εμπλουτισμένες αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού κατανέμονται στις υπαγόμενες σε αυτήν οργανικές μονάδες ως εξής:

α. Τμήμα Σχεδιασμού Περιφερειακής Πολιτικής

Το συγκεκριμένο τμήμα διαμορφώνει τη στρατηγική της Περιφέρειας για την τοπική ανάπτυξη, αναπτύσσει συνεργασίες με τις οργανικές μονάδες της Περιφέρειας προκειμένου να εξειδικεύσει τη στρατηγική μέσω της εκπόνησης Επιχειρησιακών Σχεδίων, παρακολουθεί την υλοποίηση των στόχων και συνδράμει τα συλλογικά

όργανα κατά τη διαδικασία κατάρτισης του. Επιχειρησιακού Προγράμματος και των Ετησίων Προγραμμάτων Δράσης.

Στο τμήμα θα αυτό με τροποποίηση του οργανογράμματος προβλέπεται η πιθανή μετονομασία του και η ανάληψη αρμοδιοτήτων σχετιζόμενες με την Ενεργοποίηση του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης ήτοι:

α) η ενεργοποίηση των προγραμμάτων σύμφωνα με την παράγραφο Α΄ του άρθρου 129 του Ν. 4635/2019 η σύνταξη των προσκλήσεων, καθώς και η μέριμνα για την έκδοση και δημοσιοποίησή τους

β) η συγκέντρωση των προτάσεων των δυνητικών δικαιούχων για την ένταξη έργων στο Πρόγραμμα

γ) η παροχή πληροφόρησης και διευκρινίσεων επί του συστήματος διαχείρισης

δ) ο έλεγχος της πληρότητας και αρτιότητας των προτάσεων για την ένταξη έργων στο Πρόγραμμα, που κατατίθενται από τους Δυνητικούς Δικαιούχους, η αξιολόγησή τους και η εισήγηση προς τον Περιφερειάρχη για την ένταξη έργων στο Πρόγραμμα

ε) Η προετοιμασία και υποβολή των προτάσεων για εγγραφή των έργων στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.

η) η μέριμνα για τη δημοσιοποίηση και προβολή των δράσεων και των στόχων του προγράμματος με βάση το ΣΔΕ,

ια) η αξιολόγηση του ΠΠΑ, καθώς και της πρότασης αναθεώρησής του, όταν διαπιστώνεται ανάγκη

ιβ) η σύνταξη εκθέσεων ολοκλήρωσης του ΠΠΑ

β. Τμήμα Εφαρμογής Προγραμμάτων και Έργων

Το τμήμα αυτό κατά το κύριο μέρος των καθηκόντων του είναι αρμόδιο για την διαχείριση του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων και των έργων και δράσεων.

Με την επικείμενη τροποποίηση του οργανισμού στο τμήμα αυτό και πιθανή μετονομασία του θα ανατεθούν αρμοδιότητες σχετιζόμενες με την παρακολούθηση, επαλήθευση έργων και δαπανών του ΠΠΑ ΠΑΜΘ και επιτόπιες επιθεωρήσεις ήτοι

α) η μέριμνα για την ένταξη των έργων στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων ΠΔΕ και τη χρηματοδότησή τους, με βάση τις οριζόμενες διαδικασίες

β) η παρακολούθηση της υλοποίησης των έργων από τους δικαιούχους και η σύνταξη των προβλεπόμενων εκθέσεων, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 4 του άρθρου 128 του Ν. 4635/2019

γ) η ενημέρωση και ο συντονισμός των ενεργειών των δικαιούχων και των εμπλεκόμενων αρχών στην υλοποίηση του Προγράμματος

δ) η μέριμνα για την αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων εργαλείων, προκειμένου να παρακολουθείται η εξέλιξη του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου, καθώς και οι χρηματοροές των έργων και των μελετών

ε) η διενέργεια διοικητικών επαληθεύσεων και επιτόπιων επιθεωρήσεων, σύμφωνα με την υποπαραγράφο 2 της παραγράφου Β΄ του άρθρου 129 του Ν. 4635/2019

γ. Τμήμα Κινήτρων Περιφερειακής Ανάπτυξης

Οι αρμοδιότητες του τμήματος είναι κυρίως για την υπαγωγή και παρακολούθηση των επενδύσεων που εντάσσονται σε διατάξεις αναπτυξιακών νόμων και λοιπών προγραμμάτων ενίσχυσης Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων. καθώς και η συνεργασία με φορείς της περιφέρειας για τη σύνταξη και υποβολή προτάσεων υλοποίησης έργων, που χρηματοδοτούνται από προγράμματα, στο πλαίσιο του στόχου Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία.

δ. Τμήμα Τεκμηρίωσης

Στο τμήμα υπάγονται ιδίως οι εξής αρμοδιότητες: Η συγκέντρωση, επεξεργασία και τεκμηρίωση γεωγραφικών, δημογραφικών, οικονομικών, κοινωνικών και άλλων στοιχείων που αφορούν την περιφέρεια.

Με την τροποποίηση του οργανισμού προτείνεται στο τμήμα αυτό, με πιθανή μετονομασία του, να ανατεθούν αρμοδιότητες σχετιζόμενες με αυτές της Τεχνικής Βοήθειας του Προγράμματος, ώστε η Δ/ση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού να δύναται να λειτουργεί ως δικαιούχος για την υλοποίηση των δράσεων Τεχνικής Βοήθειας του ΠΠΑ.

VIII. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΕΡΓΩΝ

Η επιλογή των έργων ακολουθεί δύο στάδια. Το πρώτο περιλαμβάνει τον Έλεγχο πληρότητας και επιλεξιμότητας της πρότασης και το δεύτερο την αξιολόγηση των ομάδων κριτηρίων που ορίζονται από το Νόμο 4635/2019, μέσω του οποίου καθορίζεται η διαχείριση και ο έλεγχος των ΠΠΑ και των έργων τους.

A) Προκειμένου να γίνει **έλεγχος της πληρότητας και επιλεξιμότητας της πρότασης** εξετάζεται:

- Εάν ο φορέας/ δυνητικός δικαιούχος εμπίπτει στους οριζόμενους από την πρόσκληση δικαιούχους.
- Εάν ο φορέας/ δυνητικός δικαιούχος έχει την αρμοδιότητα υλοποίησης της πράξης για την οποία υποβάλει πρόταση.
- Η τυπική πληρότητα της υποβαλλόμενης πρότασης (Αίτηση, Τεχνικό Δελτίο, Λοιπά στοιχεία που καθορίζονται από την πρόσκληση).
- Εάν η περιγραφόμενη περίοδος υλοποίησης της προτεινόμενης πράξης εμπίπτει εντός της περιόδου επιλεξιμότητας της πρόσκλησης.
- Η μη περαίωση του φυσικού αντικείμενου έως την ημερομηνία υποβολής της αίτησης χρηματοδότησης.
- Εάν η πράξη εμπίπτει στους Αναπτυξιακούς Στόχους και τους Ειδικούς Αναπτυξιακούς Στόχους του ΠΠΑ.
- Η μη επικάλυψη των χορηγούμενων χρηματοδοτήσεων από άλλα προγράμματα
- Η υποβολή αποφάσεων των αρμόδιων ή και συλλογικών οργάνων του δικαιούχου ή άλλων αρμοδίων οργάνων.
- Η ύπαρξη εγκεκριμένου Προγράμματος Τεχνικής Βοήθειας, για τις πράξεις τεχνικής βοήθειας.

B) Η **αξιολόγηση των ομάδων κριτηρίων επιλογής έργων** καθορίζονται από το άρθρο 129 του ν. 4635/2019 και την εξειδίκευσή τους (Α'167). Συγκεκριμένα, βάσει του άρθρου 129, παράγραφος Α, η διαχείριση και ο έλεγχος των ΠΠΑ, καθώς και των έργων τους από τους αρμόδιους φορείς περιλαμβάνει τις εξής γενικές κατηγορίες ενεργειών:

«Ενεργοποίηση [...] ΠΠΑ και ένταξη έργων

1. Για την ένταξη έργων προς χρηματοδότηση από τα ΠΠΑ εκδίδεται πρόσκληση από τον αρμόδιο Περιφερειάρχη, η οποία περιλαμβάνει όλα τα απαραίτητα στοιχεία ενημέρωσης των δυνητικών δικαιούχων σχετικά με τις δυνατότητες και τους όρους χρηματοδότησης των έργων. Για την ένταξη συγκεκριμένων έργων ή έργων στρατηγικής σημασίας δεν απαιτείται πρόσκληση και αρκεί η ανακοίνωση της πρόθεσης χρηματοδότησης προς τον φορέα υλοποίησης του συγκεκριμένου έργου.

Οι προτάσεις αξιολογούνται από την Υπηρεσία Διαχείρισης, σύμφωνα με τα κριτήρια επιλογής που ορίζονται στην πρόσκληση ή στην ανακοίνωση της πρόθεσης χρηματοδότησης και κατηγοριοποιούνται, κατ' ελάχιστον, στις ακόλουθες «ομάδες κριτηρίων», οι οποίες εξειδικεύονται στο ΣΔΕ: **α) πληρότητα και σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και τήρηση του θεσμικού πλαισίου, β) σκοπιμότητα του έργου, γ) ωριμότητα του έργου και δ) επιχειρησιακή ικανότητα του δικαιούχου.**

Σε ειδικές περιπτώσεις και για λόγους που τεκμηριώνονται στην πρόσκληση, μπορεί σε αυτή να προβλέπεται η αξιολόγηση των υποβαλλόμενων προτάσεων από την Υπηρεσία Διαχείρισης με τη συνδρομή αξιολογητών εγγεγραμμένων είτε σε Μητρώο Αξιολογητών που συστήνεται, για τον σκοπό αυτόν, με απόφαση του αρμόδιου Περιφερειάρχη, είτε στο Μητρώο Αξιολογητών του Ενδιάμεσου Φορέα Επιχειρησιακών Προγραμμάτων Ανταγωνιστικότητας και Επιχειρηματικότητας (ΕΦΕΠΑΕ) ή σε άλλο υφιστάμενο Μητρώο. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Οικονομικών καθορίζεται το ύψος της καταβαλλόμενης στους αξιολογητές αποζημίωσης, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τα όρια των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 21 του ν. 4354/2015 (Α' 176), όπως αυτό τροποποιήθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 52 του ν. 4369/2016 (Α' 33) και την παράγραφο 5 του άρθρου 35 του ν. 4484/2017 (Α' 110).

2. Η απόφαση ένταξης των έργων στα ΠΠΑ εκδίδεται από τον αρμόδιο Περιφερειάρχη και περιλαμβάνει κατ' ελάχιστο τον τίτλο, τον προϋπολογισμό και το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του έργου, συνοπτική περιγραφή του φυσικού αντικείμενου του, τις υποχρεώσεις του δικαιούχου και άλλους ειδικούς όρους, όταν απαιτείται.

3. Η απόφαση ένταξης έργου σε ΠΠΑ αποτελεί αυτοδίκαια πρόταση εγγραφής στο ΠΔΕ. Η εγγραφή πραγματοποιείται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο κανονιστικό πλαίσιο του ΠΔΕ.

4. Σε κάθε ΠΠΑ μπορεί να εντάσσονται έργα συνολικού προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης, ο οποίος δεν μπορεί να υπερβεί το 130% της συνολικής δημόσιας δαπάνης του οικείου ΠΠΑ, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στην απόφαση της παραγράφου 5 του άρθρου 123 του ν. 4635/2019. Μετά την έγκριση του ΕΠΑ, το παραπάνω ποσοστό μπορεί να τροποποιείται ανά ΠΠΑ με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων, που εκδίδεται ύστερα από εισήγηση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ.

5. Για τα έργα τα οποία εντάσσονται στα ΠΠΑ οι νομικές δεσμεύσεις αναλαμβάνονται το αργότερο μέσα σε δεκαοκτώ (18) μήνες από την ένταξή τους. Σε αντίθετη περίπτωση, προκειμένου να μην απενταχθούν απαιτείται αιτιολογημένη έκθεση της Υπηρεσίας Διαχείρισης και έγκριση της Δι.Δι.Ε.Π. με την οποία παρέχεται εύλογη παράταση.»

Σύμφωνα με όσα, βάσει νομοθεσίας, αναφέρθηκαν παραπάνω, **τα κριτήρια επιλογής των έργων** χωρίζονται ως ακολούθως και περιλαμβάνουν την αξιολόγηση που παρατίθεται επεξηγηματικά εντός της λίστας:

Πίνακας 44: Κριτήρια Επιλογής Έργων

Κριτήρια Επιλογής Έργων

<p>Πληρότητα και σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης</p>	<p>Πληρότητα και σαφήνεια του φυσικού αντικείμενου της πρότασης, εξετάζοντας:</p> <ul style="list-style-type: none"> • τα βασικά τεχνικά, λειτουργικά και λοιπά χαρακτηριστικά της • τη μεθοδολογία υλοποίησης • την αποτύπωση των παραδοτέων της πρότασης • τα μέτρα δημοσιότητας/ επικοινωνίας της πρότασης <p>Ρεαλιστικότητα του προϋπολογισμού της πρότασης σε σχέση με το προτεινόμενο για συγχρηματοδότηση φυσικό της αντικείμενο:</p> <ul style="list-style-type: none"> • πληρότητα του προτεινόμενου προϋπολογισμού • κατά πόσο η κοστολόγηση είναι εύλογη • ορθή κατανομή του Π/Υ <p>Ρεαλιστικότητα του χρονοδιαγράμματος ολοκλήρωσης του έργου, εξετάζοντας:</p>
--	---

**Τήρηση του
θεσμικού
πλαισίου**

- το φυσικό αντικείμενο
- την επιλεγμένη μέθοδο υλοποίησης (αυτεπιστασία, ανάθεση κλπ)
- τους ενδεχόμενους κινδύνους ή αιτίες καθυστερήσεων, που συνδέονται με την υλοποίηση της πρότασης
- το επίπεδο ωριμότητας του έργου

Για την τεκμηρίωση τήρησης του θεσμικού πλαισίου εξετάζεται:

- η **τήρηση εθνικών και κοινοτικών κανόνων ως προς τις δημόσιες συμβάσεις** έργων, μελετών, προμηθειών και υπηρεσιών και **εθνικών κανόνων για την απασχόληση προσωπικού**.
- εάν η πρόταση ενέχει **στοιχεία κρατικής ενίσχυσης**, ώστε διασφαλίζεται ότι ακολουθείται το δίκαιο του ανταγωνισμού περί κρατικών ενισχύσεων.
- εάν η πρόταση ακολουθεί τις **αρχές της Αειφόρου ανάπτυξης**, ιδιαίτερα σε σχέση και με τη Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων
- κατά πόσο η πρόταση συμβάλει στην προαγωγή της **ισότητας των Ευκαιριών και στην Κατάργηση των Διακρίσεων**, συγκεκριμένα αν προασπίζει την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και αποτρέπει κάθε διάκριση λόγω φύλου, φυλής, εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας, πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας, γενετήσιου προσανατολισμού.
- εάν εξασφαλίζεται η **προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία** σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο.

**Σκοπιμότητα
του έργου**

Αναφορικά με τη σκοπιμότητα του έργου εξετάζονται τα εξής:

- η **αναγκαιότητα υλοποίησης του έργου** και ο τρόπος με τον οποίο συμβάλλει στην αντιμετώπιση της ανάγκης ή προβλήματος που έχει εντοπιστεί και του στόχου που έχει προσδιοριστεί.
- η **αποτελεσματικότητα**, δηλαδή η συμβολή της πρότασης στην επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί σε επίπεδο δεικτών.
- η **αποδοτικότητα της πράξης**
- η **βιωσιμότητα, λειτουργικότητα, αξιοποίηση**, που αφορά την

	<p>τρόπο αξιοποίησης των παραδοτέων του έργου</p> <ul style="list-style-type: none"> • η καινοτομία • η συνέργεια και συμπληρωματικότητα της πρότασης με άλλα έργα που είναι είτε ολοκληρωμένα είτε σε εξέλιξη, εξασφαλίζοντας πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα από την υλοποίησή της.
<p>Ωριμότητα του έργου</p>	<p>Για την εξασφάλιση της ωριμότητας του έργου εξετάζονται:</p> <ul style="list-style-type: none"> • το στάδιο εξέλιξης των απαιτούμενων ενεργειών ωρίμανσης της πράξης (βαθμός εξέλιξης των απαιτούμενων προπαρασκευαστικών ενεργειών πριν την έναρξη υλοποίησής της) • ο βαθμός προόδου διοικητικών ή άλλων ενεργειών: (πρόοδος των διοικητικών ή άλλων ενεργειών, που είναι απαραίτητες για την υλοποίηση της πρότασης, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται ενέργειες που δεν προβλέπονται από το παραπάνω κριτήριο)
<p>Επιχειρησιακή ικανότητα του δικαιούχου</p>	<p>Συμπεριλαμβάνει την εξέταση και αξιολόγηση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • της Διοικητικής ικανότητας του φορέα/ δυνητικού δικαιούχου της πρότασης (οργανωτική δομή και απαραίτητες διαδικασίες για την υλοποίηση της πρότασης) • της Επιχειρησιακής ικανότητας του δυνητικού δικαιούχου, (προηγούμενη εμπειρία στην υλοποίηση παρόμοιων πράξεων και διαθεσιμότητα/ επάρκεια προσωπικού που θα αποτελέσει την ομάδα έργου) • της Χρηματοοικονομικής ικανότητας του δυνητικού δικαιούχου (δυνατότητα συμβολής με ίδιους πόρους στην υλοποίηση της πρότασης εφόσον απαιτείται η καταβολή ίδιων πόρων)

Σημειώνεται ότι η μεθοδολογία αξιολόγησης, η προσθήκη ειδικότερων κριτηρίων, καθώς και η βαρύτητα και η βαθμολόγηση αυτών επιλέγονται από την ΥΔ κατά τη σύνταξη των προσκλήσεων και δύνανται να διαφοροποιούνται, ανάλογα με τις δράσεις και τους ειδικότερους στόχους της κάθε πρόσκλησης. Η τελική έγκριση δίνεται από τον Περιφερειάρχη με την έκδοση της κάθε πρόσκλησης.

Οι βασικές μεθοδολογίες αξιολόγησης είναι η άμεση και η συγκριτική αξιολόγηση.

ΙΧ. ΕΙΔΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΘΕΜΑΤΑ

Το Κανονιστικό Πλαίσιο για το ΠΠΑ της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης διέπεται από τα εξής:

- Άρθρο 90 του «Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και Κυβερνητικά Όργανα» που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του π.δ. 63/2005 (ΦΕΚ 98/Α/22-4-2005).
- Ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης -Πρόγραμμα Καλλικράτης» (ΦΕΚ 87/Α/7-7-2010).
- Ν.4555/2018 «Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Εμβάθυνση της Δημοκρατίας Ενίσχυση της Συμμετοχής Βελτίωση της οικονομικής και αναπτυξιακής λειτουργίας των Ο.Τ.Α. [Πρόγραμμα «ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ Ι»].
- Ν.4635/2019 «Επενδύω στην Ελλάδα και άλλες διατάξεις».
- ΥΑ 95189 (ΦΕΚ Β' 3961/16-9-2020) Κατάρτιση και Υποβολή Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων (ΤΠΑ/ΠΠΑ) του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης προγραμματικής περιόδου 2021 – 2025.

Χ. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ – ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Καταγράφονται οι ενέργειες που πραγματοποίησε η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης προκειμένου για το σχεδιασμό και την κατάρτιση του ΠΠΑ:

- Αναλύθηκε το θεσμικό και ευρύτερο αναπτυξιακό πλαίσιο βάσει του οποίου καλείται να αναπτυχθεί η Περιφέρεια.
- Αναλύθηκαν οι κρίσιμες παράμετροι βασικών αναπτυξιακών τομέων, όπως η καινοτομία, οι φυσικοί πόροι, οι κοινωνικές ανάγκες, τα δίκτυα υποδομών και η εξωστρέφεια.
- Καταγράφηκαν τα πλεονεκτήματα, οι αδυναμίες, οι ευκαιρίες και οι απειλές για την Περιφέρεια ΑΜΘ, η αποτελεσματική αξιολόγηση των οποίων συνέβαλε αποτελεσματικά στη διαμόρφωση της Στρατηγικής της.
- Διατυπώθηκε το όραμα, οι στρατηγικοί στόχοι και η προτεραιοποίηση των ειδικών στόχων της Στρατηγικής της ΠΑΜΘ για την περίοδο 2021-2025.
- Καταρτίστηκε ο προϋπολογισμός του προγράμματος ανά Άξονα και Ειδικό στόχο.
- Καθορίστηκαν οι δείκτες για την παρακολούθηση των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων, για τη βέλτιστη αξιοποίηση και αξιολόγηση της υλοποίησης του ΠΠΑ.
- Καθορίστηκε το βέλτιστο σύστημα για τη διαχείριση του Προγράμματος και η αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας.

Ιδιαίτερη έμφαση σε όλα τα στάδια του σχεδιασμού δόθηκε στο συμμετοχικό σχεδιασμό και στην ενεργή συμμετοχή των αρμόδιων φορέων. Ειδικότερα, και προκειμένου για τον καθορισμό της Στρατηγικής του ΠΠΑ, αναπτύχθηκε ειδικό ερωτηματολόγιο το οποίο διανεμήθηκε στις αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς, μέσω του οποίου επιδιώχθηκε η συμβολή τους αποδίδοντας βάρη και ιεραρχώντας τις αναπτυξιακές προτεραιότητες της Στρατηγικής, βάσει των διαγνωσμένων αναγκών της Περιφέρειας.

Τέλος, βάσει των ανωτέρων ενεργειών διαμορφώθηκε το 1^ο Παραδοτέο του ΠΠΑ της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, το οποίο τέθηκε, εν συνεχεία στη διαδικασία της διαβούλευσης.